

Bobotov Kuk (2522 m) z grebena Mininega Bogaza

Na Durmitor pozimi

I.

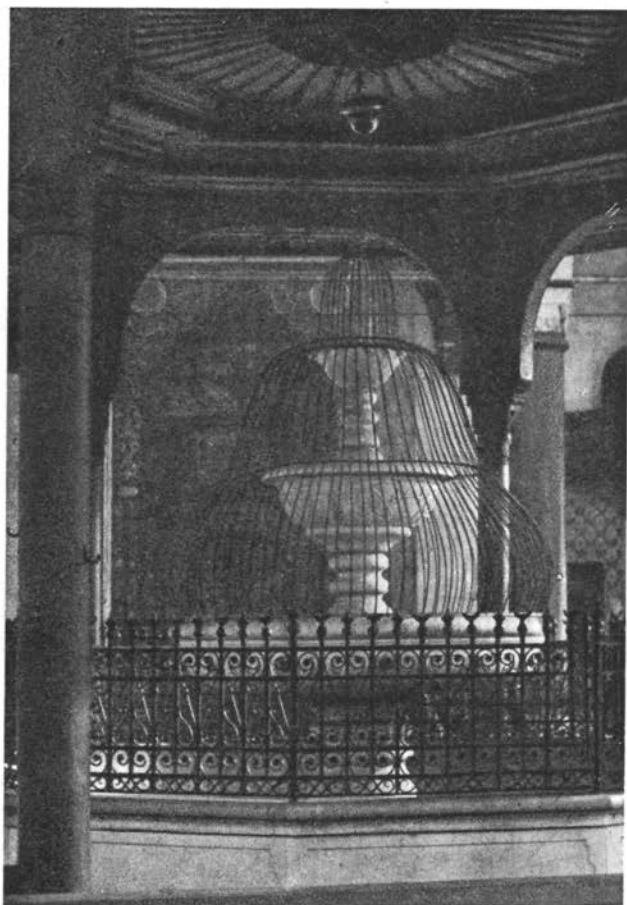
Paderšič Cene:

Naša zimska odprava na Durmitor

V južnih gorskih predelih naše države je še mnogo neodkritih naravnih lepot. Zlasti je tam še vse polno nerešenih zimsko-alpinističnih problemov. Zato je dolžnost našega planinstva, posebno nas Slovencev, ki smo v naši državi vodilni v alpinističnem delovanju, da jih pridemo reševati.

Akademsko skupina Slovenskega planinskega društva ima v svojem programu poleg drugega alpinističnega dela tudi odprave v alpinistično neobdelana gorovja. Prva taka odprava je bila letošnja na pogorje Durmitorja. To ponosno gorovje, med romantičnima soteskama Pive in Tare na črnogorsko-hercegovski meji, je poleti že mnogo obiskano; saj so ravno slovenski alpinisti tam že izvršili prvenstvene vzpone v stenah in grebenih. Pozimi pa je to gorovje planinsko še neprehojeno. Domačini, pa tudi maloštevilni smučarji, so gledali v zimi kristalno se bleščeče vrhove le od spodaj in s svetim strahom pred »silo božjo«, kakor imenujejo plazove, ki jim dajejo strma, travnata pobočja Durmitorja dobro podlago. — Skupina je že lansko leto pripravljala to odpravo; toda šele letos jo je

omogočila podpora Zveze planinskih društev kraljevine Jugoslavije in banovine. Odprava je štela šest članov akademikov ljubljanske univerze; ti so: Dolar Daro, Dovjak Anton, Filipič Bojmir, Kopač Vlasto, Malovrh Cene in Paderšič Cene. Trajala je od 10. do 30. marca leta 1940.

Z dvorišča Husrev-Begove džamije v Sarajevu

Brž ko smo naložili svojo prtljago in zadeli smučke na rame, se je vseh oprijelo veselo razpoloženje: »Gremo!« Najrajši bi vriskali pred nebotičnikom, ko smo odhajali iz pisarne SPD, kjer je bilo že nekaj dni središče vseh naših priprav. Z brzecem smo se ob osmih zvečer odpeljali iz Ljubljane. Po vsem vagonu smo razmetali svojo prtljago, ki je ni bilo malo. Sedem vreč, lepo opremljenih s številkami, je bilo nabasanih s hrano in z opremo; potem še spalne vreče, šotori, težki nahrbtniki in smučke, med katere smo vložili dereze in cepine.

Dr. Krstić Đorđe in člani odprave

Vožnja ni bila prijetna; preveč na tesnem smo bili. Poskušali smo zapeti, pa ni šlo. Vsi smo bili bolj take vrste, da bi le pomagali, za »naprej« in za »počez« pa ni bilo nobenega. Pač pa so se obnesle Kopačeve orglice. Ko se je File, s pridevkom »Basang« — pridobil si ga je zaradi svojih včasih izrednih jedilnih in nosilnih zmožnosti — spomnil, da bi ne bilo napačno, če bi jedli, smo bili vsi zadovoljni in smo jedli . . .

V Brodu smo se preselili na ozkotirno progo. Malo čudno smo pogledali na majhne vagone. Pa so bili pripravniki, ker so nizki in smo lahko kar skozi okna podajali svojo ropotijo. S smučkami smo naredili nekak strop in na to podstrešje smo namestili vreče; še prostor med klopami smo izpolnili s svojo robo, tako da smo sedeli kar na varnem.

Vsa v deževnem jutru se prebujajoča pokrajina s svojimi značilnostmi, z vitkimi minareti, nam je zbujala slike iz zgodovinske davnine. Ljudje, njihova noša, rdeči fesi, zagrjnjeni ženski obrazi, njihove skrivnostne oči so nam pričale, da se bližamo vzhodu.

V Sarajevu se ustavimo. Ne moremo se odločiti, po kateri poti bi jo mahnili. Ali v Rudo in preko Plevlja, ali pa na jug v Nikšić in od južne strani preko Šavnika v Žabljak? Pri predsedniku »Romanije« g. dr. Krstiću dobimo potrebna pojasnila. Pot je z obeh strani zatrpana s snegom, promet je mogoče samo s konji. Odločimo se za pot od južne strani. Dasi je vožnja po železnici dosti daljša, je vendar krajša razdalja od zadnje železniške postaje: iz Ruda 130 km, iz Nikšića pa samo 97 km. Ogleđamo si znamenito sarajevsko čaršijo, mestno hišo, Begovo

džamijo, pokušamo muslimanske sladkarije, ki pa našim želodcem ne prija, kar smo šele kasneje ugotavljali. »Basang« si kupi dolg bosanski nož za volkove, pred katerimi ima malo straha. Saj ni čuda. V Ljubljani so vedeli silno veliko povedati o njih; tudi v Sarajevu so govorili o celih tropah, ki da se klatijo v podnožju Durmitorja. Te govornice so nam naše nahrbtnike precej obremenile z različnimi »pozdravi« za volkove. Na žalost pa nismo na vsej poti videli nobenega, še sledu ne.

Z večernim vlakom se odpeljemo in smo drugi dan malo pred poldnem v Nikšiću, vsi zdelani in zaspani od dolge vožnje. Priporočila, ki smo jih dobili v Sarajevu, nam pomagajo. Uradniška zadruga nam da na razpolago svoje stalne nosače s konji, ki nam bodo prenesli prtljago v Šavnik. V družbi tamošnjih profesorjev, med katerimi sta tudi Slovenki Lojzka in Erna, se prav prijetno počutimo. Toda daleč je še Žabljak; zato kmalu po kosilu odidemo. Mnogo si naložimo: hrane, spalne vreče, vrvi, dereze, cepine in smuči. Spremljajo nas do križišča. Ko potezkavajo naše nahrbtnike, zmajujejo z glavami. Toda mi pogumno odgovarjamo: »E, mi smo navajeni!« Ko pa se ločimo, začnemo robantiti; res smo si preveč naložili.

Pot se vije v serpentinah med pustim skalnatim svetom. Med potjo se nam pridruži Črnogorec. Povabil nas je, ko smo prišli do njegovega doma, na črno kavo. Bil je reven, pa gostoljuben. To lepo črnogorsko lastnost smo spoznavali na vsej poti. Zanimale so ga politične novice: »Bo li vojna?« Cene, ki je sicer po imenu »Malo« vrh, po postavi pa »veliki« vrh, mu je začel nazorno razlagati politiko mlinskih kamnov, ki jo je vso pot s pridom uporabljal. Ker nas je lovila noč, smo malo nad vasjo Bukovikom na majhni ravnici razpeli šotor. Skuhali smo si ovomaltine, pa še rižoto; nato smo v spalnih vrečah kmalu pospali. Proti jutru je postajalo mrzlo. Zemlja je bila zmrznjena in niti šotorsko dno niti spalne vreče niso mogle zabraniti vpliva mrzle, ledene zemlje.

V pustem, meglenem jutru smo nadaljevali pot. Snega je bilo vedno več; ko smo prišli na planoto nad orožniško postajo, je bila pokrajina vsa bela. Zato smo nataknili smuči. Sneg je bil slab, nahrbtniki težki; če se je kdo zavalil v sneg, mu je nahrbtnik kar pritisnil glavo vanj. Okoli enajste ure smo dospeli do Gvozda. Tu smo v gostilni kuhali in počivali. Prišli so tudi naši nosači, ki so šli v Nikšić po našo prtljago. Enega smo vzeli kar s seboj, da nam je s konjem tovoril odvečno prtljago. Kmalu nad vasjo se pričinja visoka planota Krnovo polje, visoko nad 1500 metrov. To idealno, prostrano smučišče, kakršnega nimamo v Sloveniji, je do sedaj redko obiskano. Postalo pa bi važen smučarski kraj, če bi se tu postavila oskrbovana kočica. Prostrana, valovita planota, na kateri se v dalji vidi tu in tam kako drevo, sliči nekoliko naši Veliki planini, le dosti obširnejša je.

Smučali smo kar v ravni črti, v smeri telefonskih drogov, ki so ponekod komaj malo gledali iz snega. Napredovali smo počasi, ker smo morali čakati gonjača s konjem. Popoldne je nastopila odjuga, začel je padati dež. Konju se je udiralo, parkrat se je postavil na glavo, od napora se je ves tresel. Pomagali smo mu tako, da je vsak

Na planoti Krnovo

držal na eni strani za tovor, nosač pa ga je vodil za uzdo. Spustili smo se na malo višjo planoto Kruševice, kjer je polno pastirskih bajt, ki so precej podobne našim. Še celo malo letno hišico smo opazili. Nosač nam je povedal, da v njej poleti letuje star črnogorski oficir. Konj je tu že lažje hodil, vodnik mu je samo od časa do časa, ko se je ustavil, prerinil tovor in konj je pogumno stopal naprej. Pot skozi gozd, ki bi poleti bila morda lepa, se nam je zdela v dežju in brozgi prav dolgočasna. Na robu planote smo sneli smuči in po vijugasti poti hiteli v dolino reke Bijele, ob kateri leži Šavnik. Tu so nas že prejšnji večer pričakovali. Upravnik Stevo nam je vse uredil in preskrbel prenočišče v kavarni »Beograd«, kjer se shaja prebivalstvo tega malega, tipično uradniškega mesta. Zaradi dežja smo bili prisiljeni ostati tu dva dni. Daro in Tone sta popoldne, ko se je malo zvedrilo, na bregu onkraj Bijele razkazovala smuške umetnije, ki so jih opazovali vsi moški, z županom na čelu. Uživala sta vse priznanje; posebno to jim je ugajalo, ker Slovenci lahko ustavijo, kjer koli hočejo.

Naši nosači so prišli iz Nikšića, toda brez prtljage. Preveč se je konjem udralo, morali so ves tovor pustiti pri cestarju na robu Krnovega polja. Morali smo drugi dan sami v dežju nazaj po svoje reči. Pri teh »putarjih«, ki stanujejo v državnih hišah, se navadno ustavljajo ljudje. So to edina zavetišča daleč naokoli v tej pokrajini, kjer moreš dobiti črno kavo in rakijo ter v slabem vremenu tudi prenočiti. Naša prtljaga je bila v zelo žalostnem stanju. Dež je premočil vreče

na potu iz Nikšića; hrana je bila v nekaterih vrečah skoraj pokvarjena, prepečenec napojen z vodo, makaroni podobni cmokom.

Jutro, ki smo ga določili za odhod, je bilo lepo. Nebo brez oblaka, brila pa je mrzla burja. Sneg je bil trd. Nosači so nam že zgodaj zjutraj odnesli prtljago. Šli so po daljši poti zato, da so obšli gorski hrbet Ivico. Mi pa smo odšli naravnost proti Ivici. Črnogorci so nas svarili, češ da je burja tako huda, da prenaša konje. In res, ko smo se bližali hrbtu Ivice, ki je nad 1700 metrov visok, smo se morali prav boriti z burjo, da smo prišli naprej. Na vrhu smo

Basangu pušča petrolej . . .

nataknili smučič in vozili navzdol proti Bukovici. Sneg je bil od sile trd; če je kdo padel, mu je pustil neljube sledove na koži. Od Bukovice dalje pa se začena ravnina, ki se vleče vse do Žabljaka. Hiteli smo naravnost, telefonski drogovi so nam bili zopet kažipot za najkrajšo smer. »Basangu« je včasih malo puščal petrolej. To je bil izgovor za hranjenje srca. Napadel ga je tudi — volk; tega »volka« pa ni krotil z bosanskim handžarjem, ampak s snegom in strokovno mažo. Čudno se nam je zdelo — ko smo prišli do človeških bivališč —, da so bile ovce kar zunaj na prostem v snegu, pa tudi konji, ki so jim namestili sena kar na tla v sneg. Ljudi smo malo opazili. Črnogorci sovražijo mraz in se najrajši tiščijo v toplo zakurjenih domovih, kjer mi

zaradi silne vročine skoraj prebivati nismo mogli. Če pa smo na prostem na katerega naleteli, je bil ves zavrt v ruto, da je iz nje gledal samo nos in ponosne oči.

V daljavi so se že videli durmitorski vrhovi, lepo se bleščeči v zahajajočem solncu. Sedaj smo že blizu; gore so tu, tako podobne našim. To nam je dalo novega pogona. Ob robovih se je začel smrekov gozd, ki daje dosti lep okras podnožju Durmitorja. Večerni mrak je padal na pokrajino, ko smo privozili v Žabljak. Lepe lesene hiše,

Motiv iz Žabljaka

smrekovi nasadi, potok, ki se vije za vasjo, v ozadju pa mogočni vrhovi, rdeče se svetlikajoči v zadnjih solčnih žarkih — vse to se je lepo skladalo in je napravilo na nas silno lep vtis. Veseli smo bili in pozabljen je bil ves prestani napor. Prvi večer smo preživel v veseli družbi beograjskih smučarjev, članov Srbskega planinskega društva, ki so v podnožju Durmitorja smučali in fotografirali.

Stanovali smo v velikem hotelu »Durmitor«, ki je sicer samo poleti oskrbovan. Leži četrtr ure iz vasi v bližini prelepega Črnega jezera. Varuh hotela nam je prepustil v porabo tri sobe, kjer smo se utaborili. Mrzlo je bilo, hotel je bil postavljen samo za poletje. Tu je bil odslej naš stan in izhodišče za naše planinsko delo, ki se je sedaj šele pričelo. Opravili smo ga vestno, podjetno. Potekali so dnevi. — O glavnih vzponih poročajo tovariši sami.

Črnogorski stol

Velika noč. Misli nam uhajajo domov. Morda tam že malo zeleni, pomladno razpoloženje klije v mladih ljudeh; tu pa je še zima. Tone

Gostoljubni Ružičevi iz Previša nad Šavnikom

včasih pogleda sliko Silvice, ki ga spominja na domače gore. Črnogorci so dognali, da je to njegov plezalni varuh. Samo sliko pogleda — pa mu je tudi najtežji previs malenkost... Pospravljamo, se umivamo, šivamo in se pripravljamo za odhod. Naše delo je opravljeno. Gora se je začela buditi, plazovi bodo bobneli v dolino, pomlad bo prišla tudi v ta kraj.

Slovo je prisrčno. Lepe dneve smo preživeli med temi ponosnimi sinovi Durmitorja. Morda so res malo preveč romantično zasanjani v svojo preteklost, v dobo junačenja in narodne pesmi; premalo realno gledajo na življenje. Preveč je pri tem nekako idealistično anarhističnem ljudstvu politiziranja, pomenkov in posedanja ob črni kavi, premalo pa volje do resnega, tudi trdega dela.

Vračali smo se po isti poti čez Ivico do Previša, kjer nas je častil gozdar Mujo. Spoznali smo tu kapetana Ružiča, borca iz svetovne vojne, čigar junaštva že opeva narodna pesem. V Šavniku smo se malo predolgo poslavljali, kar se nam je zvečer maščevalo. File se kar ni mogel ločiti od ljubke plavolase Katke, ki mu je ranila njegovo itak slabo srce. V Gvozdu se je že začelo nočiti, ko smo prišli tja. Pot od tu dalje je bila naporna. Oblačno je bilo, naše svetilke pa že slabe. Sneg se je udiral. Včasih smo zagazili v prava snežna močvirja taja-jočega se snega. V Bukoviku smo stopili na trdo cesto. Hodili smo kar mehanično; luči, ki so se svetile iz Nikšića, so se nam zdele vedno enako daleč. Šele ob eni ponoči smo prispeli v Nikšić. V hotelu so že vsi spali, zvonec ni deloval, zato je začel Tone kar s cepinom potrka-

vati na zvonec. Zvedeli smo, da ne bo nič s prenočiščem, in smo jo mahnili z vso svojo ropotijo na postajo. Toda tudi tu nas niso pustili: »Uradna prepoved!« Sedaj nas je pa črnogorska »gostoljubnost« kar razočarala, sedaj, ko smo bili v potrebi: kajti pripravljalo se je na nevihto. Na trati za postajo smo zlezli v spalne vreče, se zarili v šotore in poskušali spati. Pa se ni dalo. Preveč je pihalo, veter je naše šotore napihoval ko jadra in nas majal. To noč je v Nikšiću veter napravil precej razdejanja: zjutraj smo videli opeko po cestah, odtrgana okna, potrte šipe.

Vozili smo se proti jugu, proti solnčni Dalmaciji. Kar pasle so se nam oči po zelenju. Gori sam sneg, tu pa že vse v cvetju: oljke, ciprese in — morje! Gore in morje — oboje najlepše na svetu — to dvojce smo doživeli na svoji poti.

II.

Malovrh Cene:

Bobotov Kuk (Čirova pečina)

(Prvi zimski vzpon, dne 19. III. 1940.)

Dolga je bila naša pot do vznožja Durmitorja. Polna dva dneva nas je ustavljalo deževje v Šavniku. Dobra volja nas sicer ni minila; saj smo se v tem zanimivem mestecu hitro udomačili med gostoljubnimi in živahnimi Črnogorci; motilo nas je pa le, da smo bili šele na pol pota do Žabljaka. Skrbelo nas je, kako bo s prtljago v tej mečavi. Drugi dan našega neprostovoljnega praznovanja je proti večeru grmenje napovedalo vremensko spremembo. Res smo naslednjega dne v lepem solnčnem vremenu in v divji burji prodirali po snežni gazi preko gorskega hrbta Ivica in po prostrani planoti mimo Drobnjačkih jezer proti Žabljaku. Pozno zvečer je bilo, ko smo segli v roke beograjskim tovarišem, ki so že dva dni vedrili v tej izhodiščni postojanki za Durmitor.

V nedeljo (17. marca) je jasno in vetrovno vreme trajalo dalje. Čeprav je bil dan namenjen počitku, smo ga vendarle hoteli vsaj delno izkoristiti. S Kopačem sva se odpravila na ogled v Ališnico. Dognati smo hoteli predvsem, če nam je potrebno posebno izhodišče za nameravane ture. Pa tudi smeri dostopov na glavne vrhove smo morali določiti. Ako bi se vreme spridilo, bi bila orientacija v neznanem svetu silno otežkočena.

Dostop v Ališnico nama ni delal preglavic. Beograjski smučarji so že zgodaj pred nama napravili gaz mimo Crnega in Zmijinega jezera pod veličastno Crveno Gredu. Tu sva pustila smuči in odnesla s seboj le plezalno opremo, ki sva jo nameravala v Ališnici odložiti, da bi je v drugo ne bilo treba prenašati na vsej poti.

Ališnica, ki se deli v Spodnjo in Zgornjo, je visokogorska dolina v višini 2000 m. Prva je prav za prav le plitev dol v razsežnem ravniku, ki dosega višek v valovitih vršnih podih Crvene Grede (2100 m) in

Pašine Gomile (2196 m). Proti vzhodu se ti podi lomijo v navpičnih rdečih stenah nad Zmijinim jezerom, kar jim daje od Žabljaka videz »mizaste gore«. Silno lep je pogled na to ostenje, kadar ga obžari jutranje solnce, zlasti pozimi, ko dobi v nasprotju s sosednimi belimi pobočji čisto bakren sijaj. Zgornja Ališnica, ki jo strm prag loči od Spodnje, je tipična krnica, ki jo proti jugu zapirajo navpične stene Djevojk in Bezimenega vrha.

Ališnica in oblaste kope južno od nje predstavljajo pozimi lepe smuške terene. Ko sva sedela v zatišni strani visokega bolvana in opazovala smučine Beograjčanov, nama je bilo skoro žal, da sva pustila smuči spodaj. Še bi stresala ihto nad nepopravljivo pogreško, ki sva jo napravila, če bi naju ne zmotil popolnoma nepričakovan obisk. Izza skale, pod katero sva počivala, se je naenkrat prikadil pes, ki se nam je bil približal že prejšnji večer v Žabljaku. Sledil je najinim stopinjam toliko časa, da naju je visoko gori v snegu iztaknil. Spočetka ga nisva gledala ravno prijazno. Domnevala sva, da si mrcina obeta materialne koristi, ki mu je pri najboljši volji nisva mogla nuditi. Za ponujeno suho smokvo, edino, kar bi od vse zaloge vsaj za silo odgovarjalo pasjemu okusu, se ni zmenil; zato sva vso odgovornost za njegovo početje prepustila njemu. No, izkazal se je tistikrat in pozneje še celo na Mininem Bogazu kot skromen in zdržljiv hodec pa požrtvovalen tovariš, da se nam je res priljubil.

Popoldne je Kopač nadaljeval pot, medtem ko sem se jaz vrnil k bajti, da bi v visokem zametu izkopal vhod v njo. Nisem se dolgo ukvarjal s tem poslom, ker bi mogli v bajto, ako bi bila sila, tudi na preprostejši način. Zamikalo me je, da bi videl, kako se vidi ta svet od zgoraj; nadel sem si dereze in se odpravil proti grebenu Kobilje Glave. Dobro polovico strmega pobočja sem imel že za seboj, ko se je vrnil Kopač, in sem se zato obrnil, da bi se s povratkom ne zakasnila preveč.

V ponedeljek (18. marca) smo ostali doma. Treba je bilo marsikaj urediti in pripraviti. Popoldne smo imeli priliko videti, kaj že ume mladi žabljaški rod pokazati na smučeh. Beograjčani so namreč priredili tekmo domačinov. Prav zanimivo je bilo gledati mlade junake, ki so s preprosto smuško opremo in kar v opankah dokazovali, da jim te vrste sport ni ostal tuj. Pri nekoliko boljših materialnih okoliščinah bi se tu zgoraj izvežbali najboljši smučarji. Veselja in smisla za to nimajo ti okretni sinovi planinskega sveta nič manj ko pri nas ali kjer koli v gorah.

Večer smo preživali v prijetni družbi znanega prijatelja naših domačih planin, g. St. Aleksića. Bilo je to že slovo, ker se je beograjska odprava naslednjega jutra vrnila domov. Pred nami pa je bila še neizvršena naloga, da zavzamemo glavne vrhove v Durmitorju. Za prvo turo smo določili Bobotov Kuk.

Ko smo se tistikrat vračali v deset minut oddaljeni planinski dom, kjer smo bivali, je pokrajino obvladovala grozotno tiha mesečna noč. Pred nami so se v čudovito skladnih oblikah vrstili grebeni in vrhovi zasneženega gorskega sklopa: »Speče gorovje« — Durmitor!¹ Zadnjo

¹ Govore, da ima naziv Durmitor svoj izvor v glagolu »dormire«.

zimsko noč je v miru presanjal. Novi čas pa je rodil nove ljudi, ki so pojem »dormire« zožili na njegov zgolj stvarno upravičeni pomen. Mitološka senca, ki so mu jo dodajali stari v dotiku z nepoznano narodo, je skopnela kakor sneg na spomladnem solncu.

V torek (19. marca) ob treh zjutraj je naju s Kopačem zdramila budilka iz najtršega sna. Nekaj minut kasneje je že brnel »primus« in čez pol ure so okovanke škrtale po zmrzlem snegu na poti v Ališnico. Ko sva bila nad Zmijinim jezerom, so se ožarile Crvene Grede. Nebo je bilo rahlo zastrto z oblaki — krvavordeča zarja je preplavila obzorje, ki ga je spredaj zastirala temna silheta stoletnega gozda. Postala sva in dolgo opazovala krasen solnčni vzhod. Pravljeno lepa prirodna umetnina nama je napovedovala slabo vreme.

Pri katunu (bajti) v Ališnici sva se obremenila s plezalno opremo in nadaljevala pot skozi Zg. Ališnico proti prelazu Račvan med Djevojko in Bezimenim vrhom. Tu naju je že zajela megla. Onkraj prelaza sva prešla na strma snežišča v pobočju Sohe² nad Valovitim Dolom. Opremiti sva se morala z derezami. Ker je pri ogledu v nedeljo Kopač mogel določiti samo smer dostopa na Bobotov Kuk, ni pa videl vrha samega, ki ga od severa zastira Bezimeni vrh, sva se zaradi vedno gostejše megle znašla v nemajhni zadregi. Orientacija je bila silno otežkočena. S pomočjo karte sva že določila približno lego vrha; toda to nama ni dosti pomagalo, ker

Bobotov Kuk (2522 m) z Bezimenega vrha (2480 m)

² »Soha« se imenuje celotna grebenina med Bezimenim vrhom in Bobotovim Kukom.

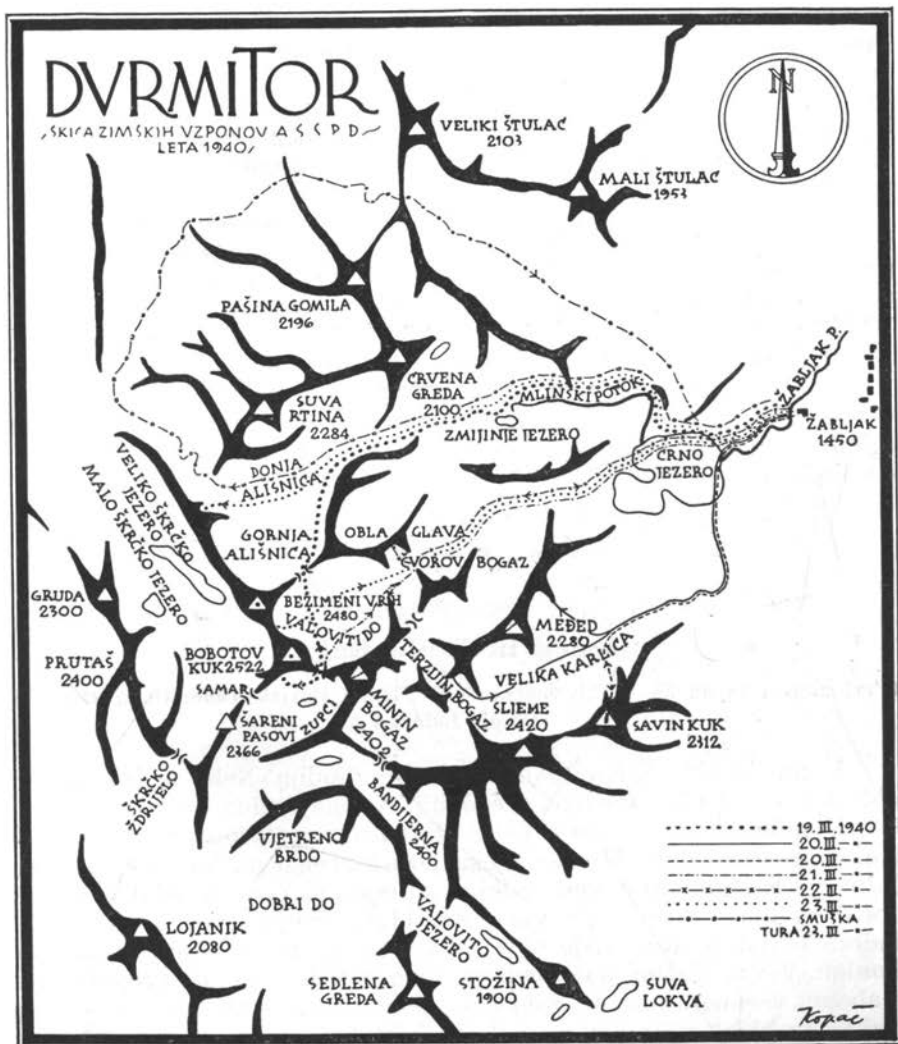

Vrh Bobotovega Kuka z jugozapada

je bilo treba najti dostop nanj. Še v domačem gorovju ti včasih popusti občutek sigurnosti, če rineš v snegu skozi meglo in se ti znane konture, ki jih medlo razločiš, popačijo, da ne veš, kje si. Pričela sva prečiti snežne vesine v vodoravni smeri, z namenom, da doseževa Lučino Previjo, to je prelaz, preko katerega vodi pot iz Valovitega Dola na Bobotov Kuk. Okrog desetih sva bila na prelazu. Oster jugovzhodni veter je bril, da sva hlad pošteno čutila skozi vetrne jopiče. Skale so bile prikrite z značilno plastjo visokogorskega žleda. Kakor šopi sulic so štrlele ledene plasti poševno navzdol.

Markacija, ki sva jo opazila na prelazu, nama ni koristila nič. Zavila sva na levo. Toda že po desetih minutah sva stala na vrhu grebena, na katerem ni bilo nikake večje vzpetine. Morala sva nazaj na sedlo in od tod v smer, odkoder sva prišla, samo da po zapadnem pobočju. Strmina je postajala vedno večja. Napredovala sva pod navpičnimi stenami po robu snežišča. Na koncu snežišča sva morala poiskati najprimernejši vstop v steno. Višina nama je dokazovala, da imava pred seboj vrh Bobotovega Kuka.

Vstopila sva preko nizkega praga v plitev žlambor. Trda, poledenela plast snega je omogočala varno napredovanje. Veter se je

z vso silo zaganjal proti nama; pričelo je snežiti. Plezala sva v ravni smeri in tako dosegla greben pod vršno steno, ki strmo pada v dolino Škrčkih jezer. Kakor ves ostali masiv, je bila tudi ta prekrita z enakomerno plastjo žleda. Ko sva steno zmagala, sva stala tik pod vrhom. Na levi sva v megli opazila kol, ostanek nekdanjega trianglera. Kmalu sva bila pri njem. Ura je bila dvanajst in pol.

Veter se je z nezmanjšano silo zaganjal v naju. Ledene snežinke so neprijetno zbadale v obraz. Ko so se za hip razpršile megle na zapadu, sva globoko pod seboj zagledala bisere Durmitorja, prelepa Škrčka jezera. Toda v naslednji minuti je nevidna roka zopet zastrla prizor. Mraz naju je naganjal k povratku. Vrnila sva se na greben in

po njem sestopala, dokler se ni zaključil v navpičnem skoku. Megla nama je preprečila prvotni namen, da bi plezala v smeri proti Bezimenemu vrhu. Po vrvi, ki sva jo ovila okrog skalne žmule, sva se spustila na zapadno snežišče in sva po njem bila naglo pri starih stopinjah. Dobro je bilo, da nama je navzdol megla preprečevala pregled terena, ker bi se sicer najbrž manj hladnokrvno spuščala po teh strminah.

Medtem je v nižjih legah pritiskala odjuga vedno huje. Zapadel je nov sneg, tako da sva v Ališnici že pošteno gazila skozi mečavo. Pod katuni nama je prišel nasproti Filipič s kuhalnikom in hrano. Predvidevali smo namreč možnost bivaka v Ališnici.

Zvečer je bilo prijetno okrog ognjišča v mizarski delavnici Doma, kjer smo si prve dni kuhali. Glavni vrh Durmitorja smo zmagali v slabih vremenskih prilikah; ako ne bo nastopila močna odjuga v višinah, smo vedeli, da nas vreme ne bo oviralo in da si bomo mogli ogledati tudi ostale vršace. Pričeli naj bi naslednjega dne kar po vrsti z najbližjimi.

III.

Daro Dolar:

Meded in Minin Bogaz

(Prvi zimski vzpon 20. in 21. marca 1940. Plezali Dovjak Tone, Dolar Daro in Filipič Bojmir.)

Pozno je (20. marca 1940) že, ko se zbudim. Nebo je čez in čez oblačno, veter nosi sneg po strminah. Nič kaj prida ni tako vreme.

Vendar se odpravimo v Veliko Karlico; to je krnica med Savinim Kukom in Mededom. Mimo Crnega jezera gremo na levo v gozd. Položno v breg pelje pot med redkimi smrekami. Zdaj pa zdaj se — za spremembo — komu udre, da pošteno zagodrnja. Sneg je neenakomeren in južen; šele višje gori postane suh, da ga veter vrtinči po kontah. V Vel. Karlici počivamo za skalo in sklenemo, da gremo kljub slabemu vremenu naprej. Saj bi se sedaj res ne izplačalo vračati se; kajti dan bi bil v Žabljaku še daljši ko tukaj gori.

Ločimo se. Trije gredo na Savin Kuk; Martin, Basang in jaz pa na Meded. Z nami gre še smučarski učitelj Žic iz Plevlja. Prvikrat gre pozimi tako visoko; nestrpnost pričakuje, kaj bomo doživeli tam gori v robah.

Preko majhnega sedla pridemo pod Meded. Strmo snežišče se dviga v kratek skok. Skala je ponekod poledenela, ponekod zasnežena, da ima Martin precej dela, preden vse počisti. Domačin se mu čudi; mislil je, pravi, da samo divja koza lahko gre po takem svetu. Ko spravimo tudi njega čez, je ves vesel in uvidi, da navsezadnje le ni tako težko. Skala je bila mrzla, da se mi je skoro zanohtalo, ko sem tipal za oprimki.

Po strmem snegu rinemo na greben in se dodobra ogrejemo. Prav nam je to prišlo, ko nas je tam sprejel tak veter, da nas je kar

Foto Kopač Vlasto

Bezimeni vrh in Bobotov Kuk

zanašalo. Dalje gremo po grebenu. Megla je gosta, da vidiš le kak meter naprej. Kmalu stopimo na neki vrh. Precej strm je na vse strani, vendar se nam zdi prenizek. Zato gremo dalje v meglo, strmo navzdol, pa spet navzgor. Previdno se ognemo nerodni strehi. Pršič se posipa pod nogami. Če bi me tukaj spodneslo, bi se naravnost in za vedno pripeljal v Vel. Karlico! V snegu opazimo gamsove sledi. Čudno, kaj neki išče žival tukaj gori? Lovcev ni, da bi se jim umikala tako visoko.

Kmalu smo na drugem vrhu. Menda bo pravi. Saj v megli še vrh lahko zgrešiš. — Mraz nas pa nažene, da jo pobrišemo navzdol, a grebena noče in noče biti konec. Pozneje smo ugotovili, da smo prišli prav do sedla pod Terzijinim Bogazom. Na neki skali pa najdemo markacijo in napis: „V Žabljak“. Poleti je tukaj najbrž lepa steza, sedaj je pa vse zasneženo. Nižje doli na plazu še dvakrat naletimo na markacijo. Po trdem snegu se stopimo do skale, kjer smo pustili smuči in nahrbtnike. Vse je srežasto, nahrbtniki so skoraj zameteni. Ne obiramo se dolgo, ampak se spustimo po spihanem snegu. Čez nekaj minut smo doli na poti; sneg je južen, da vozimo vse naravnost, pa še nikamor ne gre.

Pri Crnem jezeru se ustavimo in se oziramo na Meded. Še vedno je zavit v meglo in prav nič se mu ne pozna, da smo ga motili v njegovi samoti. — —

Meded

*

Meded, pogled z jugovzhoda

21. marca 1940.

Med vsemi durmitorskimi vrhovi, ki se vidijo iz Žabljaka, mi je bil najbolj všeč Minin Bogaz. Nekoliko spominja na Matterhorn. Zato smo se zmenili, da bomo šli nanj ob prvem lepem vremenu. No, za 21. marec se pač nihče ni nadejal lepega vremena. Prejšnji dan smo se na Međedu najedli megle in smo se zarekli, da danes ne gremo nikamor. Ko pa se zjutraj zbudim, je bilo nebo čisto jasno in vrhovi so se bleščali v jutranji luči, t. j. vreme, ki požene spanec in utrujenost.

Zbudim Basanga in Martina, brž se pripravimo. Skuhamo. Pozajtrkujemo in »Zbogom!« tovarišem! Z nami hoče na vsak način pes Liso; tako se nas je navadil, da ne pomaga nobeno odganjanje. »Naj pa gre, če ima veselje!« — Prav za prav smo zelo pozni; ura je že sedem. Nič ne de; saj je sedaj lunin čas, tako da se lahko vračamo šele ponoči. Pri Crnem jezeru krenemo na desno v dolino, ki pelje v Ališnico. Pri prvem mlinu zavijemo na levo v breg. Nekaj časa sledimo markacijam, potem jo kar po svoje uberemo skozi hosto. Smučiči nimamo s seboj, kar se nam pri hoji zelo prileže. Liso splaši zajca izpod grma in se zaman trudi za njim. Ko pridemo iz gozda, se mučimo po valovitem svetu, venomer same konte. Nekatere obidemo, druge prehodimo in se pri tem precej zamudimo. Z neke vzpetine se zagledamo v Minin Bogaz. Lep je; od vrha do tal ga vidimo. Z leve se dvigajo strma snežišča proti vrhu, na desni pa pada navpična stena v Valoviti Dô. Tudi Međed je danes ves drugačen; šele sedaj vidimo, kod smo hodili včeraj.

Na grebenu Mininega Bogaza

Preko strmih snežišč pridemo na sedlo pod Čvorovim Bogazom. Vsedemo se in počivamo. Basang taja sneg za čaj, ki ga ne dočakamo, ker vodo vedno sproti popijemo. Nekje z Oble Glave se odtrga plaz; votlo zabobni in preko skal se vali lesketajoča se reka. Upamo, da mu ne bodo sledili še drugi; saj je šele marec in vreme je mrzlo.

Nadaljujemo po širokem in položnem grebenu, ki loči Valoviti Dô od Lokvic. Kmalu pridemo na pravo pobočje Mininega Bogaza. Na grebenu pod skalami se navežemo. Martin gre naprej in neusmiljeno pometa na naju ves sneg in led. Z Basangom stojiva v senci, da naju že pošteno zebe, ko prideva na vrsto. Liso nas začuden opazuje. Nekaj časa laja, potem se pa, ko vidi, da ne more za nami, obrne na levo in jo pobira po manj strmem svetu. Neverjetno potrpežljiv in vztrajen je. Počasi plezamo proti vrhu. Cepin opleta po skali, kvedrovci drsajo po robovih, roke tipajo za oprimki. Skala je trdna, da ne najdemo posebnih težav. Proti vrhu stopamo po ledenem snegu. Prav bi prišle dereze, pa za tako kratke razdalje se jih ne izplača navezovati; raje udariš s cepinom in z nogo, pa dobiš ravno tako trden stop.

Ob treh smo na vrhu. Precej se začudimo, ko nas dohiti — Liso. Prišel je po pobočju, ki je tudi s smučmi dostopno. Razgled je nepopisen. Kamor pogledaš, sami vrhovi, sneg in solnce. V daljavi slutimo Prokletije. Bobotov Kuk se zdi samo za lučaj oddaljen. Spustimo kamen; enkrat se odbije in pade navpično v — Valoviti Dô.

Hrano razdelimo na štiri dele: za nas tri in za psa. Vsi smo je pošteno potrebni. Ob štirih gremo naprej po grebenu proti Lučini Previji. Liso nam sledi samo za dolžino vrvi; potem ne more več dalje.

Zupci z Mininega Bogaza

Prestrmo je. Basang ga skuša spraviti v nahrbtnik, pa se mu nikakor ne posreči. Dve uri je še lajal in cvilil, ker ni mogel za nami. Za neko skalo varujem tovariša, ki se spuščata po razu; spodnji del je skoro navpičen. Potem pridem na vrsto jaz. Vse prebrskam, toda nikjer ni primerne špranje, da bi zabil klin. Končno izkopljem majhen kucelj; ravno toliko ga je, da dam vrv okoli. Po njej se spustim navzdol. Greben je oster in izpostavljen, da prav počasi napredujemo. Martin ima precej dela. Nekje na sredi nas ustavi kratka, toda precej gladka stena. Martin meni, da v čevljih ne bo prišel preko; nagovarja me, naj obujem plezalke, ki sem jih slučajno vzel s seboj. Res se preobujem in zavijem v stenico. Ni bilo enostavno! Na sredi zabijem klin, ki ga pustimo za spomin; morda bo še kdaj komu prav prišel.

Medtem zaide sonce. Gore žare rdeče, na nebu pa posveti luna in prižigajo se prve zvezde. Okrog roba potegne veter in se poigra s pršičem. Povsod je tišina. Težko je povedati, kaj vse občutiš v takih trenutkih. Mislim, da ga ni, ki bi prav opisal to lepoto.

Še nekaj dolžin vrvi, pa smo pri kraju. Po čevljih se popeljemo v Valoviti Dô. Presenečeni smo, ko nam prihiti Liso naproti; prav od srca se ga zveselimo. Našel je svojo pot. S sedla pod Čvorovim Bogazom se varujemo; saj je precejšnja strmina in nočna vožnja navzdol bi se prav nič ne prilegla. Končno smo na varnem. Veter nas pa zopet preganja po onih kontah. V zavetju zaužijemo zadnje koščke čokolade. Potem se nam v gozdu udara do kolen. Precej utrujeni pridemo k Crnemu jezeru. Ob enajstih smo doma.

Naši hribovski spomini so postali za lepo doživetje bogatejši.

Bandijerna (2400 m) z Mininega Bogaza (2402 m)

IV.

Malovrh Cene:

Savin Kuk (2312 m)

(Prvi zimski vzpon po boku severozapadnega grebena Savinega Kuka, dne 20. marca 1940. Plezali: Kopač Vlasto, Padersič Cene in Malovrh Cene.)

Na skrajnem jugovzhodnem koncu Durmitorjevega masiva se iznad planote Drobnyačkih jezer dviga značilen vrh, ki v marsičem spominja na naš Grintavec, gledan z Gorenjske ravnine, le da je njegova relativna višina manjša. Na vzhod se spušča široko, nerazčlenjeno pobočje, po katerem v poletju ovce obirajo redke trave, proti severu se pa vesijo navpične stene in tonejo v melih okrešlja Velike Karlice. To je Savin Kuk, ki predstavlja zaključni vzhodni vrh v južnem hrbtu Durmitorja. Proti zahodu se ta hrbet nadaljuje v raztgnjenem grebenu Sljemen in se zaključi z Bandijerno.

Pripovedka tolmači ime tega vrha, kakor tudi mnoga druga imena v Durmitorju. Vsi »Bogazi« (t. j. skalne grede) in »Kuki« dobé tod svojo bajno razlago. Nič jasnega ni v teh fabulah, ki jim je ljudska domišljija dodaja še nekaj tajinstvenosti; vendar bi mogli iz njih sklepati, da pogorje domačinom ni bilo nikoli nekaj daljnega, tujega in nepristopnega. Tako govori staro izročilo o nekem Čiru, ki da je gori pod vrhom Bobotovega Kuka ustrelil sina namesto gamsa, in je gora

zato dobila po njem naziv Čirova Pečina. Na Savin Kuk se je svoje dni povzpел sam sv. Sava; ko se je nekje pod vrhom ožejal, je udaril s palico ob skalo, da je iz nje pritekel bister studenec. Temu studencu pravijo zato Savina Voda. Podobno bajajo druge pripovedke.

Ko smo prve dni izpred hotela gledali na skladne oblike Savinega Kuka, nas je zamikal raz v severozapadnem grebenu. Prenekateri trd oreh bi morali streti na tem robu, če bi se ga lotili. Slabo vreme nam je prekrizalo načrt. Mlačne megle so visele 20. marca zjutraj nad Durmitorjem. Ni bilo ravno vabljivo, vendar smo se odpravili, tokrat vsi skupaj. Nekoliko nas je skrbelo, ker je v dnu neusmiljeno pritiskala odjuga. Vedeli smo, da moremo računati z ono »božjo silo«, ki je v teh gorah prav tako učinkovita ko v naših Alpah: plazovi se zlasti v Veliki Karlici najpogosteje stresajo v dno.

S smučmi smo po mehkem snegu hitro napredovali. Preko nizke prevali smo se spustili v okrešelj. Mrzel veter se je gnal po njegovem dnu, sneg je postal leden in spihan. O odjugi tu ni bilo ne duha več. Pod skalnim zaklonom smo pustili smučī in nahrbtnike. Trije smo krenili v smeri proti Mali Previji, ostali so zavili na desno v strmino pod Mededom.

Velika Karlica se deli v spodnji in zgornji del. Po strmem pregibu med obema deloma smo prišli pod severozapadni greben Savinega Kuka. Njegova ostra robna rez se je prav tisti čas pokazala iz megle. Temna zajeda se je vesila visoko gori nad zasneženimi platmi. Veter je zavijal krog skalnih pomolov, da smo si skrbno zapeli jopiče. Misel na to, da bi se vzpeli po razu, smo opustili; prejšnji dan sva s Kopačem na Bobotovem Kuku preizkusila učinkovitost snežnega meteža! Odločili smo se zato za grapo, ki se izpod vrha spušča po zapadnem boku tega grebena v melī. Toda v megli smo jo morali šele poiskati.

Pričeli smo pošteno prečiti spodnji del snežišč. Nismo pa videli dlje ko nekaj metrov pred seboj. Na osameli čeri, ki je molela iz snega, smo obstali. Kam sedaj? Odločiti smo se končno morali za to, kar edino more storiti gornik, kadar izgubi možnost za orientacijo: obrnili smo se v ravni smeri navzgor. Snežišče se je pričelo podaljševati v nekakšnem ozebniku. Ker je bila zmrzla spodnja plast snega ponekod prekrita s pršičem, smo morali previdno stopati v ostrih ovinkih. Raz na levi se je naenkrat nižal in se strnil z robom zapadne stene. Iz grape smo prešli na prostorno polico. V jasnem vremenu mora biti od tod krasen razgled v Vel. Karlico in proti Mededu. Ustavili smo se. Oni z Mededa so dali znamenje. Morali so biti še nizko doli; v manj izrazitem terenu se najbrž lové zaradi goste megle.

Preko nizkega praga smo dosegli severovzhodni rob. Skale so bile, kakor prejšnji dan, na Bobotovem Kuku prekrite z ledom. Veter se je v močnih sunkih zaganjal v nas. Nizko sklonjeni smo se pričeli loviti po položnem pobočju navzgor. Nismo bili več daleč od vrha. »Savin Kuk je v lepem krasno razgledišče,« tako govoré; nas pa ni pritegnil s te plati. Kar moči hitro smo se obrnili. Vrnili smo se pred onimi z Mededa. Blizu ob štirih popoldne smo bili že doma.

Bezimeni vrh (2480 m)

V.

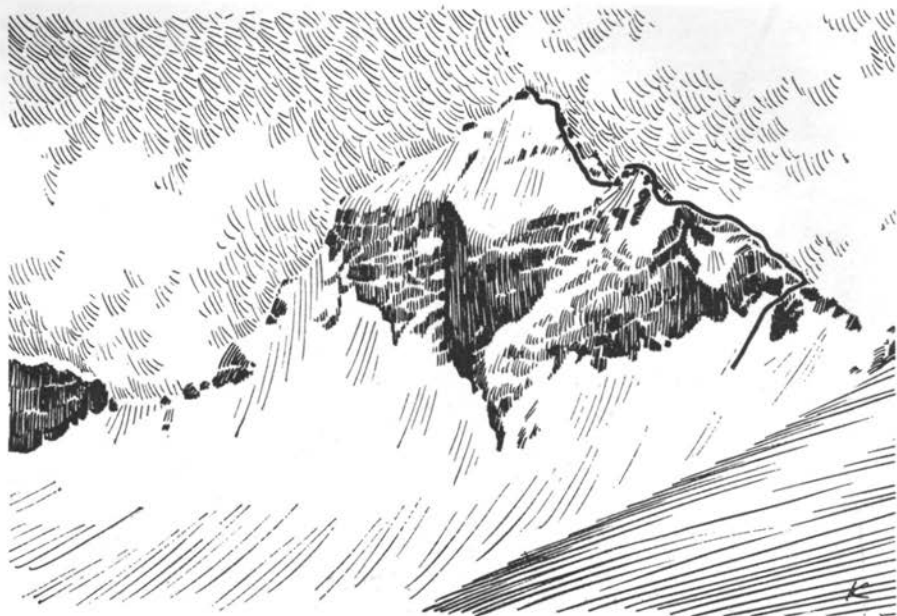
Vlasto Kopač:

Prečjenje Bezimenega vrha (2480 m)

(Prvi zimski vzpon po severozapadnem grebenu.)

Mraz je pritiskal dopoldne 23. marca t.l., ko sva — Cene Malovrh in jaz — prvikrat gazila v Ališnico. Oster veter je bril čez preval in nama bñl z ledenimi iglami v obraz; povsod v zraku se je lesketal poprh. Rila sva po napetem pobočju; sneg je dobro držal, včasih sva se morala v sunku vetra ustaviti. Prerila sva se skozi veter na preval. Zadaj za robom je čepela bajta, zamedena do slemena. Pred nama se je odprl valovit svet; veter je nosil pršič v štrenah po tleh, beli prh se je razsipal čez hrbe, padal po pobočjih in se usedal v globelih. To je torej Ališnica! Šel sem naprej. Z roba Zgornje Ališnice sem zagledal široko, čokato postavo Bezimenega vrha. Snežišča so segala visoko v njegove stene, sam je stal ko orjak, zasut do ramen. S temena mu je vihar odnašal pršič, snežna zastava je vihrala daleč v zrak. Ko je potekalo popoldne, sva se obrnila nazaj v dolino. Pri prvi bajti v krnici sva zakopala opremo v sneg; saj se bova še vrnila sem gor...

Kuhalnik brni... Sedimo v zavetju in čakamo, da zavre v piskru. Solnce pošteno greje, da trepeče zrak nad škodlastimi strehami, v Durmitorju se blesti poledica; vrhovi, ki jim še ne vemo imena, štrle v modro nebo. Včasih se oglasijo orglice s poskočno kranjsko melodijo. Počutimo se ko doma.

Bezimeni vrh s severa

Star kmet prigazi sem od potoka, zavpije nekaj z visokim glasom v pozdrav in počene poleg nas. Zaviti je v pisan šal, da se mu vidijo samo oči in nos.

Previdno tipa z vprašanji: »A od kuda ste?« Pozna naše kraje, Dolomite, Trst. V svoji mladosti je vrtal tunel pri Bohinjski Beli. »I tamo su visoke planine k'o Durmitor.« Počasi se vpelje v pogovor. Zanima ga: »Oćemo li ratovati?« Pripoveduje o Rusih, ki so za njegovih mladih let vozili z ladjami žito v Kotor. »E, da nije bilo njih, ne bi ni ja danas bio živ. Oni su me ishranili. Zato ne daj Bože, da ja dignem pušku na Rusa!« V njem živi stara vera v matjuško Rusijo. Pripoveduje o Nikoli in o stari Črni Gori. »Bilo je onda bolje, danas ne smiješ ni da nosiš pušku na Žabljak!« Pokaže na bajto nad Črnim jezerom. Tam prebiva, na koncu vasi. »Eto vidiš, ima nas dosta, a ja sam ti zadnji od sela i plemena.«

Včasih prisede Živko, potomec črnogorskega vojvode Šibalije. Zaviti je v šal, ko Tuareg. Bistre črne oči ogledujejo naš »primus«, cepin, dereze. Všeč so mu gozzerji. Domačini nosijo samo opanke; celo zimo so v njih v snegu in sneg leži tukaj šest mesecev. »Ima li kod vas ovaca?« — »Seveda jih ima.« — »Kako vi kažete mrvi?« — »Mrva.« — »E gledaj, boga ti, vidi se, da smo Sloveni.«

Čepi po cele dopoldneve poleg nas, počasi zastavlja vprašanja ali pa filozofira: »Čovjek ti je kao ova sjena, dodje i prodje, isto kao sunčani dan.« — Bister je ko vsi gorjani.

Včasih stopimo na Žabljak. Edini tujci smo; pred nami je bilo deset Beograđčanov. Gorniki še ne hodijo ob nedeljah v Durmitor...

Pogled z Bezimenega vrha proti jugovzhodu

Čez nekaj dni naju je jutranji svet dobil ob zamrznjenem Zmijinem jezeru. Solnce je oplazilo rdečo steno, črne pike so plavale visoko v zraku; nad Crveno Gredo so se spreletavali jastrebi. Na vzhodu je ležala krvava zarja, ostro so se črtali vijoličasti gozdovi na rdečem ozadju. Ne bo prida z vremenom. Slediva starim stopinjam v breg. Spodaj v strmini sneg še drži, višje gori pa nama spodletava v plasteh pršiča. Solnce je pritisnilo in najin korak postaja še počasnejši.

Sedla sva pod skalo v krnici. Z robov se kadi sneg; zgoraj mora pošteno briti, nama v zatišju pa ni sile; mežikava v topli dopoldan in paseva oči po snežnih vesinah. Pripraven svet za smučarja se širi tod okoli. Spodaj po najini gazi se premika črna pika. Najbrž bo pes. Urno jo ubira po sledi, v dnu krnice sva ga že spoznala. Bil je Piko, ki se nas je zvesto držal, dokler smo bili v Žabljaku. Maha z repom in menca okoli naju.

V dnu čepi zamedena bajta. Nekaj počrnelih škodel molí iz snega, čudni zastrugi so okoli slemena. Na oni strani, visoko nad bajto, vise opasti čez rob, pod njimi pa gubasto nabrana rjuha snega. Na vsakem robu je opast. Divji morajo biti tod zimski viharji. Veter ima odprta vrata. Z visokih planot pade na goličave in v gorske krnice; tu po svoje orje in gospodari: zastrugi ob prevalih in opastí na robek kažejo njegovo moč.

Čez rob Spodnje Ališnice se pokažeta dve postavi, na ramah nosita smučí. Na tako daljavo ne moreva razločiti, kdo bi to bil. Ko se spuščata v dno, jo za njima ubira pes. Kmalu ga spoznava: pes je Liso, ki nas ni zapuščal niti na turah. Prilezli so po snežišču do nas; malo smo posedeli in pomoževali. Tovariša nameravata presmučati čez Planinico v Mededi Dô in v Žabljak.

Solnce je zlezlo že precej visoko; počasi bo treba odriniti. Površica se blesti v solncu, sneg se je znehčal in se nama udara vedno bolj. Valoviti svet pod Bezimenim vrhom leži še nedotaknjen; čaka, da kdo zareže smučine čez njegova pobočja v Valoviti Dô. Nihče si še ni pozimi do sem utrl poti. Zavila sva v levo na plaz. Tovariša sta že daleč. Pomikata se na hrbet, s katerega se odpre pogled v Škrčko dolino.

Psa capljata za nami, praskata po ledeni skorji, spodletava jima, a ne odnehata. Žabljački psi so najbrž vajeni poletnih pohodov s turisti po Durmitorju; zato se tudi sedaj drže vsakogar, kdor nosi okovanke in jim da kaj za pod zob. Strmo gre po plazu navkreber. Liso se je ustavil in viha nos proti grebenu. Gleda naju dva, gleda najina tovariša tam daleč na snežnem hrbtu, dolgo premišlja, navsezadnje pa jo ubere nazaj. Kmalu ga vidiva v dnu Zgornje Ališnice, kako jo briše k onima dvema. Pred nekaj dnevi je bil spremljal tri najine tovariše na greben Mininega Bogaza, kjer je moral ostati pred strmim skokom, ker je bil zanj neprehoden. Nekaj časa je cvilil, potem se je vrnil sam v dolino. To si je pošteno zapomnil in najbrž se mu je zdelo, da ga čaka tudi sedaj nekaj podobnega.

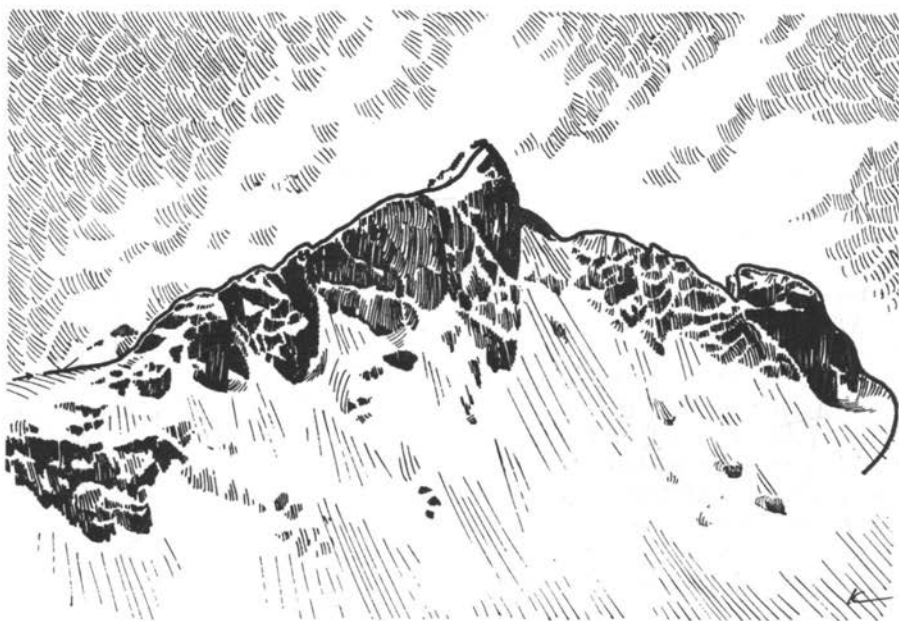
Piko pa vdano caplja za nama. Podim ga nazaj, a on tišči svoje.

V prvi grebenski škrbini sedeva. Širok razgled je od tod. Zamrznjeni Škrčki jezери sta pod nama, na oni strani Prutaš in Gruda. Grebeni mečejo dolge sence v Škrke. Pod stenami leži plazovina, široke raze so zarisane v snežna pobočja. Šareni Pasovi stoje ob Samarju. Kamene plasti so zvite v mogočne gube čudnih oblik. Sneg na Prutašu se lesketa. Čudovit spust bi bil od tam. Ne govoriva dosti, ni nama do besed, samo paseva oči po tem gorskem svetu, ki se koplje v solncu. Grebeni in vrhovi se vrste okoli naju; vsi so pozimi še nedotaknjeni. Krasote, ki je v tem času tod raztresena, še niso videle človeške oči. Nepozabni vtisi se vrežejo v spomin v takih trenutkih — bil je dan, kakršnih je človeku malo danih v gorah.

Greben Bezimenega vrha se dviga nad nama. Ostri ledeni liki, katere so ustvarili megla, veter in mraz, štrlijo s skal in se leskečejo v solncu. Greben je videti divji, stolpi se vrste drug za drugim. Zdelo se nama je, da bova na njem imela dosti opraviti; pa se je izkazalo, da je na pogled hujši kakor v resnici. V drugi škrbini pod vzpetino sva se navezala. Menjala sva se. Cene se je z okovankami loteval skale, jaz pa z derezami snega na grebenu; Piko je ostal daleč spodaj pod snežno rezjo, ni mogel čez. Še dolgo sva slišala njegovo lajanje. Pod vršnim delom sva fotografirala greben in ostenje. Nad nama se dviga glava Bezimenega vrha. V poledeneli skali so redki stopi in prijemi, skala pa je pozimi trdna, ker jo veže led. Kmalu sva na temenu; dosti prostora je na njem.

Bobotov Kuk, gledan od tod, se dviga samotno iz plazovitih pobočij, ki padajo v Valoviti Dô. Stoji ko kupola, črno se odraža njegovo ostenje od okolice, na rezeh se lesketa sneg, z zverženega grebena molé opastí v zrak nad prepade.

Ko sva pred nekaj dnevi v snežnem metežu zlezla nanj, sva si ga predstavljala čisto drugače. Na to plat bi imela po grebenu lep

Minin Bogaz s severa

sestop v sedlo med obema vrhoma. Pa sva jo mahala v megli nazaj, po nič kaj vabljivih pobočjih nad Škrkami.

Še nekaj posnetkov z vrha, nato sva začela sestopati proti sedlu med Bobotovim Kukom in Bezimenim vrhom. S ploščadi stolpa morava najti sestop. V levo pred nama se odpira kamin. Obrneva se na desno, čez skok sva kmalu; nato po policah levo navzdol na snežni greben. Veter se z vso silo zaganja z zapada čez sedlo. Čez Maglič se vale temni oblaki proti Durmitorju. Hitro zbaševa še nekaj v usta — mudi se že. Ob cepinih se popeljeva v Valoviti Dô. V zraku je jug, sneg se je zmeščal, udara se vedno bolj. Sita sva že gaženja in nerodno kolovrativa čez Valoviti Dô. Pod Oblo Glavo je sneg preštepán, sled se vleče po pobočju na vrh: stopinje tovarišev, ki sta pred dnevi zlezla v Ledeno pečino in nato še na vrh Oble Glave. Vhod v Ledeno pečino ni daleč nad nama, pa se nama le ne dá gor.

Sneg je zmeraj bolj podoben kaši. Z muko se spuščava po pobočjih nad Lokvicami, pod nogami se speljavajo plaziči. V osojno plat Oble Glave je zarezanih več plaznic — namig, da je treba izginiti v dolino! Če bo še nekaj dni južno vreme, se bo Durmitor začel otrsati bele odeje, mogočni plazovi bodo gremeli z Mededa v krnice nad Crnim jezerom, kjer bo plazovina ostala še čez poletje. S preprosto besedo mi je star kmet od jezera pred nekaj dnevi opisal silo plazov. Čepel je poleg nas, zavil do oči, in je svetoval: »Nemoj u Durmitor, sad će usovi. Da vidiš, kad zatutnji ona božja sila, sva se zemlja strese, trese se Meded.« Pozna plazove, vsako pomlad posluša od blizu njih grmenje.

Gaziva snežno kašo kar naprej. Gaz se vleče gor — dol po valovitem svetu, počez čez krnice in zopet navzgor. Terzijin Bogaz, črna navpična stena, podobna Koglu nad Kamniško Bistrico, se dviga desno od naju. Vidiiva ves greben Mininega Bogaza, v sredi štrli ostra piramida. Za nama je Čvorov Bogaz, navpične stene rasejo iz tal, toda vse so visoko zasute z gruščem. — Črni oblaki se že vale čez Bobotov Kuk. Veter narašča, megle sedajo na vrhove, medla svetloba pronica skozi sivo kopreno.

Pod navpičnim odlomom, nekje nad Crnim jezerom, se vsedevala. Z rdeče skale kaplja voda, veter vrši čez njen rob. Malo dima: Cene si prižge cigareto, jaz čedro; potem se spustiva skozi gozd k jezeru. Ureževa jo kar po najkrajši poti čez zaledenelo površino. V gozdu opletava po gazi in vrtava vsak po svojih mislih. — Precej dolgo že hodiva, morala bi biti že ob potoku v dolini. Predaleč sva šla; treba bo desno skozi gozd, če hočeva še danes videti Žabljak. Sledovi opank vodijo z gazi, greva kar za njimi. Dolgo jih slediva, čeprav se čudovito ovijajo med smrekami. Ne vem, zakaj je ta prednamec sprtil tako čudno gaz; menda je šel nastavljat lisjaku. — Ubrala jo bova rajši naravnost »za svojim nosom«. Še celo uro se loviva po gozdu, preden z griča ugledava naselbino.

Mračni se že. Na obzorju se črta zvonik cerkve. Stoji na robu vasi, štirje hlodi so postavljeni pokoncu, pokriti s streho iz škodel; pod njo visi zvon. Spominja me na cerkve v Kanadi.

Obrnem se nazaj. Durmitor je izginil v megli. Noč lega v njegove doline, veter šumi v vrhovih smrek. Na griču čepe bajte, sunki vetra prinašajo od tam meketanje drobnice. Na ozki gazi od studenca proti hlevu se drenja čreda ovac. Pred očmi mi je ostal greben, obsijan od solnca; sneg prši z njega v vetru.

* * *

Fotografije k vsem predstoječim člankom so last Akademске skupine SPD, fotografirala sta Kopač Vlasto in Filipič Bojmir; perorisbe je izvršil Vlasto Kopač.

Na Durmitor poleti

Dr. ing. Avčin France:

Opazovanja s plezalnega tečaja na Durmitorju

»Kad pogledaš s grada (Pirlitora) iznad sebe, ništa nemaš lijepo vidjeti, već bijelo polje Durmitora, okićeno ledom i snijegom usred ljeta kao usred zime. Kad pogledaš strmo ispod grada mutna teče Tara valovita; ona valja drvlje i kamenje, na njoj nema broda ni čuprije, a oko nje borje i mramorje.«

Vuk: Srpske narodne pjesme.

Lani poleti, konec julija, sem povsem nepričakovano dobil poziv iz Beograda: »Nastavnik si na plezalnem in reševalnem tečaju ministrstva za telesno vzgojo ljudstva na Durmitorju; 6. avgusta ob 12. uri da se javiš vodji tečaja na postaji Rudo s popolno plezalsko in reševalno opremo.« Niti vedel nisem, da je ta kraj ob železnici, ki vodi iz Međeđe pri Goraždi proti Priboju na Limu. Prijatelj Marijan Lipovšek, profesor in musicus, eden prvih, ki so kdaj plezali po durmitorskih stenah (beri njegov obširni opis »Čez Durmitor na morje« v Plan. Vestniku 1934, 140 i. sl.), zopet ni mogel odoleti klicu Durmitorja: šel je z menoj. Da ga ni bilo, ne vem, kako bi bil sam zmogel ves tečaj. Biti sem moral prav za vse, še za zdravnika; kajti ta je lepo ostal v Beogradu. Tako je moral plezalni učitelj nositi s seboj serum z brizgalko proti piku modrasov in poskokov. K sreči ga nismo rabili.

S težko opremo sva izstopila ob predpisanem času v Rudem. Znašla se nas je kaj pisana družina. Za postajico nas je že čakalo mnogo obetajoče prevozno sredstvo: ogromni tovorni Diesel. Krepko so ga že bili natovorili s tono žeblicev v zavitkih in z lepo goro zabojev in vreč neznane vsebine. Na vse skupaj so kot doklado naložili še nas dvajset potnikov, na kup za nami so sedli še trije orožniki — baje ni dovoljeno voziti oseb s tovornimi avtomobili...! — in še nekaj seljakov. Nekdo je še otvezil na stranico frfotajoč šopek za parklje zvezane kuretine. Med gromom in prahom smo se odpeljali proti 150 km oddaljenemu Žabljaku v Črni Gori. Tam naj bi se bil vršil tečaj.

Od vsega tečaja mi bo ta vožnja ostala res v »neizbrisnem« spominu. Ob njej sem namreč izgubil vsako spoštovanje do normalnih avtomobilskih voženj po domačih krajih in njih varnosti. Sedaj razumem nekega nemškega avtomobilista, ki mi je nekoč na großglocknerski cesti pojasnil črnogorski avtomobilizem: »Resnično, če se hočeš naučiti vožnje z avtom, pojdi kar v Črno Goro!« Vozili smo se namreč do Žabljaka takole: Cesta je bila jedva dovolj široka za drveči in rohneči stroj. Čez stranice sem opazoval zadnji kolesi: naš šofer Novica Lončarević iz Beran — človek brez živcev — je vozil na centimeter točno. Če ni bilo prostora, je od dvojnih zadnjih koles uporabljal pač samo notranji par, zunanje pa se je lepo vrtelo nad jarkom! Z našimi 9 tonami smo mirno vozili čez lesene mostove z oznako: »Pozor! Avto 3 tone!«, kakor da v Črni Gori naša statika ne drži več. Skoraj smo povozili žensko, čepečo za ovinkom na cesti, in konja brez gospodarja. Prehiteli smo poštni avto, starinsko vozilo, ki baje pri vsaki drugi vožnji polomi eno os. Imel je baš to — drugo vožnjo! Ubogi potniki so zastoj mahali, naj se jih usmilimo. Le bradatega

igumana iz Plevlja smo še prevzeli na krov, za »amanet« proti nesreči. — Zavozili smo v divno tesen »Sutjesko«. Nad sivimi stenami so plavali trije orli. Čez reko v debri drzno vodi most lesnega industrijskega podjetja, sestavljen iz samih tramčev, tako da se od daleč vidi, kakor da je iz vžigalic.

Hrumeli smo po serpentinah, ovinke smo obračali radi preostrih krivin kar v obrokih. Zavirali smo vedno šele — za mostom. Jaki učinek pnevmatičnih zavor pa je poskrbel, da smo se tudi v resnici počutili ko na žeblih: vsa železna podlaga pod nogami je verno sledila pospeškom, zavoji »ekserjev« (žebļjev) so plesali po tleh, skakali naprej, pa zopet nazaj. Krčevito smo se držali stranic. Živi šopek je le še slabotno trepetal, ko smo pridrli v Plevlje. Tam pa bi res ne živel rad, kljub prekrasni džamiji. Dolgo smo se podpirali s »crno kafo«. Za mestom, z nekega golega pobočja gleda proti Črni Gori napis: »Držite se, Hanaci!« Ves je sestavljen iz kamenja, s črkami, visokimi kakih 20 m in več. Z njim so l. 1915. Čehi sandžaške avstrijske vojske hrabril Črnogorce onstran Tare-planine. Prilike za taka pisanja je v pleveljskih »kamenjarih« povsod dovolj.

Orožniki, iguman, seljaki in perutnina so ostali v Plevlju; proti Črni Gori smo tako odrinili nekoliko olajšani. Ob poti kmetje kar sami kopljejo premog, v reki je dno bleščeče črno. Vsa Pleveljska kotlina je menda en sam premogovnik; a kaj, ko ni prometnih zvez! Sami nimamo pojma, na kakšni bogatiji životarimo, siromaki in garači — za tuja.

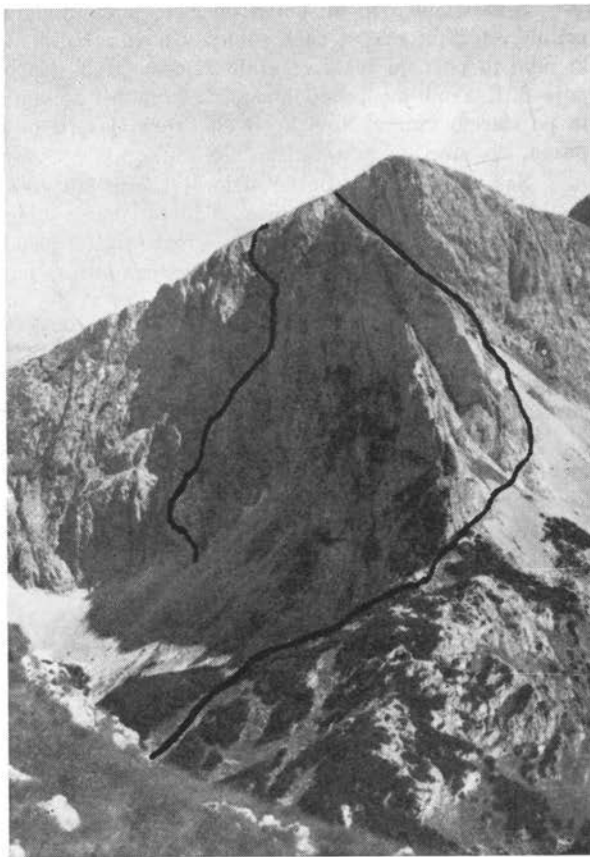
Vzpenjali smo se na Taro-planino, diven smuški svet, le volkovi te — tako se govori — požro, če si sam. Na vrhu smo zagledali globoko, temno dolino — sotesko reke Tare, sen vseh kajakašev. Tisoč metrov se ponekod zajeda v kraško planoto, v besnih brzicah hiti čez 100 km daleč, da skupno s posestrimo Pivo stvori modre valove Drine. Zastonj so se Turki zaganjali čezno v Črno Goro, pregloboka je in črnogorske oči so bile prebudne. Šele pred nedavnim jo je prvi kajak preplul vsó.

Naš voz je brezobzirno drvel skozi lepe macesnove gozdove. Cesta je bolj in bolj padala, ovinki so postajali vse ostrejši, Novica je vedno bolj sunkovito zaviral. Iznenada smo zavili takorekoč v steno. Cesta je vsekana v skalo, desno pada svet strmo proti reki. »Sad ćemo po milimetrima!« je rekel šofer. To se pravi v njegovem jeziku: »Vsaj s 25 kilometri na uro!« — med navpično steno in imaginarno ograjo. Z Marijanom sva triumfirala od zadovoljstva, narod v vozu je bruhal in gledal v tla; neka mlada Beograjčanka je spreminjala barve in skrivala obraz tovarišu na prsi...

Novica kakor da je ponorel! A kaj, ko je bil zaprt v svoji kabini in mi brez vpliva nanj. S cigareto v ustih in v kavalirski modri obleki je sedel in mirno sukal veliki volan, kakor da sedi v kafani. Zavili smo med kupe kamenja in obstali: »Izlazi, novi most čez Taro!« Stopil sem do roba in zazrl čudo tehnike dvajsetega stoletja. V treh manjših lokih vodi vitka betonska zgradba cesto do iznad reke. En sam ogromen četrti lok jo bo dovedel kar 156 m — za pol višine Šmarne gore — nad gladino modre Tare naravnost v navpično steno pod nami. Podnožišče je že izstreljeno in čez kanjon so že razpete debele jeklene vrvi, da prepeljejo leseno konstrukcijo za betonski lok. Samo v Wallisu v Švici je še neka slična mojstrovina! Videl sem jo, pa mi ni tako imponirala ko ta most čez Taro, ki bo edina zveza Črne Gore s Sandžakom. Zgradba je tako drzna, da se celo plezalca zvrta v glavi; in neki Beograjčan jo je dobro ocenil: »Lud je taj narod, koji gradi ovu čupriju. Nebi ja išao preko, sem potrebuške, pa lepo po sredini, da ne vidiš ni levo ni desno.«

Že zaradi tega mostu se bo izplačal po tej poti obisk Črne Gore. Tara je edinstvena, kakor dežela, v kateri teče.

Zaman smo dve uri čakali na manjši voz, ki naj bi nas vzel do Žabljaka: ni ga bilo. Novica se je končno odločil za nemogoč podvig: S svojim ogromnim vozom po zasilni cesti v Taro in po zasilnem mostu preko! Nikdar ne bom pozabil te pustolovščine. S težavo je usmeril voz proti zasilni cesti. Prišli smo na nemogoč ovinek. Neki črnogorski mangup, Novičin pomočnik, je izstopil iz kabine in dajal povelja šoferju, doklej sme iti. Novica je spustil voz do skrajne možnosti: težki 90 PS motor je že štrlel nad prepad, a mrcina se je še drznil oceniti razdaljo: »Samo napred, ima još deset centimetara - komocije!« To je bil višek tudi za dobre živce. Da je le za hip popustila zavora, da je voz le še malo zdrsnil naprej, vsi bi šli v kosce! Še danes se ne razumem, zakaj prav za prav nisem izstopil. In ostalih tudi nihče ne, kakor da smo bili hipnotizirani. Voz je skočil nazaj, pa zopet nad globino, še enkrat, dvakrat, petkrat, dokler ni bil zasukan v novo smer in »po milimetrima« je zapeljal na zasilni most čez Taro. Svojih 25 metrov nad vodo visi lesena zgradba na treh kablích. Najprej smo lepo posneli ograjo. Sredi mostu je nekaj pod zadnjimi kolesi počilo. Prelomila se je deska, a evo nas preko

Severna stena Savinega Kuka z Mededa

— »opet nikome ništa«! Novica je hladno prižgal cigareto in ugotovil rekord: »E, ovako težak teret još nikada nije ovuda prošao.« In potem se je tudi nam odprlo, ko da smo se nanovo rodili; smeh in vriskanje sta zadušila težki vtis. Nisem ravno zajec, a Črnogorci me takole po svoje ne bodo več vozili čez Taro, in Marijana tudi ne!

»Da Bog da, da sam Rumun (— to je višek!), ako nije uzbudljivije sa avtom nego sa aeroplanom preko Tare,« je ugotovil Mišo, sicer velik fatalist.

Vsa nadaljnja vožnja po serpentinah iz Tare na Žabljaško planoto ni bila nič proti prejšnjemu. Za ovinkom smo prav na hitro srečali nek mali DKW — kar

počeni! Je v jarek pred našo pojavo! Novica zavira namreč v zadnjem hipu. Že v noči smo prišli na rob pod razvalinami starega grada Pirlitora (kjer je bila po narodni pesmi zaprta Vidosava, Momčilova ljuba). Novici se je od sile mudilo, hladni zrak jasne noči je šumel okoli nas, da smo zmrzavali. Ko sence so se pojavili na nebu obrisi nazobčanih vrhov: Durmitor, srce Črne Gore! Luči, hiše — in obstali smo sredi promenade v Žabljaku, polne gospode v dolgih »pantolonih« in v kožuhih. Skromni gorski Žabljak postaja letovišče — pohitite, kdor hoče doživeti Durmitor še prvobiten! Motocesta mu nosi civilizacijo!

Z Marijanom in Mišom Nišavičem, imenitnim dečkom, ki je bil tudi nekaj učitelj v tečaju, smo si našli sobico v novi zgradbi, točno nad dalmatinsko kletjo, ki nam je pozneje često reševala želodec pred strahotami vsega, kar smo morali jesti. Kakšnih modernejših zamisli v gradnji ne vidite nikjer; vse je polovičarsko in po starem vzorcu. Novi hotel ob Crnem jezeru je sicer čeden, a vseeno se mu pozna, kje stoji.

Naš »restavrater« Đorđe (Djordje), Bog mu grehe odpusti, se je bil tudi prijavil v tečaj; a ker ni bilo mogoče plezati kar v njegovem lokalu, kakor je upal, je seveda odstopil. Ves čas se je strogo držal tipično črnogorskega pravila: »Ko radi, o glavu mu se radi,« in vidno trpečega obraza nam je nosil na mizo, z eno do dveurno zamudo stvari, ki si jih še nekako mogel užiti, da le nisi pomolil nosu v kuhinjo. Intimno zvezana z gnojiščem, dvoriščem, straniščem in svinjakom, je gledana skozi roje nemarnih muh, res dovršeno črnogorska. Še mnogo, mnogo se bo treba učiti! Za te kraje je še vedno najboljši dober šotor in lastna kuha. Takih skavtov je ob divnem Crnem jezeru res precej.

Restavracija je bila okrašena z mnogimi lepimi fotografijami z Durmitorja — menda so Aleksićeve — med njimi pa se zlasti odlikuje — naša Škrlatica s Triglava, ki smo jo začudeni prepoznali kljub napisu: »Durmitor — Montenegro!« Naš Djordje je vedel povedati, da je to Bobotov Kuk iz Valovitega Dola; češ, »vsaj stokrat sem bil gori in sploh po vseh stenah in grebenih Durmitorja!« Alaj mu vera! Rad bi ga videl!

Tečajnikov se je nabralo mesto prijavljenih 20 komaj 6: 1 Srb, 1 Slovenec iz Zemuna in 4 Macedonci. Učitelji smo bili štirje: referent ministrstva Janko Kavčič, sportni učitelj Mišo Nišavič in midva z Marijanom kot splošno uporabna. Nekaj prostovoljcev-dijakov iz tabora ob jezeru s profesorjem vred je število tečajnikov povečalo.

Za začetek in, ker nekateri sploh še nikdar niso hodili v visokih gorah, smo prvega dne obiskali Međed (2280 m), ki gospodari nad Crnim jezerom. Naskočili smo ga kar lepo s severa preko nekega strmega rebra, ki seka vse takisto strmo travnato pobočje do grebena. Tečajniki niso imeli niti okovank, pa smo ga le zmogli, kljub precejšnji strmini, nekateri celo v opankah. Vrh je središčna razgledna točka za vzhodni del Durmitorja in je vreden obiska. Po poti je lahko pristopen. Sestop na pot po strmi travi je bil nekoliko neroden. Dve vrvi sta srečno premagali začetniško boječnost, strah pred globino in strmino. Nerodno je bilo, da smo bili glede bivališča vezani na precej oddaljeni Žabljak in so radi tega vse ture bile časovno zelo dolge.

Za drugi dan sva z Marijanom izbrala — malo tudi iz egoističnih razlogov — turo do zanimive zijalke »Ledene pečine« pod Oblo Glavo. Vredna je obiska. V strmo steno se ko kak žep zajeda široko žrelo jame s strmim snežiščem pri vhodu. Znižaš se komaj za kakih 10 metrov, pa ti je, kakor da si se potopil v vodo; tako leden postane naenkrat zrak. V dnu jame stoje in vise krasni ledeni stebri, tla so pre-

Foto Filipič Bojmir

Minin Bogaz, 2402 m

Foto Krašovec Fran

Od maše (Ponce v ozadju)

krita z ledom, stene bleščeče zasigane z ivjem, v ledenih bazenčkih stoji kristalno čista voda. Zgodnji smo še bili, ko smo ob dveh popoldne prilezli zopet na svetlo. Bobotov Kuk (2522), najvišji vrh Durmitorja, ni bil predaleč in nas je res zvalil. Skoraj tekli smo do grebena med njim in le malo nižjim divjim Bezimenim vrhom. Prvi pogled v prekrasno dolino Škrke, z dvema sinjima jezercema, je bil osvajaajoč. Škrke so nedvomno najlepši biser v kroni Durmitorja.

Po grebenu na vrh nas je plezalo le pet, ostali si še niso upali; previdno ležé na trebuhu, so kukali čez greben v prepad, ki pada v Škrke. Greben je lahek; po pol ure smo uživali neverjetni pogled z vrha: Iz Pivsko - Drobnjačke in Žabljaške planote se na lepem dvignejo v nebo mogočni apnenčevi skla-di Durmitorja. Globoko v planote so vsekani kanjoni: Sušica, Komarnica. V dalji slutiš Pivo in Taro. Vsa Črna Gora, Komovi, Sinjajevina, Prokletije, Lovćen - vse leži pod nami ko na zemljevidu. Prvikrat sem videl edinstveno geološko formacijo zgubanih Šarenih Pasov in rebrastega Prutaša. Durmitor je res v vsakem pogledu nekaj posebnega.

Sestopili smo po dolgi markirani poti preko obupno kamenitih Valovitih Dolov v rekordnem času 2¹/₂ ure do Crnega jezera. Okovanke niso prikladne za črnogorska pota; mnogo lažje hodiš v opankah,

škoda le, da po snegu in v strmi travi odpovedo. Nočna kopel v hladni jezerski vodi je bila prava blagodat za izmučeno telo. Svoje kosilo, mrzlo jagnjetino, smo popravili, kakor da izhaja iz francoskega hotela in ne iz črnogorske kuhinje.

Naslednja dva dneva smo se na prevesni skali ob jezeru vežbali v spuščanju ob vrvi. Gledalstva smo imeli dovolj; priplulo je v obliki lepih siren in mornarjev na dveh splavih, ki ju je podarila Žabljaška občina za napredek tujskega prometa,

Foto dr. Avčin

Crno jezero in Žabljaška planota z Mededa

Šareni Pasovi izpod Prutaša

Foto dr. Avčin

namreč: dva majava hloda, nekj desk počez in drog za veslanje — to je vse. Spuščali smo se kakih 15 metrov po zraku naravnost v rob jezera, kjer je v vodi gomazelo pijavk. Že drugega dne se nam je pridružila mlada Črnogorka Mila iz Plevlja. Z vso resnostjo in z veliko spretnostjo je sledila vsemu poslu, ustrašila se ni ničesar, kakor je v gorah pri večini žensk, dokler jim prvikrat ne spodrsne. Spremljala nas je povsod; lahko rečem, da je marsikaterega fanta dala v koš. Če so krvavela gola kolena in prsti, ji ni bilo prav nič mar.

Svoje vežbališče smo prenesli še dve uri hoda dalje, na vznožje impozantne trikotne stene Savinega Kuka (2312 m), ki gospodari obenem z Međedom nad Crnim jezerom. Vsak dan smo se pod težkimi nahrbtniki potili proti steni. »I to ti je, ko bajagin, neki sport,« je Mišo zabavljaj vsak dan znova. Našli smo pa naravnost idealne prilike za kaminsko in vrvno tehniko, za reševanje in prečkanje. Najspretnjša sta bila dva Macedonca; plezala sta hitro in neustrašeno, dočim so se ostalim včasih pošteno tresla kolena, dasi ni bilo nikakih nevarnosti. Po enem takih treningov smo zlezli brž še na vrh skozi skrit in lahek žleb, ki sem ga bil opazil z Međeda. Vrnili smo se v Žabljak na jug mimo Savine Vode. Izvira komaj 150 m pod vrhom, v lesenem koritu je polno novčičev, ki jih ljudje iz neke vraže namečejo v vodo na Ilijev dan. Prav do vrha vodi po zelo blagih južnih pobočjih jahalna pot, napravljena svojčas za kralja Nikólo. Sedaj že razpada.

Najdaljšo turo smo napravili skozi Ališnico preko Suvega Kleka v Štrke, na Prutaš (2400 m), mimo Malega jezera in čez strmo škrbino Samar na Zeleni Vir pod grebenom Zubcev, pa zopet čez Valoviti Dô nazaj — »v 17 urah«. Višek je bil

vzpon na Prutaš, preko skoka med njim in Gredo. Črnogorci so izjavili, da je izključeno priti preko, in so že triumfirali, ko sem moral iz prvega žleba malo nazaj. Bili smo brez vrvi, le Marijan je vzel nekako vrstico za perilo. In ta nas je rešila. Skok namreč ni bil tako enostaven, imel je močno previsno in krušljivo zožitev v sredi. Ko sem se le stlačil preko kar v čevljih, s čistim gvozdenjem, je Mišo, ko je srečno obtičal v zagati, močno pihaje in stokaje ugibal: »Srce ti slovenačko, kako si se popelo gore u čizmama i to bez užeta?« Mnogo posla sva z Marijanom imela, da sva vso družino privlekla na dolgo in široko gredo, poraslo s prekrasno travo in obloženo z belimi ploščami, kakor kak umetno zasa- jen vrt. Nad vse pričakovanje elegantno nas je privedla na snežišča pod kopastim vrhom — prav gotovo ni še nihče stopil nanj po tako ugodni poti. Smer od sedla Samarja je nekaka Golica; bila bi krasna smuška tura, a pozor pred plazovi na gladki travi!

Na travnati glavi ogromnega Prutaša smo si uredili enourna nebesa. Če bi me pred smrtjo vprašali za zadnjo željo, ne vem, če bi si ne zaželel zopet urice miru na tem edinstvenem vrhu. Nima smisla popisovati Prutaš. Videti je treba samo njegovo edinstveno vzhodno steno: ena sama rajda vzporednih, popolnoma gladkih kaminov, visokih po 200 m in več! Kakor veličastne orgle stojé skriti v globoki

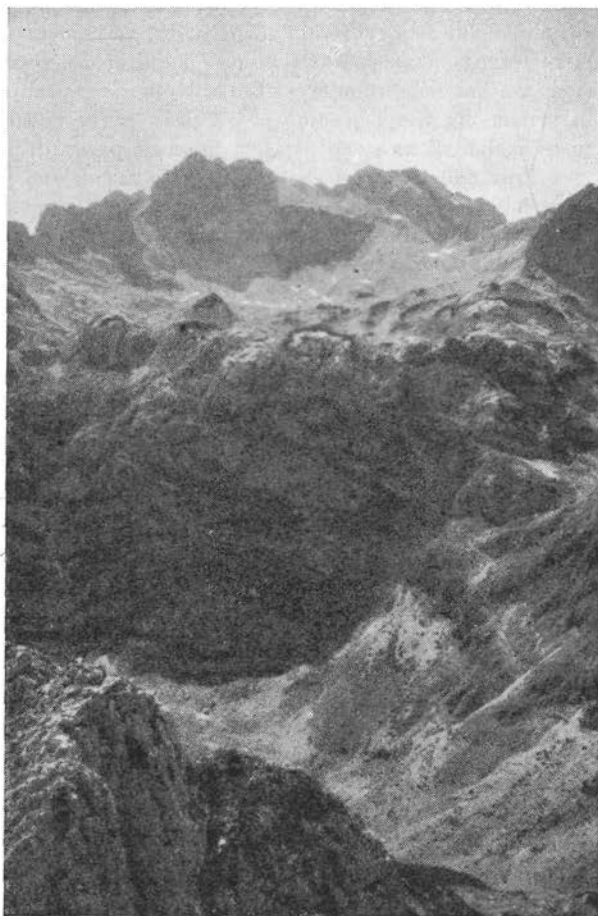

Foto dr. Avčin

Bobotov Kuk in Bezimeni vrh z Mededa

krnici, delo nekdanjih velikanskih zemljotvornih sil. Dvomim, da bo kdo kdaj plezal skoznje — kdo naj zdrži 200 m čistega gvozdjenja?! V melišču pod kamini smo edinega gamsa srečno zamenjali z zajcem in s srno!

Povratek je bil od sile mučen — 17 dolgih ur! Mile naslednjega dne ni bilo k treningu, noge so ji končno le odpovedale. Obiskala nas je kar na konju. — Na povratku od jezera si je Marijan na ravnem zvinil nogo, tik pred Žabljakom...

Zadnji dan tečaja sem prihranil za ponovni obisk Savinega Kuka, topot preko impozantne severne stene. Navdušenim tečajnikom sem moral obljubiti vzpon.

Zjutraj nas je bilo pod steno sedem. Ubogi Marijan je moral ostati doma v postelji. Prvo navezo sem vodil jaz, drugo Mišo in tretjo Kavčič. Po poševni polici smo premagali prvo strmo stopnjo. Dva kraljevska orla sta si nas prišla ogledat že po prvih metrih. Prestop na drugo teraso je bil težak. Gladka, 20 m visoka zajeda ni bila mehak oreh; na pomoč je moral klin in, ko še ta ni pomagal mnogo, sem moral vreči vrv v pomoč. Moj soplezalec, Bitoljčan Jevrem, je bil odličen, gibčen ko mačka. Bil sem radi velike krušljivosti v večnem strahu za vso družbo. Kadar je kaj zagrmelo, me je kar streslo. V toliki družbi si te ture ne želim več. Z Jevremom sva kar najskrbneje pazila na dvojno vrv, pretipal in počistil sem vsak stop in prijem. Na tretjo gredino je bil prestop res nevaren: celi odkrhnjeni stolpiči so se naslanjali na steno; da sem le enega prevrnil, pobil bi bil vso družbo!

Prav oddahnil sem si, ko je nehalo razburjeno pregovarjanje pod menoj in je vseh šest glav srečno prilezlo čez rob. Znašli smo se naenkrat kar vseh sedem povezanih skupaj na treh vrveh, proti vsem predpisom plezanja. S toliko družbo se nisem drznil skozi kakih 90 m dolg izpostavljen kamin, ki pomeni centralno smer in ki ga je, tako sem pozneje zvedel, menda že l. 1936 preplezal naš beograjski tovariš Aleksić s tovarišem. Prav gotovo bi se, nanizani v ozkem dimniku, potolkli s kamenjem. Krenil sem v manjši kamin na levo, ki je obetal in tudi izpolnil izstop malo v levo od najvišje točke stene. Preko nekaj ploščastih mest sem s klini dobro zavaroval dostop na široko in udobno poševno ploščad s solidnimi stopi in prijemi. »Biće rdavo, kuca klinove,« je ugibal pod menoj že nervozni narod. Par debelih kapelj se je vsulo. Po plošči sem kar stekel in namah sva bila z Jevremom na lepih tratah južnih pobočij, kakih 30 metrov pod vrhom. Že pol ure sva z Mišom lenarila v bujni gorski trati, preden je Janko svoja dva varovanca izvlekel iz skalovja.

Mišo je triumfiral: »E, širok ti je ovo život! A sada mi kaži, šta je uopšte, fusbal? Baš ništa! Penjanje — to ti je sport sviju sportova!« Mene je pa pohvalil: »Lopov si ti matori, baš si nas fino izvukao! Svi ste mi Slovenci neki otrovni ljudi!«

Ocena poklicnega sportnika mi je bila dovolj za uspeh tečaja. Videč sem, da mi je uspelo obuditi v njih smisel za pravi alpinizem; tečaj je s tem dosegel svoj glavni namen. V Žabljaku so nama z Marijanom pokupili vse kline in vrvi. Upam, da bomo kmalu čuli o domačih podvigih v stenah našega juga. Nikar pa o nesrečah, ker o kaki reševalni službi še dolgo ne bo govora!

S severno steno Savinega Kuka je tečaj dosegel svoj višek in, žal, tudi konec. Marijanova noga je bila trda in otekla ko poleno, najini plezalski načrti so morali v vodo, kakor že tolikokrat. Posedala sva še en dan po kafanah, debatirala z možaki, ki so vse dneve in večere prejunčili po pravilu: »Nema goreg posla od rada.«

Zjutraj naju je odpeljal poštni avtobus proti Nikšiću. Vozil je bivši osebni šofer bivšega »vođe«, cel kolos — sic transit gloria mundi! Vožnja na Nikšić je bila manj razburljiva ko prva. V Nikšiću se je neki tujec, zopet kak »zbiralec žuželk«, pritožil, da povsod leti kamenje za njim. Nič čuda! Saj je po pripovedovanju šoferja celo vođa bežal iz Nikšića, ko se je drznil drugič pokazati, ne da bi bil izpolnil koš na prvem obisku danih volilnih obljub. Črnogorci niso Slovenci in ne poznajo šale!

Nova železnica naju je potegnila skozi strašne kamenjare do Bileće, potem pa ob kraški Neretvi proti morju na Hum. Le malo kilometrov je bilo še do morja, do Dubrovnika. Kako sva si ga želela! Čudno, da si prijatelj prirode po morju vedno želi planin; če pa živiš v gorah, hrepeniš po morskih valovih. Taki smo!

Morala sva v razgrete vagone proti Sarajevu. Sanjala sva o Durmitorju.

Kapela s Štirionika

Foto dr. M. A.

Dr. Marij Ahčin:

Prijatelj z Lovčena

(Spominek psičku najdenčku.)

Ko se leto postara, ko veter izpihava zlate in rdeče barve iz gozdov, po grebenih pa zapade sneg in v duplih polh načne svojo zimsko zalogo, takrat se kakega mračnega dne človek »znajde«, znajde pri sebi in napravi obračun nad letom: »Kaj in koga je dobil? Kaj in koga je izgubil?« Če si bil vojak, je tvoj račun prav skromen: nekaj drobnih stvari, nekaj bitij.

Moja pot se je takrat strnila s potjo živalce. Če pomislim na vso zgodbo, je vse kakor otroška pravljica. Prične se z »enkrat je bil psiček«, gre preko tistih neštetihi »in potem«, ki se končajo s solzicami v svetlih očkih nakodranih glavici in z grenkobo v grlu tistega, ki pravljico pripoveduje.

Štiri letne čase sem preživel v trdnjavah, ki so zakopane v sive vzožne skale mogočnega Lovčena. Ko sem tja prišel, je bil Lovčen ves bel; kmalu pa je pokazal svoje sive goli, pokril se je z rdečo reso, porumenel je, osivel in se zopet odel v belo. Tri letne čase sem ga samo gledal. Nisem smel na pot. Ko pa je mraz pregnal gnilo deževno vlago, me ni zdržalo več. Prve snežinke so se že ponujale. V paradni obleki sem mu napravil obisk, češ da sem povabljen na »krstno slavo« tam nekam za njegove robove.

Skozi strelno lino oklopnega stolpa je prihajala komaj zaznavna svetloba jasnih ozvezdij, ko me je zbudil prvi po polnoči izmenjani

stražar. Pretegnil sem se in pregnal vlago iz kosti s požirkom črnogorskega žganja. Po podzemnem hodniku so v temi hreščali žebliji nanovo nakovanih vojaških čevljev. Ko sem prišel iz rova, se je porajalo najlepše jutro. Nisem takrat gledal morja, ko je še oddajalo platinasti lesk, ki se ga je nasrkalo iz mesečne noči. Iz Tivtskega polja je rasel Lovćen: ogromen, lep, ostra, jeklenosiva senca. Za njegovim hrbtom si slutil, da se v zlati kočiji vozi mladi dan in budi zemljo.

Stopal sem po Tivtskem polju. Sami jarki so ga in trnjeve ograde, ki delé zemljišča. Po rosní travi in močvirju je šla pot. Vse je bilo tiho, le čutara je opletala ob telečnjaku. Privezal sem jo, da bi ne motil svete tišine. Pa sem vendar splašil urnega zajčka in iz trsja se je dostojanstveno dvignila čaplja. Od morja sem se je slišalo zadiranje galebov, ki so se odpravljali na zajtrk. Po jarkih se je tja in sem v prvem svitu zablestela ribica ali se je leno preokrenil pupek. Čez stezo je racala želva. Glej, na njenem oklepu je iz objestnosti pristal vrabec; samo zavreščal je in zopet odletel. Mar mu je bilo za najgroznejša strašila po polju: zdaj se je vsedel temu na strgan rokav, zdaj onemu na staro čelado, v družbi je posedal in živahno čeblljal. Na glavi je imel čopek, ker je bil od rose in jutranje vlage še ves moker. Našopirjen je bil in važen ko — gospa pri kavi.

Mehke poti po polju je zmanjkalo. Lovćen je stezal poganjek svojega vzožja v močvirje. Zagrizel sem se v hrib. Že vso pot sem določeval smer, po kateri bom šel. Željan skal in trdih stopinj sem si izbral najbolj skalnato reber, da bo v njej vsaj nekaj tistega, kar me bo spominjalo domačih gora. Med brinjem, borovjem in bornimi listastimi pritlikavci sem se hitro dvigal. Nisem šel na Kapelo, tam kjer počiva pesnik Gorskega Venca v svojem kamenitem grobu — visoko nad življenjem in zakoni te čudovite in nerazumljive zemlje. Tam sem že bil, še kot otrok. Šel sem na Štirionik, Kapeli nasproten zob, kjer je najlepši razgled in več žive skale.

Kotor na eni, Budva na drugi strani in Tivtsko polje z neštetiimi jarki in lužami so bili globoko pod menoj. Jutranje solnce je posrkalo roso iz osata, ki je še edini mehčal trdo stopinjo. Bil je že debel dan, ko sem prišel pod samo gmoto Štirionika. Malo sem spočil oči od vednega gledanja v čevlje. Sedel sem v roso, ki je je bilo za nekaj pedi v rebri. Lepo je bilo takole sedeti in gledati na morje, globoko pod seboj. Nekaj jader je bilo na obzorju: belih, sivih, rumenih. Eno je bilo tako kakor trikoten škrnicelj za kostanj, ki ga vrže v lužo. Ladje same ni bilo nikjer, zašla je za okrogolino razdalje. Nad Boko je brenčalo malo letalo; prekopicovalo se je v zraku ko komar, kadar se rojeva: kakšni Zorki, Jani ali Mariji je veljal ta ples.

Nekoliko sem prigriznil in mislil na to in ono. Na dom, na to, kaj je bilo, bi lahko bilo in kaj bo. Pa sem kmalu opustil slehernó misel, del slamico med zobe in se zleknil po resi. Kakšen sveti mir je bil tukaj! Samo vetrič je šuštel skozi suho travo v rebri. Pa nankrat zaslišim neko lomastenje in sopihanje, in na lepem se je znašel ob meni droben psiček, ki je dihal na vso sapo in kazal jezik. Živo je mahal z repom in se je pričel dobrikati. Mladič je bil, tri do

štiri mesece star je moral biti, črnogorskega ovčarskega rodu in silen potepin. Zakaj, v kožuhu je imel vseh vrst dokaze, da je bil velik klatež: nekaj suhega listja, obilo tistih kroglic, ki smo jim otroci rekli »laške uši«, nekaj igel smreke in borovca, nekaj slame, celo brinjevo jagodico sem izluščil iz zlepljene dlake. Začuda pa ni imel v svojem kožuhu ne enega klopa ali bolhe. Vsega bi se v tej samoti prej nadejal, samo takega srčkanega mladega ovčarja ne. Stiskal se je k meni, svoje lepe, žalostne oči je uprl v me in dal glavo svojemu novemu gospodarju na kolena.

Od kod je prišla živalca? Prve pastirske kočje so bile ure daleč in nikogar ni bilo tam v zgodnji zimi. Od morja tudi ni prišel ta moj psiček. Tu je moral živeti v samoti že dolgo; zakaj rebra sem mu otipal takoj pod kožo. Bog sam vedi, kakšna krivica je nagnala to žival v gore. Najbrž ista, ki je v teh krajih naganjala v gore tudi ljudi: krivična pest. Zakaj, ta živalca je bila, kakor sem jo pozneje spoznal, najboljša pasja duša.

Delila sva prigrizek in se veselo odpravila proti vrhu. Kako bolj samozavestno stopa človek, če gre ob njem prijatelj! Veselo je so-

pihal ob meni moj Jip. Da, za Jipa sem ga krstil, ker sem ravno tiste dni prebiral Davida Copperfielda. Saj je bil ta moj psiček bolj podoben Davidu samemu kakor pa pravemu Jipu. Oni Jip je bil gotovo plemenitejši, navajen boljše gospode in neprimerno bolj skrbno negovan nego ta najdenček, ki se je zatekel v goro in živel od tega, kar si je sam poiskal. Oni Jip je znal vseh vrt vragolije in umetnosti; moj Jip pa je znal samo eno: biti od prvega trenutka prav po pasje vdan in zvest. Veselo je stopal moj Jip ob meni. Burja se je bila napravila. Večkrat sem ga moral prenesti s skale na skalo. Dasi je bil odličen skakač, je vendar nekajkrat okleval, če je bilo treba preskočiti kakšno vrzel. Veter naju je oba močno odnašal z roba; čeprav je šel mraz do kosti, je Jip hladil svoj rdeči jezik.

Tako sva opoldne prišla do možica na vrhu Štirionika (1750 m). Nov svet se je odprl: žalosten, pa vendar v svoji kameniti divjini neizrečeno lep. Na vzhodu je ležalo Skadrsko jezero ko srebrno zrcalo, obrobljeno z belimi čipkami od burje razbičane vode. Na levo roko so njegove zajede kazale pot v Prokletije. Od njega do morja je rasla v nebo Rumija. Za njo so moleli kvišku Albanski vrhovi, koničasti in taki, kakor če bi iz Valvazorja izstrigel najbolj smešne hribe in jih prilepil na obzorje. Pod nama je bila Boka. Oštro, Arsa, Kipetane, Traste: dolgi nerodni rti so štrleli v morje. Proti severu Krivošije, posuto s trdnjavami in trdnjavami — vroče je moralo biti tam nekoč! Čisto tam daleč, kjer se nebo že zgosti v sivomoder obroben trak obrisov, sem slutil Durmitor. Nekaj cest se krotoviči skozi kamen, nekaj polj daje živeti, veter je prinašal glas ovčjih zvončkov iz doline.

Huda burja se je napravila, ko sva zapustila vrh. Moj Jip je težko hodil, burja ga je resno odpihovala z gladkih plošč. Upiral se ji je z nožicami, da se mu je pocedila kri izmed krempeljcev. Mladič je bil, zato sem ga dal v telečnjak; s tem bremenom sem se po travnati drči spustil do lovčenske ceste.

Tako sem našel svojega dobrega prijatelja. V pozni noči sem ga vtihotapil v trdnjavo. Pa me je le kdo moral spoznati; zakaj, slišal sem, da je »doktor sasma poludio, nosio je kučka u rancu (telečnjaku)«. Rane med krempeljci so se mu kmalu zacelile, zijajoči prostori med rebri so se zalili; potegnil se je v dolžino moj Jip in zrasel je za celo ped. Dlako je dobil lepo; samo dolgo je trajalo, preden sem mu pobral vse tiste »laške uši«, iglice, bodice in listje iz nje.

In tako sva živela ono življenje, ki ga živi nešteto mož, obsojenih na začasno ali stalno samotarstvo. Kuhala sva čaj, krpala nogavice, prala dolge vojaške spodnje hlače, preganjala hrepenenja vseh vrst, čitala in opravljala svoj dnevni posel, pota in opravke. Praznovala sva Miklavža, Božič in Novo leto in na te praznje dni grela drug drugega, ker ni bilo drv.

Pa je le prišel tisti dan: »Domov!« In Jip bo šel z menoj. Pravil mu bom indijanske mokasine, podil se bo po snegu za menoj, bežal bo pred klavirjem in mi bo hodil ob nogi po mestu. Pravi črnogorski ovčar — ne bo ga sram pred mestno pasjo gospodo!

Boka Kotorska z Lovčena

Foto dr. M. A.

Poslovala sva se. Težak vojaški tovornik se je pritresel. Dež je lil, da bi Jipa lahko ožel. Hotel sem ga vzeti k sebi. Pa ga niso pustili: tovornik je bil naložen do vrha. Jip je moral teči. Tekel je. Ravno pred pristaniščem se je cesta zožila. Zadnje kolo je prijelo Jipa in opletlo z njim. Voznik in drugi so se režali od smeha. Stekel sem po Jipa. Malo je še dihal. Tako otožno je gledal... Prišel je čoln. Ukrcal sem ga mrtvega. Mornar je rekel, da ne bo vozil krvave mrhovine; poiskal sem na krovu starega železa in žice: bil je obroč stare granate obalskega topa. In pokopal sem Jipa v morju...

Megle so se vlekle čez Lovčen. Za hip so se razgrnile. Prav jasno sem videl reber, kjer je pritekkel k meni ubogi najdenček. Milo se mi je storilo, saj sem ga imel rad, tovariša v gorah.

Ing. Rihard Sever:

Mlinarica

Zapirala so se vrata in šla spat. Črna gora je izginjala v mraku in Planja nad Mlinarico je bila komaj še vidna. Rokavi so štrleli proti nebu in Kukova špica je kazala neke čudne barve.

Z Dušanom sva besedičila o hrbtu južno od Škrlatic, ki naj bi bil po mojem v resnici Rogljica. Toda zedinila se menda nisva. Nad Galerijami sva skoraj le tipala temo. Zemlja, pot, skala, smreka — vse je bilo črna, neznana tema, čeprav so nad glavami migljale zvezde in čeprav se je tu pa tam čudno neživo svetlikalo v gnilem štoru, v mokrem listju. Spomnil sem se smole, ki je lani svakinji pokvarila nogo, pa sem privlekel iz žepa svetilko, da sva jo krepkeje mahnila dalje po stezi. Od časa do časa sva prisluhnila, kje neki kolovrati Fronc s svojo družbico. Ker pa izpod Galerij ni bilo ničesar slišati, sva jo ubrala kar gor na Mitharjev rovt.

Staja je bila polna dišečega sena, lepo zloženega in poravnanega. Že vnaprej sem se veselil šumeče postelje. Na klopi pred bajto sva odložila in skočila Froncu naproti. Že je prihajal in njegova lučka je pred nama bingljala sem ter tja. Nekaj smeha je bilo in nekaj opazk je veljalo mojim orglicam, dokler mi ni postalo nekam suho v ustih. Na senu je oživel, pa zvonki smeh Ljubice in Bogice je motil tišino.

Tišino? Saj je ni bilo. Skrivnosten, tih šum je polnil ušesa. Šumela je oddaljena Bistrica in včasih so zašumeli lesi. Šum je izginil — mimo je prhnil nočni ptič in ga je preglasil. Pa se je zopet pojavil tisti tihi, globoki šum. Oglasilo se je nekaj izpod Cmira in odgovarjalo je od Stenarja. Odmevalo je izpod Kališča in pojenjavalo tam proti Peričniku. Gore so umolknile in se niso več dale motiti v snu. Na nebu je neka motna svetloba nejasno dala slutiti obrise grebenov in sten. Lahne koprene je bilo opaziti nad glavami in hladne meglice so se kar tako iz nič ustvarjale pred očmi. Mrtva svetloba je zdajci oplazila teme in ves čok Škrlatic, mrtva, modrikasta luč, tako medla, da je kamen ostal kamen, zelenje pa črna senca. Nista zažarela v razkošnih barvah solnčnega dne, v rjavih, rdečih in zelenih. Nad Požarjem so smreke dobivale nekako aureolo. Ne; Požar je dobil rob, svetlejši od gozda pod njim in svetlejši od neba nad njim. A glej: mesec vzhaja in zdajci je s srebrno, mrzlo svetlobo zalil Vrata. Trata okoli staje, planina se je zalesketala in zopet izginila; dragulji na bilkah so skrivnostno tiho zažareli, ugasnili in se zopet zavili v meglične tančice. Mrzlo me je spreletelo po hrbtu — odšel sem v stajo.

Še malo časa je šumelo tu in tam, še nekajkrat so zašelesteli dišeči seneni kupi. Končno je postalo tako tiho in mirno, da je bilo zopet čuti tiho šumenje, ki polni Vrata, tisti neskončno tihi samogovor vode, ki lebdi v zraku. Pritajeno se priklanljajo vejice v zraku, ki se zdi miren in negiben, pa trepeče liki solnčni zajčki na steni, kamor jih meče valujoča vodna površina.

Ne vem kako — naenkrat me je jutro poččegetalo v uho. Odrinil sem poredno bilko, da je zašelestelo okoli mene. Obrnil sem se in pogledal po spečih, ki jih je v somračnem prostoru izdajalo le globoko, enakomerno dihanje. Mogoče sem se glasneje pretegnili, nego sem to čutil, mogoče so v spanju bila ušesa bolj pozorna: neki nemir se je pojavljal v staji, da je izginilo tisto domače škrтанje nekje za brunom, ki sem ga prikrito slišal zvečer in zjutraj. Mogoče je miška ušla na travnik ali pa je le prisluhnila. Nemir spečih se je stopnjeval in zdajci je mala opazka spravila vso družbo kvišku. Otepanje, čiščenje, lov za drobnimi nagajivimi bilkami sena, smeh in šala, mrzla voda in zajtrk — kar hitro je minila ura. Pa smo šli drug za drugim, čez ledeno Bistrico, v jutranji gozd, ki nas je spremljal in hodil za nami visoko gor. Miren je bil in le tu in tam je ponagajal s pajčevino, ki jo je vrgel okoli čela. Visoko v dnu smo že bili, ko se je gozd naveličal te igre — zdajci smo bili skoraj na prostem. Na desno sega globoko v grapo ruševje, med njim poležano grmovje in drevje; na levo isto, na koncu strme skale. Lezli smo po melišču in razritem

hudourniku, vedno višje, vedno bližje svojemu cilju. Za hrbtom se je užaljena Škrlatica zavijala v goste megle, ker ji nismo privoščili dovolj pogledov. Izpod Cmira je beketalo in žalostno klicalo nekaj volnenih kožuhov, ki so utihnili, kadar je ropot padlega kamenja izpremenil moll tega koncerta v dur.

Cmir je s solncem spogledljivo izmenjeval pozdrave, ko smo dospeli na široko melišče, polno debelih skal in pod nogami udajajočih se stopnic. Nad meliščem smo lezli skozi ruševje; naenkrat smo se znašli v škrbinici, ki je vodila na drugi strani v neznano, kratko skrotje dol v Kot. Fronc se je ogledoval po grebenu in zagodrnjal, da bi imeli res še kaj lepšega na razpolago, nego ravno na tem mestu. Toda kmalu smo vsi stali na grebenu, pa rinili med ruševjem in se oprijemali osamljenih skal, dokler nam ni Mlinarica ponudila svojega temena za počitek.

Od Luknje in preko Triglava so se valile goste megle, ki so skrivale solnce, da je redkeje in redkeje vrglo topel pogled na nas. Od Škrlatice do Kukove špice so počivale meglene mase na svojem pohodu in postajale vedno temnejše, kakor da jih nekdo obrizgava z razredčenim tušem. Soparno vzdušje je komaj pustilo pogled do Blekove Kepe; Repikovec in Mužaklja sta skrivala Dolino, Golica in Stol sta stražila ter branila razgled na ono stran mejnikov. Dušan in Fronc sta končno naznanila, da bo treba v dolino. Cigareta na vrhu je še zaključila siesto, potem smo previdno drug za drugim lezli po grebenu proti Planji in navzdol do strmega žleba, ki je drvel v Kot, po njem pa kamenčki in kamni, ki so nam uhajali izpod nog. Na koncu žleba smo zavili v desno, po rušnatih policah, plazičih in skalah sem in tja, vedno navzdol, med borovci in macesni, za nami razrvano skalovje, pod nami globočina Kota. Pred očmi nam je stala čokata Rjavina in skok v Pekel, Luknja peč in Dimniki so bili na predstraži.

Nebo je postajalo temnejše in v Peklu so se kuhale debele megle, ki so skrivale Urbanovo špico. Tudi žleb, v katerega smo zavili nekje na pol pota, je bil teman, poln črne zemlje, vmes pa so bili posejani beli okruški in kamenčki. Kar čudne barve smo imeli na obrazu, ko smo se vsi zbrali na koncu žleba pod nekakim preduhom, ki je zaključil žleb, nam pa nudil smeha in pot na nova zaporedja skrotja, polic in stopenj, dokler nismo končno ugotovili, da se nahajamo na produ, ki iz njega curlja vodica in nas spremlja dol v Kot. Redke, debele kaplje so nas pospešile, da nismo občudovali lepote Kota, njegovih temnozelenih gozdov, segajočih visoko pod bele pečine, njegovih sočnih zelenih lok in logov ter belih bleščečih se nasipin. Temne megle so tvorile svod nad Kotom, svod stare mračne katedrale, v katerem se je lovil pogled, ne da bi se mogel ustaviti na trdni točki. V tem oboku so izginjali zidovi obrobni gora, v tem stropu je vršelo od časa do časa, nejasni obrisi meglenih kop so se prelivali in preganjali. Ni bilo ostre meje med gozdovi in tem nizko segajočim svodom, ki se je pogrezal vedno nižje in vedno bližje.

Hladen, vlažen mraz je zbujal neugodje, raztrgane meglene cunje so padale po smrekah in ustvarjale klavrno razpoloženje. Mrak

se je bližal noči, vedno temnejša meglena streha pa je skrivala nebo, ki je grozilo z oddaljenim votlim grmenjem. Grmenje se je bližalo in nas je spremljalo skoraj do Mojstrane. Grozeče je svarilo in zbuvalo tesnoben strah, ki se ga nisem mogel znebiti, dasi je bila Mojstrana polna živahnih in preglasnih ljudi. Res je bil samo grom — vendar me je spominjal na ono grmenje in na one grožnje, ki so z enakim tesnobnim strahom tisto nedeljo navdajale mnoga srca v stari izmozgani Evropi. Bila je nedelja 3. septembra, ko se je začela najnovejša blazna tragedija Vzhoda in Zapada...

Pavel Kunaver:

Dijakom-planincem za počitnice!

Mladi ljudje v svojem hrepenenju po gorah prihajajo tja čisto nepripravljeni. Za uspešno planinarjenje je treba tudi nekaj spretnosti, da nam premagovanje neizogibnih težav ne bo zagrenilo ljubezni do planin. Tu bomo omenili nekatere pogoje in priprave, ki so dobremu planincu potrebne. Prvo je dobro poznavanje zemljevidov; priuči se dobremu čitanju naših specialk in porabe njih znakov in merila. Po zemljevidu si sestavi načrt za potovanje, z njim v roki spoznavaj pokrajino in se orientiraj; pomagal ti bo tudi v meglji in ponoči. Ako imaš s seboj še kompas, te bo izpeljal iz marsikatere zadrege in nevarnosti. Posebno koristna ti bo t. zv. Bessardova busola, ki si jo lahko izposodiš od starejših hribolazcev ali rez. častnikov. Nauči se nadalje opazovati zvezde. — Načrta, ki si ga narediš doma, se po možnosti trdno drži, seznanj z njim domače, v planinske knjige vestno vpiši smer. Netočnost v tem oziru je povzročila že mnogo nepotrebnih skrbi in stroškov.

Nesmotno, hitro drvenje skozi gorske pokrajine je znak površnosti. Če le moreš, že prej po pristopnih virih prouči pokrajino z geološkega, botaničnega, zoološkega i. dr. stališča. Vse drugače boš razumel in doživel lepoto planine, če boš v njenih posebnostih poučen. No, o premnogem te že pouče sicer nepriljubljene šolske knjige. Planinski Vestnik pa naj ti bo dober znanec. Ako znaš kak svetovni jezik, ti je odprta pot v bogato zakladnico strokovnih planinskih spisov. Mnogo pa je še neodkritega in tudi ti lahko sam samostojno začneš proučavati marsikatero podrobnost v planinoslovju.

Planinec gledaj na zdravje telesa. Mladost se rada prengli, v dobi rasti pa je pretiravanje najbolj škodljivo, posebno za srce. Hodi — posebno navkreber — v glavnem tako, da boš še lahko dihal skozi nos. Če začneš hlastati z usti po zraku, je znamenje, da pretiravaš. Ne dopusti, da ti srce bije gor do vratu! Spotoma uživaj lepoto pokrajine, postoj pri lepi skupini cvetic, pri zanimivi skali, ob lepem viharniku, na razgledni točki, pri pastirju, pri koscu na visoki planini! Odpočij se vsako uro kako minuto, po več urah pa si dovoli daljši počitek na lepem razglednem kraju, toda ne na vetru. Oddihni so dragulji v potovanju na gorah, če jih znaš urediti. Ne želi, da s pretiranim divjanjem polezeš na čim več vrhov. Drugi bodo morda naštevali vrsto vrhov, ki so jih zavzeli, ti boš povedal, kako lepo je bilo tu in tam, kjer so oni mimo drveli. — Ne pij razgret mrzle vode, na poti sleci toplo obleko in se obleci, ko počivaš. Ob solncu čuvaj oči na snežiščih; poceni dobiš preproste sajaste očale.

Hoja po planinah zahteva, da telo primerno hranimo. Gladen in žejen ne moreš uživati gora. Ko greš na planine in telo posebno rabi skrbne nege, nimaš hrane, ki si je bil vsak dan najbolj vaje. Zato se potruj, da se doma nekoliko spoznaš v kuhanju domačih jedi, da boš znal snažno speči na šibici nabodene koščke mesa, narediti pečenjak, ocvreti jajca, skuhati čaj, kavo, krompir, fižol, grah, lečo, polento in slično. Tako boš laže prenašal napore izleta! Toda posoda? Priporočam vojaško skodelico, obešeno na žici nad ognjem, za večjo družbo je kotliček pripravnejši, večji lonec pa tudi dober. V kočah pa ti za malo odškodnino oskrbnik skuha, kar si prinesel s seboj. Pomni, da ogenj na prostem dobro

omejš in preden si odšel, popolnoma pogasiš ter pokriješ; naj se ne pozna, kje si kuril.

Oprava: volnena obleka, dobro okovani in udobni čevlji, nahrbtnik, suknič, posebna (flanelasta i. sl.) srajca za preobleko, pelerina ali suknič zoper veter in dež, volnena jopica — tako si pripravljen za lepo in slabo vreme. — Končno palica. Kratka je za višje gore neporabna, poldrug meter dolga pa je sijajna opora gor in dol grede, posebno na snežiščih in prodovih. Pohajanje brez palice je neodgovorno in neplaninsko in je ena izmed zmot sedanjih planincev in vzrok mnogih nesreč. Cepin je seveda boljši ko palica in pride prav tam, kjer veš, da boš moral preko strmih snežišč in skozi kak ozebnik (n. pr. pod Jalovcem). V nahrbtniku imej 3—5 metrov do 8 mm debele vrvice, ki ti bo služila posebno, če imaš s seboj plašnega tovariša.

Priporoča se, da se po možnosti tura dovrši v jutranjih in prvih popoldanskih urah in da je turist do dveh z najvišjih vrhov in grebenov, če količkaj kaže na slabo vreme. Nevihte nastajajo običajno popoldne in so zaradi strele na izpostavljenih vrhovih in grebenih nevarne. — Nikar ne valite in ne mečite kamenja po gorskih pobočjih! Kamenje ogroža človeka in žival. Pazite tudi pri hoji, da ne sprožite kamenja! Ne daj se zapeljati v plezanje po stenah, če tega nisi vajen. Večji del naših nesreč v planinah pripisujemo nerazsodnosti planincev, ki so se lotili pretežkih tur. Če te žene v skalne stene, ne stori tega brez dovoljenja staršev in brez vodstva izkušenega in previdnega planinca, ki se zlasti zna — največji mojster v planinah — o pravem času tudi — vrniti.

O vedenju pa to: najprej skrbi za svoje tovariše, slabotnejšemu poišči v koči najugodnejši kotichek, na poti se oziraj vedno na najmlajšega ali najslabotnejšega, ne puščaj ga, da caplja upehan za boljšimi. Če pa začne kdo resno omagovati, mu prijazno prigovarjaj, nudi mu primeren počitek in okrepi; zato imej s seboj sladkorja v koščkih, sladka voda v nujnem slučaju hitro vrne moči. Če pa tovariš tako omaga, da ne more naprej, ga ne puščaj samega. Ako ne najdeš primerne spremitve, pojdi sam z njim v dolino; boljši živ tovariš kakor najlepša tura! — Z opravljenimi turami se ne hvali. Lastna hvala cena mala. Pri priliki raje vzemi mlajše tovariše na lepe izlete s seboj in jih uvajaj v pravo planinstvo. — Rad poslušaj starejše izkušene planince. — Na planinskih potih bodi vljuden. Pozdravljaj vsakogar, ki ga srečaš, posebno domačine; spuščaj se v razgovor s koscem, pastirjem, lovcem. — Poslušaj v gorah, če bi kdaj slišal klice na pomoč. Pomagaj, če moreš, sam; imej s seboj najnujnejše lekarniške pripomočke. Če ne moreš, obvesti takoj vsakogar, ki pride mimo, hiti k najbližji planinski koči, graničarju i. dr.; poskrbi, da bo hitro obveščena reševalna postaja. — V kočah in povsod bodi skromen. Na vsiljuj se in predvsem ne bodi preglasen, tudi s pesmijo ne, če spoznaš, da si nadležen. Omikani ljudje imajo dijake itak radi — če s svojim vedenjem dokažejo, da so tega vredni. — Ne pusti ležišča razvlečenega; zloži odeje sam in jih prezrači, če oskrbnik to želi. — Kar si dolžan, poravnaj pravočasno. — Kjer ni planinskih koč, ne vdiraj v pastirske koče, sploh čuvaj tujo lastnino. Lese v samotnih ograjah vestno za seboj zapri. — Planinska природа je velik tempelj božji. Nesmiselno je v njej kričati; prislušuj njeni tihoti in samoti, njenemu gromu in viharjem.

Moje zadnje besede naj veljajo planinskim cveticam, ki se človeškega pohlepa ne morejo ubraniti. (Gl. moj spis v letošnji 5. števil., str. 140.) Ljubite ta ljubki kras naših planin in ga čuvajte, ker ga ljubite!

Obzor in društvene vesti

Mičun M. Pavićević, Sa Cetinja i kamena sinja 1910—1918. Zagreb 1940. Samozaložba (Zagreb, Grgurova 3). Dasi naš Vestnik ni leposloven časopis, omenjamo, po uredniški dolžnosti, v oceno nam poslano to zbirko pesmi znanega črnogorskega samouka poligrafa. Njegov nebrzdani temperament prodira, večkrat brutalno, seveda tudi iz njegove lirike v omenjeni dobi. Umljivo, da zato v svoji »Molitvi« (str. 40) prosi: »Bože... Daj mi u sreću kap tvoje milosti i stišaj orkan podivljane čudi.« No, včasih je molitev res uslišana... Njegova »Muza« je kajpada pristna Črnogorka, vse drugače kakor Aškerčeva. Je pa tudi planinska; njegova narava nastopa »mahnito i smjelo ko planinsko čedo« (48); iz pesmi »Planinski javor« (51) pa ponatisnemo glavne stihe:

»Na surome kršu, usamljen, bez druga,
nikao je, možda, ima trista ljeta...
Planinsko je sunce svoje prve zrake
poklanjalo starcu, da mu grije grudi;
a sad mu od stabla izmislili ljudi
gusle, s kojim slave kosovske junake«.

J.

Josip Klovar. Po dolgi boleznj je v visoki starosti 25. maja t. l. umrl naš sotrudnik, navdušen planinoljub: upokojeni nadzornik Jugoslovanske tiskarne Josip Klovar. V »Plan. Vestniku« 1934 (str. 222) smo se ga spomnili ob štiridesletnici njegovega delovanja v omenjeni tiskarni, v katero (tedaj »Katoliško«) je vstopil leta 1894, potem ko je prej služboval v Kleinovi tiskarni, najprej kot stavski vajenec z 8. avgustom 1882 in nato zdržema do leta 1894, izvzemši triletno vojaško službo (v Pulju). — Svoj prosti čas je porabil za izlete v planinsko prirodo; ob dopustih pa se je izkazal kot nenavadno vztrajen pešec-planinohodec, ko je izvrševal — navadno sam ali s svojim zvestim psom — originalne trajnohode; te je čustveno preprosto opisal in jih izročil našemu Vestniku, ki je tri objavil: »Peš iz Ljubljane na Kredarico in nazaj« (1930, str. 87); »Peš iz Ljubljane na Stol, Kofce, Veliki vrh, v Tržič« (1931, str. 194); »Iz Kranja na Vel. Obir, Stol, Triglav, v Kranj« (1933, str. 20). Taka pota je opravil na stara leta; rodil se je 17. marca 1869, nadzornik tiskarne je postal 1927.

Ali še imamo planincev njegove svojevrstnosti in zvestobe?

J. T.

Himen v planinah. — 1. V kapelici na Kredarici se je 7. julija naš odlični alpinist in planinski pisatelj dr. Miha Potočnik, odvetnik v Jesenicah, poročil z gdč. Hildo Pintarič iz Ljubljane. Priči sta bila dr. Stane Tomišek in Jože Čop, zakramentalni akt je izvršil Janez Jalen, župnik in pisatelj. — 2. Pri Ruški koči na Pohorju sta se 15. julija poročila sodnik Milan Zinnauer in učiteljica gdč. Darinka Ličar. — Usojena jim bodi sreča v planinah in v življenjski skupnosti!

Smrtna nesreča. † Fran Golob. Ko je bilo 23. junija t. l. v Kamniški Bistrici več izletnikov, je ravnatelj tobačne tovarne v Ljubljani, ugledni in priljubljeni Fran Golob, s soprogo, svakinjo in nečakom Aleksandrom iz Doma krenil po ozki stezi do »Rokovnjaške jame«. Na potu je nečaku spodrsnilo, stric ga je hotel ujeti, a je pri nagli kretnji sam omahnil in zdrsnil po strmem pobočju v glavo naprej, ne da bi se mogel ustaviti. Tako je padal nad sto metrov v Rokovnjaško jamo, kjer je s čelom zadel ob oster kamen in bil pri priči mrtev. — Pretresljivo: tudi na netvegane mestu — čita mors ruit...

Dve novi smrtni nesreči. — Med natisom te številke nam je došla vest, da se je 22. julija smrtno ponesrečil na izletu na Veliko planino delavec Rudolf Hrovatin, pod vrhom Razorja pa, kot samoten plezalec, dr. Jule Gabrovšek, odvetniški pripravnik.

Društveno izvestje Slovenskega planinskega društva za leto 1939

I. Četrta redna skupščina Slovenskega planinskega društva.

(Ljubljana, 15. junija 1940.)

Skupščina, prvotno namenjena kot propagandna prireditev v Kočevju, se je zaradi točasne prepovedi javnih zborovanj vršila v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani.

Predsedoval je predsednik Glavnega odbora SPD dr. Jos. Pretnar, poročevalec je bil tajnik dr. Arnošt Brilej. Skupščina je potekla v resnem dostojanstvu in v tovariškem duhu, od pobudnega predsednikovega nagovora do zaključnih sklepov. Skupščino so obiskali številni zastopniki oblastev in sorodnih organizacij. Vdanostna brzojavka se je poslala Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, pozdravna ministru za telesno vzgojo Jevremu Tomiču, pismena zahvala banu dr. Marku Natlačenu in podbanu dr. Stanku Majcenu.

Tajniško poročilo dr. Brileja je obsegalo skupni pregled delovanja in načrtov vseh edinic — podružnic SPD v letu 1939, kakor in kolikor so o tem poročali njih odbori. Tu podamo le posnetek, ker pridejo podružnice v II. poglavju vsaka posebej na vrsto. — V svojih 31 podružnicah (posebna za Kočevje se snuje) šteje SPD skupno 11.134 članov (rednih 8116, mladinskih 1947, akademikov 1071), za 483 več kakor v letu 1938, z največjim porastom v Ljubljani (za 153). Za delovni načrt v obliki petletke pa podružnice niso pokazale dovolj zanimanja. Odslej se bo vodila evidenca častnih in ustanovnih članov. — Tabor je bil določen za Kočevje; pri nekaterih avtobusnih zvezah so se dosegle ugodnosti, o Zvezi jugoslov. plan. društev in o kongresu je Plan. Vestnik že poročal (str. 141 i. sl.). Za poenotenje poslovanja je Glavni odbor izdal navodila »Ustroj in uprava SPD« (sestavil g. Pučnik). SPD ima skupno 65 domov, koč in zavetišč; 35 je oskrbovanih vse leto, 22 le poleti, 8 zavetišč je neoskrbovanih. Nova so 3 zavetišča (na Strojni pri Prevaljah, na Uskovnici in na planini Konjšci). Vpisanih obiskovalcev je bilo 94.948, za 10.885 več kot 1938. Propaganda je privabila Holandece. Najmanj 50.000 obiskovalcev pa se ni vpisalo. — Gradbeno delo Osrednjega društva in vseh podružnic je bilo, vsaj v popravilih, zelo obsežno; razvidno je iz poročil podružnic samih (gl. II. poglavje). Isto velja o planinskih potih in markacijah. — Prosvetno-znanstveno delo opravlja skoraj izključno Osrednje društvo, ki izdaja Plan. Vestnik (za 40 letnico 1940 pripravlja spominsko številko; združitev članarine z naročnino žal zazdaj ni izvedljiva), izbrane planinske spise (Mlakar, to leto dr. Potočnik), albume planinskih slik i. dr. — Planinsko fotografstvo se dobro razvija, priporoča se pristop k Zvezi fotoamaterskih društev za Slovenijo; Osrednje društvo daje brezplačno na razpolago svojo temnico; Trbovlje in Tržič sta postala posebno aktivna. — Zimska

alpinistika se vneto goji; smučarstvo planincev pa se naj ne prevrže v načelni sport. Važna je bila smučarska ekskurzija na Šarplanino—Korab. — Strma alpinistika kaže lepe uspehe; posebni odseki obstajajo pri Osrednjem društvu, pri Mariborski in Savinjski podružnici; nanovo se je ustanovil v Tržiču in v Prevaljah. — Mladinske odseke skušajo ustanoviti skoraj vse podružnice; živo se udeležujejo pri Osrednjem društvu (skrb za postavitev lastnega doma), v Celju, na Jesenicah, v Radovljici, v Slovenjgradcu, v Trbovljah.

Blagajnik (Dolinšek) izkazuje za reševalni fond 52.858.05 din, za vodniški fond 10.787 din (za onemogle gorske vodnike in reševalce). Gospodarski podatki za podružnice: gradnja novih koč 246.674 din, vzdrževanje koč 161.889 din, inventar v kočah 93.973 din, pota in markacije 59.906 din, propaganda 26.746 din, prosvetno-znanstveno delo 79.225 din (pri čemer ni vračunan Planinski Vestnik, ki se mora vzdržati sam z naročnino), uprava 289.464 din, odplačilo dolgov 366.774 din. Izmed dohodkov navajamo: članarino 213.661 din, iz oskrbe koč 1.006.157 din, podpore 225.063 din, za prodane publikacije 44.114 din, dohodek prireditvev 52.611 din; dogovori in druga pasiva so pa 4.201.999 din a skupna aktiva 19.160.000 din; postavka pasiv se je v tem letu znižala za 630.669 din. Za tekoče leto se morajo izdatki znižati na najnujnejšo mero.

Na predlog nadzornega odbora (Ferline) se izreče odboru razrešnica.

Članarina za SPD ostane 25 din, pristopnina 10 din. Glavnemu odboru prispevajo podružnice za vsakega člana 3 din, za reševalni sklad 4 din, za onemogle vodnike in reševalce 2 din letno.

Dr. Bogdan Breclj je kot načelnik reševalnega odseka obširno poročal o delovanju tega odseka v preteklem letu (6 smrtnih nesreč, 2 nezgodi), o reševalnih tečajih in o organizaciji odseka. Stalne reševalne postaje prevzamejo krajevne podružnice. Nanovo sta bili ustanovljeni in opremljeni postaji v Tržiču in v Srednji vasi. V bodoče se morajo postaje izpopolniti s tehničnimi pripomočki, prirejati je treba poletne in zimske tečaje v reševanju; strokovno se morajo presoditi vzroki nesreč, zbrati n. pr. seznam plazov; misliti je na telefonsko zvezo med planinskimi postojankami; sklad za onemogle gorske vodnike veljaj tudi za onemogle reševalce. — Gorska vodnika Gregor Lah v Mojstrani in Miha Plesnik v Logarski dolini prejmeta v znak priznanja za dolgoletno službo cepin s planinskim znakom. — Skupščina naroči reševalnemu odseku SPD, naj zadovoljivo reši vprašanej plačila stroškov za spravljjanje smrtnih ponesrečencev v dolino tako, da se občine ne obremenijo preveč.

Soglasno se izvoli novi Glavni odbor: Predsednik dr. Pretnar Jos. (Ljubljana), I. podpredsednik dr. Hrašovec Milko (Celje), II. podpredsednik Zor Vinko (Ljubljana); odborniki: dr. Brilej Arnošt, dr. Vrtačnik Alojzij, Kveder Janez, dr. Mrak Anton, Dolinšek Lavoslav, Kunaver Pavel, dr. Breclj Bogdan, dr. Tomišek Stane, Marsel Ivo, Battelino Angelo, dr. ing. Avčín France (vsi iz Ljubljane); Gajšek Božidar (Maribor), Pučnik Adalbert (Krani), dr. Potočnik Miha (Jesenice), Grmovšek Miloš (Slovenjgradec), Hodnik Janko (Bohinj), Beg Ante (Trbovlje), dr. Bohinec Valter (Rateče-Planica), Kos Vinko (Novo mesto), Salberger Nadislav (Tržič), dr. Franta Svetozar (Kamnik); nadzorni odbor: Ferline Emerik (Ljubljana), Ule Martin (Mežica).

Pri samostojnih predlogih se je sklenilo, da bo vsaka markirana pot poleg običajne markacije dobila svojo posebno številko: dodelitev teh številčk na vsem področju SPD bo izvedel Glavni odbor; preizkusil se bo ta način najprej pri Tržiški podružnici. Vsaka podružnica mora po svojih oskrbnikih vsako leto vsaj enkrat pregledati in obnoviti markacije in orientacijske table v svojem področju. — Litijska podružnica se odslej imenuje »Podružnica SPD Litijska-Zagorje«, s sedežem v Zagorju. — Dovolj se odtujitev Krokove kočje vojaški upravi. — Vodi se stroga evidenca o tem, da morejo osebe neslovanske narodnosti biti sprejete le kot izredni člani.

Skupščine se je udeležilo 125 delegatov, ki so zastopali 17 podružnic.

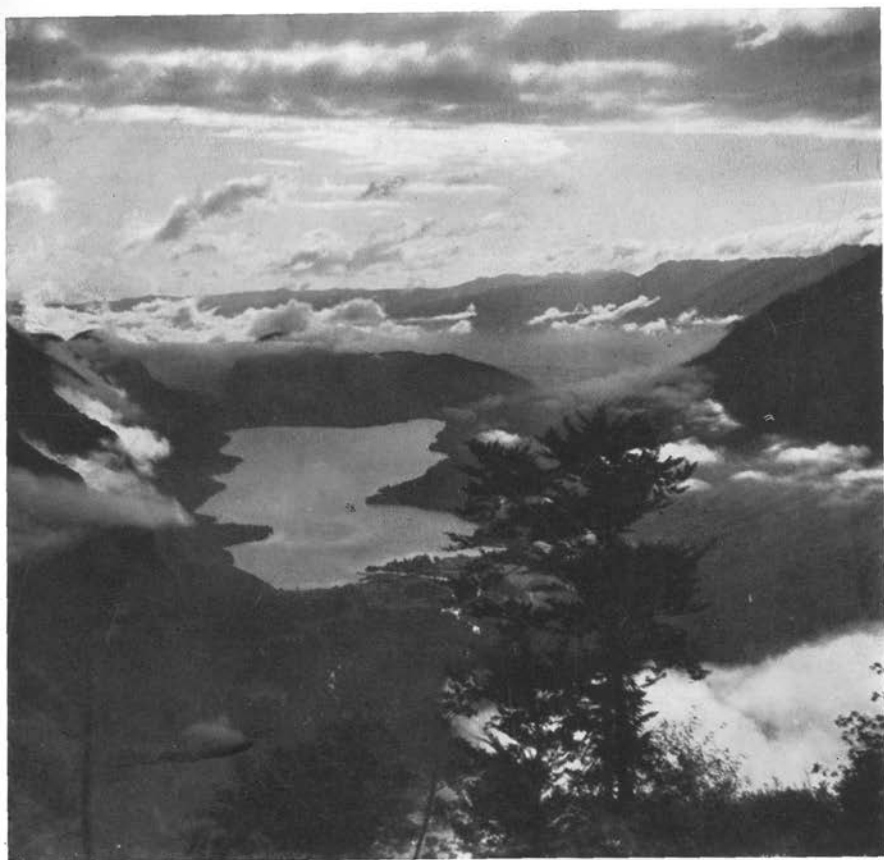

Foto Kornič Ante

Pogled s Komne

II. Občni zbori podružnic SPD za leto 1939.

1. Osrednje društvo SPD.

(Ljubljana, 5. aprila 1940.)

Predsednik dr. Josip Pretnar: Po pozdravnih besedah je njegovo poročilo obsegalo v glavnem naslednje predmete: Nj. Vel. kralj Peter se je povzpел na naše glavne vrhove, predvsem na Grintavec in Triglav. Pošlje se Njeg. Veličanstvu vdanostna brzojavka, brzojavni pozdrav Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, zahvalni pozdrav banu g. dr. Marku Natlačenu. Počasti se spomin na umrlo člana Mirka Kajzelja in dr. Valentina Koruna. — Težki časi so zahtevali krepkih živcev in pobijanja malodušnosti. Delo je bilo, poleg zvestobe članstva, uspešno s požrtvovalnostjo odbora in odsekov ter ob podpori banke uprave, mesta Ljubljane in časništva. Premajhno pa je zanimanje članstva za društveno delo. »Planinci smo velika družina, katere vsak član mora po svoje pripomoči k napredku planinstva, nismo pa družba dveh skupin članov, katerih ena ima samo dolžnost, da dela in nosi vso odgovornost, druga pa samo pravico, da uživa in se koristi od društva.«

Tajnik dr. Arnošt Brilej: Koncem leta 1939 je bilo rednih članov 3302 (prirastek 153), mladinskega odseka 921, akademske skupine 1071, skupno 5294 članov (prirastek 92). Odborovih sej 42, sej odsekov 122. Sprejetih dopisov 3887, odposlanih 4140, okrožnic 3000. Koč in domov 20. Osrednje društvo je delovalo vodilno v Glavnem odboru SPD, v Zvezi jugoslov. plan. društev (ki je poslovala v naših prostorih in z našim uradništvom), v Asociaciji slovanskih plan. društev in (po dr. Brileju) v mednarodni Uniji plan. društev. V tesnih stikih smo s sorodnimi organizacijami in z Direkcijo drž. železnic. Alpinistično zimsko udeještvovanje na Šarplanini, Korabu (v marcu 1939) in Durmitoru (v marcu 1940). poletno (17.—31. avg. 1939) v Bolgariji, planinski tabor na Plešivcu (2. sept. 1939). Posetili so nas Holandci, Vojna je prekinila dobro sezono. — Smrtnih nesreč je bilo 6. Gradbeno delo se je omejilo na vzdrževanje stavb (55.443 din, največ za Dom na Komni [17.275 din] in Češko kočo [9815 din]) in potov. — Markacijski odsek izpopolnjuje markacije, nadaljuje višinsko pot od Koče pri Trigl. jezerih preko Komne in Vogla do Orožnove koč, pripravlja seznam markiranih potov s pripadajočimi zemljevidi. — Literarno-znanstveni odsek vodi vse slovstveno in publicistično delovanje društva; za to je sestavil poseben poslovnik. Stalno in v glavnem je odsek vso skrb posvetil Planinskemu Vestniku, ki ga izdaja in vzdržuje — zdaj štirideseto leto — samo Osrednje društvo in ki služi splošnim planinskim namenom, vzdržuje stike z brati v državi, odpira pogled v širni svet, posveča pa posebne številke posebnim svrham (to leto Ziljski dolini, Šarplanini in Korabu) ali ambicioznim podružnicam (tokrat Mariborski). Kot prilogo Vestniku smo izdali geološki zemljevid zahodne Slovenije. Trajna privlačnost Vestnika so njegove slike. Sotrudniki se oglašajo iz vseh slojev. Splošna sodba o Vestniku je bila vedno priznalna. Obžalujemo, da naši dnevniki o njem ne poročajo redno, dasi se jim naše številke redno dostavljajo; vzrok je najbrž ta, da SPD ne goni in tudi ne zмага obsežne, dosledne in vsiljive reklame. Na razstavi jugoslovanske knjige v Sofiji je »Planinski Vestnik« zbudil pozornost kneza Cirila in sedanjega min. predsednika Filova, ki jima je bil poklonjen po en izvod. Konec leta 1939 je bilo 2090 naročnikov, v zameno pošiljamo 112 izvodov, v recenzijo 38 izvodov. — Posebna izdaja izbranih planinskih spisov prof. Mlakarja je bila zelo uspešno končana s tretjim zvezkom. V načrtu je izdaja izbranih del dr. Mihe Potočnika. Z izdajo Knjige o alpski flori in dr. Tumove planinske terminologije se zaradi velikih stroškov mora še počakati. — Lit. znanstveni odsek izroča vse v zameno za Vestnik došle publikacije društveni knjižnici, ki šteje 2145 knjig. Iz odseka izhaja tudi zamisel nabiranja knjig vsake vrste za društvene knjižnice v planinskih kočah. Odsek je dal pobudo za spisovanje planinskih dnevnikov. Splošnih predavanj je bilo 6, v mladinskem odseku 4, v radiju 20. Odsek je pokrenil sestavo prospektov planinskih postojank. — Mladinski odsek je prirejal predavanja, je imel planinsko kolonijo v Malnarjevi in o Božiču smuški tečaj v Orožnovi koči, stalno ima najeto koč v Kamniški Bistrici za planinsko izhodišče, ima parcelo za zgradbo koč ob Bohinjskem je-

zeru. — Akademski skupina se je osamosvojila, deluje alpinistično: zimski plezalni tečaj na Kokrskem sedlu marca 1939 (vodja Režek Boris), smuški turni tečaj v Julijskih Alpah (vodja Sorli M.), letni plezalni in reševalni tečaj na Jermanovih Vratih, zimski reševalni in plezalni tečaj na Kokrskem sedlu, zimsko odpravo na Durmitor. Med prvenstvenimi vzponi je najbolj pomemben zimski vzpon čez severno Triglavsko steno. Kartoteka prvih vzponov se evidentno vodi. Kopač Vlasto je izgotovil panoramo za Grintavca.

Iz poročila gospodarja Cesarja Jožeta: Eno najtežjih let! Poleg rednih dolgoročnih posojil je še 700.000 din dolga upnikom. Prebrodili pa smo glavne težave. S pažnjo pri oskrbi koč in domov se je doseglo na oskrbi 77.439,34 din več ko lani. Poset koč se je zvišal za 2228 oseb na 25.927 posetnikov, narasel je splošno v Kamniških, dočim je v visokih Julijskih popustil. V glavnih triglavske kočah (Aljaževi, Triglavski, Staničevi) je v vsaki donesla oskrba za okroglo 10.000 din manj ko lani, zato pa v Domu na Komni več za okroglo 45.000 din in v Zlatorogu več za 38.000 din. Dohodek na darilih se je zmanjšal za 8038 din. Vseh dohodkov je bilo 641.329,31 din, za 72.217,54 din več ko prejšnje leto. Med izdatki je uprava 141.858,58 din; članarina Glavnemu odboru 9.447 din, fotoodseku 842,25 din, za vzdrževanje zgradb 54.293,15 din, za pota in markacije 21.829,50 din, za »Planinski Vestnik« 1317 din. Najmočnejše postavke med izdatki so obresti za posojila: 135.367,26 din. Dolgovi znašajo skupno 1.646.055,52 din, proti letu 1938 so se zvišali za 63.246,79 din; upnike smo znižali za 201.141,60 din.

Na poročilo računskih preglednikov (ravnatelj Ferline) se izreče razrešnica odboru, blagajniku in knjigovodji.

Insp. Wester obžaluje pičlo udeležbo članstva pri obnem zboru. Na njegov predlog izreče zbor sedanjemu odboru polno priznanje za požrtvovalno delo ter se mu zahvaljuje za nesebično in uspešno vodstvo društva. — Kham Milan opravičuje — dasi je ne odobrava — odsotnost večine članstva s tem, da ono povsem zaupa sedanjemu vodstvu. — Pustoslemšek Rasto želi za bodoče podrobnejših podatkov o dolžnikih.

Proračun za 1940 izkazuje dohodkov 519.000 in prav toliko izdatkov. Med izdatki je največja postavka 208.000 din za odplačilo dolgov in obresti; nadalje za vzdrževanje zgradb kakor za inventar po 50.000 din, za pota in markacije 30.000 din, za propagando 15.000 din, za knjigo o alpski flori 5000 din, za »Planinski Vestnik« 3000 din.

Volitve. Soglasno se izvolijo: za predsednika dr. Josip Pretnar; za odbornike: dr. Vrtačnik Alojzij, dr. Brilej Arnošt, Hudnik Stane, Jeretina Jože, Pučnik Adalbert, Dolinšek Lavoslav, Marsel Ivo, Cesar Josip, Kunaver Pavel, Kveder Janez, dr. Mrak Anton, Zor Vinko, dr. Tomišek Stane, dr. Breclj Bogdan; za namestnike: ing. Perko Nace, Žagar Franjo, dr. ing. Avčin France, ing. Pardubsky Henrik, ing. Pogačnik Ciril in Battelino Angelo; za člana nadzornega odbora: Ferline Emerik in Lindtner Henrik.

Krekovo koč bo društvo prodalo vojaški upravi.

2. Belokranjska podružnica.

(Črnomelj, 20. maja 1940.)

Članstvo je le neznatno padlo, obupno pa pada obisk — tudi domačinov — društvene koč, Doma na Mirni gori, kjer so ravno zaradi majhnih dohodkov tudi težave z oskrbniki. Odbor je skušal ohraniti vsaj to, kar podružnica ima; raztegnil bo delo na področje bodoče železnice. V tem smislu je govoril načelnik (prof. Jos. Kos). O podrobnostih je poročal tajnik (Avgst Anderluh): članov je 77, prireditve so bile 4 (med njimi ples, ki je dobro uspel), za potrebno popravilo koč je zbran material in denar. Društvena aktiva znašajo 7890,35 din (blagajnik Kržišnik).

3. Bohinjska podružnica.

(Srednja vas, 31. marca 1940.)

Iz poročila načelnika Janka Hodnika: Markacijski odsek (g. Zupane) je pota premarkiral, priredili smo zimskesportni tečaj (g. Kavalari, ki se je tudi udeležil odprave na Šarplanino), pripravili smo zavetišča v Srednji vasi, v Boh. Bistrici, v Ūskovnici, na Konjšci; dobili smo rešilno postajo; v odličnih odno-

šajih smo s SPD v Ljubljani, s Tujskoprometno zvezo; banska uprava je dala podporo; kočo pod Bogatinom smo popravili. — Dohodkov je bilo 76.108.20 din, ravno toliko izdatkov; dolga je še 39.030.75 din (odplačalo se je 15.000 din). — Delegat za skupščino je Hodnik Janko, njegov namestnik Žvan Martin.

4. Podružnica »Bohor« (Rajhenburg, 7. aprila 1940.)

Načelnik Žnuderl Bernard: Delalo se je živahno; težke razmere niso pripuščale velikega uspeha; povsod skoraj isti močje. — Propagandni odsek je nanovo markiral pot Srebotno—Globoko—Jelše—Oslica, napravil kazalne table, popravil stara pota, pripravil na Bohor več izletov, privabil in vodil hrvaške planince, ljubljanske akademike i. dr. — Po gradbenem odseku je podružnica nabavila les za postavitev lastnega doma na Oslici; skrbeti se mora, da les ne propade. Godbeni odsek pridno vadi. — Načelnik odstopa svoje mesto uspešnejšemu nasledniku, sam pa ostane društvu zvest član. — Tajnik Levstik Ivo poroča o internem poslovanju. — Podružnica je imela dohodkov 18.271.11 din, izdatkov 12.341.11 din, prebitka 5.936.— din (blagajnik Zmavec Miško).

Dopolnilne volitve: Načelnik: dr. Hafner Boren, I. podnačelnik dr. Mile Jenko, II. podnačelnik ing. Žnuderl Bernard, tajnik Šabac Lojze, odbornika: Levstik Ivo (doslej tajnik) in Forster Josip (gg. Vidic Drago in Kavar Janez sta se preselila); ostali odbor je isti. Delegata za skupščino: dr. Jenko Mile in Levstik Ivo. — Misli se na skupni planinski dom z lovskim društvom »Bohor«.

5. Dravinjska podružnica (Slov. Konjice, 18. marca 1940.)

Poslevoedeči podnačelnik dr. Goričar poda predsedniško poročilo. Leto je poteklo mirno. Dobil smo prvokrat od banske uprave podporo (3.000 din). Mnogo dela nam je zadalo vprašanje zemljišča na Pesku z nameravano zamenjavo. Finančno stanje podružnice je ugodno, poset koč na Pesku zadovoljiv, oskrba in postrežba v koči dobra. Veranda koč se je popravila, za kapelico se vršijo priprave, »Pohorski tabor« bi se naj vršil v juliju (ne v avgustu). — Tajnik Nardin: Članstvo je nazadovalo (od 93 na 76). O varstvu planinske flore je predaval prof. Petkovšek iz Maribora. V proslavo sv. Cirila in Metoda je podružnica zažgala na vrhu Roglje kres, planinski tabor je bil 15. VIII. 1939 pri koči na Pesku. Za kapelico pri koči je dovožen material. Zimsko-sportni podsavez gradi na Pesku skakalnico. Smučarski odsek šteje 11 članov in 3 članice. — Blagajnik Kangler: dohodki 66.334.17 din, izdatki 38.135.08 din, saldo 28.199.09 din. Največja postavka je za vino, pivo in mineralno vdo (nakup 8.963.— din, prodano za 22.376.— din). — Gospodar Malenšek: Obiskovalcev koč je bilo 1641 (prirastek 200), prenočnikov 466. Koča se je doopremila in popravila. — Markacijski odsek (Malenšek) je obnovil markacije. — Fotoodsek (Viktor Wagner) je oskrboval koč s potrebnimi razglednicami; razširil bo delo po vrnitvi načelnika Wagnerja. Ta nujno priporoča nakup zemljišča, ki bi se zamenjalo za Pesek.

6. Dravograjaska podružnica (Meža, 19. marca 1940.)

Načelnik Pernat Anton: Ustanovitev podružnice SPD za obmejni Kozjak je bila nujnost, za postojanko na Košenjaku smo povsod našli umevanje, zgradbo pa moramo zaradi svetovnih razmer odložiti. Za to zgradbo je, po poročilu blagajnika (Strajnerja Matija) zemljišče kupljeno in plačano in zbirka narašča. Dohodkov 16.057.45 din, izdatkov 3.777.25 din, saldo 12.280.20 din. — Tajnik (Smerdu Rudolf) poroča podrobno o nakupu zemljišča za koč na Košenjaku, o zbirki za njo (poslanec Gajšek Karol je pri banski upravi izposloval 3.000 din, pri min. trg. in industrije 7.000 din) in o stavbnih načrtih. — Namesto izstopivšega tajnika Staneta Šuligoja se izvoli Smerdu Rudolf, dalje se izvolita v odbor še gg. Ornik Ludvik in Magister Vinko; pregledovalca računov: Milač Ivan in Plajer Andrej. Delegata za glavno skupščino Glavnega odbora naj določi odbor. Delegat Glavnega odbora, Grmovšek Miloš, pohvali delo podružnice na naši severni meji, skrb za koč na Košenjaku in poroča o delovanju Glavnega odbora SPD.

7. Gorjanska podružnica (Gorje, 21. januarja 1940.)

Načelnik (Zima Simon), tajnik (Poklukar Franc) in blagajnik (Por Matej) poročajo, da je bilo poslovanje skromno, pa redno; zlasti so se popolnoma obnovile »Galerije«, popravila pota in markacije, izdali prospekti. Dohodkov 15.676 din, izdatkov 14.036 din, saldo 1.640 din. — Glavni odbor naj določi, da podružnice gradijo koče vsaka na svojem področju.

8. Jeseniška podružnica (Jesenice, 22. febr. 1940.)

Poslavedeči podnačelnik Ogrin R. (načelnik Šetinc Ivan je zaradi bolezni med letom odstopil) omenja najvažnejše društvene zadeve, slab poset goliških koč, pogajanja za njih odkup, razveseljiv razvoj mladinskega odseka. O teh in drugih društvenih zadevah je obširno poročal tajnik Uroš Župančič. Mladinski odsek na Jesenicah vodi Trobej, na Javorniku Kreuzer. Podružnica se je zavzela za enotnost planinske organizacije v državi. Njeni člani so se udeležili odprav na Šarplanino in v Bolgarijo. Rednih članov je 267, mladincev 111. — Po poročilu blagajnika (Ivan Pohor) je bilo dohodkov 32.632,26 din, izdatkov 17.545,56 din, poslovni prebitok 15.086,70 din, celokupno premoženje podružnice znaša 134.531,74 din. — Gospodar tov. Jaka Čop zastopa istočasno Glavni odbor, katerega pozdrave izroča. Kadilnikovo kočjo je obiskalo 1361, spodnjo 1472 planincev (spodnjo kočjo tudi predsednik senata dr. Anton Korošec). Poset je bil slab. V kočah smo popravili mnogo sami; največ je pomagal Šauli Ivan. — Revizor (Kosmač) je poslovanje podružnice pohvalil.

Volitev novega odbora: načelnik Voje Jože; nadalje: Ogrin Rudolf, Župančič Uroš, Pohar Ivan, Čop Jaka, Čop Jože, Černe Janez, Kreuzer France, Gerdej Rudi, Zemva Gabriel, Šauli Ivan; namestniki: Jarc Lojze, Bernik Ivan; revizorja: Kosmač Franc, dr. Založkar Vinko.

Novi načelnik Voje Jože izvaja, da bo podružnico vodil po začrtanih potih; poziva članstvo, da se oprime Planinskega Vestnika; naj se zaveda v gorah, da smo Jugoslovani; goliške koče naj dokončno z odkupom preidejo v last naše podružnice; članstvo naj se čimbolj zavzame za mladinski odsek ter pogosti poset Golice. — Podnačelnik Ogrin opozarja, da v bodoče za prehod preko meje v Nemčijo ne velja več potrjena planinska legitimacija, temveč reden potni list. Nadalje pa je še v veljavi planinska legitimacija za poset naših gora, brez policijskega vizuma. — Joža Čop je ponovno sprožil zadevo zgradbe kočje na Kriških Podih in umestnost zanimanja za smučarstvo.

9. Kamniška podružnica (Kamnik, 22. aprila 1940.)

Načelnik Maks Koželj se spominja umrlih ge. dr. Trampuževe in g. Franca Bokaliča, poroča, kako je Nj. Veličanstvo kralj Peter II. zavzel glavne vrhove Kamniških Alp, in razpravlja nadalje o trajnem prizadevanju, da dobi podružnica zopet v svoje roke kočjo na Kamniškem sedlu (Ljubljančani jo imenujejo kočjo »na Jermanovih Vratih«). O tem zadnjem predmetu in o odklonilnem stališču Glavnega odbora je obširno govoril podnačelnik dr. Frantar Svetozar; podružnica ne bo popustila. Tajnik (Kumar Ivo) je navajal še podrobnosti o zadevi kočje na Sedlu, ki zaradi nje odlaga podružnica misel na zgradbo še druge kočje. Lep razmah kaže alpinski odsek; znamenit njegov uspeh je: prvenstveni vzpon čez severozapadno steno Rzenika. — Blagajniško poročilo izkazuje: dohodkov 2.998,50 din, izdatkov 1.448 din, premoženje pa 26.617,70 din. Glavni odbor ni bil zastopan.

10. Kranjska podružnica (Kranj, 22. febr. 1940.)

Načelnik Rojc Andrej je podal strnjeno zgodovino Prešernove kočje ob njeni letošnji tridesetletnici in posebno poročilo o gradnji novega Valvazorjevega »doma« (to preimenovanje sklene občni zbor namesto ob otvoritvi imenovane Valvazorjeve »koče«); nato je orisal lansko delo v podružnici najprej splošno, potem podrobno, namesto tajnika (Boža Prevorseka), ki je v vojaški službi. Opozoril je na važnost mladinskega odseka, priporočil naročbo »Planin. Vestnika«, »Priročnika za planince«, Mlakarjevih izbranih spisov, zbiranje knjig za planin. knjižnice, kazal na važnost reševalstva, na vremenska opazovanja, na potrebo

avtoceste na Šmarjetno goro in k Valvazorjevemu domu. — Točno blagajniško poročilo (Kožman Zmago) izkazuje pri prejemkih 236.298,71 din prebitka 2358,96 din; največji izdatek je bil za Valvazorjev dom (100.671,71 din); premoženje se je zvišalo za 52.712 din. — Gospodar (Korsič Lovro) poroča o obratu v »Valvaz. domu« (2184 vpisanih obiskovalcev, prebitek 30.845 din) in v Prešernovi koči (predčasno zaprta, 1094 obiskovalcev, prebitek 7928 din). — V Prešernovi koči se obesi povečana slika ravn. Antona Zupana, ustanovitelja kočje. — Delegat Pučnik Albert izreka priznanje smotrnemu delu podružnice in navaja glavne težnje Glavnega odbora.

11. Kranjskogorska podružnica (Kranjska Gora, 30. marca 1940.)

Načelnik Lavtižar Josip ugotavlja velik napredek podružnice: električna razsvetljava se zaradi prevelikih stroškov sicer ni uvedla, izvršila so se pa potrebna popravila v obeh kočah; glavno pa je, da je poplačan zadnji dolg (3.264 din) za kočjo v Krnici in je podružnica prvokrat izza obstoja aktivna. Zahvala gre Jeseniški podružnici in banksi upravi. — Tajnik (Černe Andrej) pove, da je 53 članov, obisk koč je napredoval. — Blagajnik (Pečar Franc): dohodkov je bilo 25.892,75 din, izdatkov 22.031,75 din, prebitek 3861 din.

Volitve. Izvoli se dosedanji odbor: predsednik Lavtižar Josip, namestnik Knap Anton, tajnik Černe Andrej, blagajnik Pečar Franc; odbornika: Klofutur Peter, Vertelj Hanza; pregled. računov Kosmač Franc, Košir Joža; člana reševalne ekspedicije: Oitzl Hubert in Kosmač Alojzij; delegat za skupščino Pečar Franc, namestnik Lavtižar Josip.

Na predlog g. Pečarja se sklene, da bo dnevnice za reševalce, kolikor bodo segale preko tarife, prispevala podružnica, o pretiranih zahtevah pa bo sklepal odbor. — Obnovil se bo smuški odsek. — Delegat Glavnega odbora g. Hodnik ugotavlja, da je podružnica v preteklem letu lepo napredovala. Glavni odbor bo to uvaževal.

12. Litijsko-Zagorska podružnica. (Zagorje, 13. aprila 1940.)

Načelnik Birolla Gvido izraža željo, naj bi se vodstvo podružnice preselilo iz Litijske v Zagorje, oriše društveno delo z razveseljivim dejstvom, da se je dolg znižal na 45.000 din. — Delegat Glavnega odbora Ante Beg bodri navzoče za pravo planinsko delo v težkih časih. — Tajnik (Mrnuh Lavoslav) poroča o upravi, med drugim: Obisk Tomazinove kočje je bil zadovoljiv (posebno Ljubljanci!), odprave v Bolgarijo se je udeležil Podboj France, skrbeti bo treba za nove markacije, za ustvaritev mladinskega odseka, za večjo naročbo »Plan. Vestnika«. Zahvala gre dr. Grašiču. — Samostojno poroča pododbor v Zagorju, ki se je, odkar nima več postojanke na Sv. Gori, visoko aktivno izkazal s svojim smuškim odsekom (glavni organizatorji gg. Kopriva, Korošec, Golob). — Odsek je izvedel velikopotezne tekme: 57 tekmovalcev teka na daljavo, 34 samostojnih skokov (do 32 m). Posebni podporniki so bili: Sokolsko društvo, rudniško ravnateljstvo, dame in darovalci tekmovalnih darov.

Blagajniško poročilo (Majer Anton): prejemki 28.897,50 din. izdatki 33.510,10 din; primanjkljaj 4612,60 din.

Volitve: Načelnik ing. Mastnak Jože, podnačelnik Končar Janko, tajnik Mrnuh Lavoslav, blagajnik Majer Anton; odborniki: Hribovšek Ivan, Mihelčič Riko, Šober Franjo, Weinberger Mirko, ing. Goli Franjo, ing. Karnovšek Vinko, ing. Praprotnik Boris, Markež Franc, Golob Franc, Potočnik Adalbert, Čopar Martin, Repovš Jože, Kovač Rudolf, Drole Rudolf, Kunstler Vinko, Mešek Pavla, Rebec Jenica, Rober Franc, Pleničar Franc; preglednika: Kalan Jože, Šokin Boris; litijskemu pododboru pripadajo izmed imenovanih: gg. Končar Janko, Kunstler Vinko, Mešek Pavla, Rebec Jenica, Pleničar Franc in Rober Franc.

13. Mariborska podružnica. (27. marca 1940.)

Načelnik dr. Bergoč Jože izvaja: Posledice težkih prilik so se pokazale posebno pri posetu severne meje — obmejnega Kozjaka; prav tja smo usmerili propagandne izlete, da okrepmo državljsko zavest pri obmejnikih.

Morali smo skromno proslaviti 20-letnico 11. in 12. novembra pri Mariborski koči ob udeležbi celokupnega Glavnega odbora. Izdaja posebne brošure je odpadla, pač pa nam je urednik »Planinskega Vestnika« skupaj z njegovo upravo šel na roko, da je oktobrska številka izšla kot »Mariborska«. S prevzemom pasiv likvidirane zadruge »Ribniška koča« smo prvzeli tudi ca. 650.000 din hipotečnih dolgov. Vsaj začasno se nam je posrečilo, da smo uredili dolgove z uvidenostjo denarnih zavodov in s podporami dobrotnikov o priliki dvajsetletnice (Posojilnica Narodni dom, banska uprava, predsednik senata dr. Korošec, Jos. Hutter, Doktor in drugi). Na naših postojankah so se izvršila nujna popravila.

Tajnik Božidar Gajšek poroča o upravnem poslovanju. Število članstva: 4 častni, 20 ustanovnih in 935 rednih ter 471 članov mladinskega odseka. Ugodnosti polovične vožnje po železnici se je poslužilo 274 članov. Podružnica se je po delegatih udeležila vseh večjih planinskih in sorodnih prireditev. Izmed lastnih prireditev omenjam planinski ples, interno proslavo 20-letnice (11. XI. 1939, združeno s tradicionalnim »martinovanjem«, dne 11. in 12. XI. pri Mariborski koči), izdajo posebne mariborske številke »Plan. Vestnika«. Organizatorno so podružnico podpirali posamezni odseki; mladinskega še nimamo. Vršili so se propagandni izleti: k Sv. Pankracu, k Sv. Jerneju nad Muto in na Košenjak. Ustanovila se je knjižnica v obmejnem Remšniku.

Blagajniško poročilo sta podala obširno z vseh vidikov gg. Soršak in (za gospodarski odsek) dr. Orožen. Čisti dobiček v letu 1939 je 26.417.91 din, aktiva v celoti 2.550.349.87 din; veliki so kajpada dolgovi.

Do vseh podrobnosti natančna so poročila odsekov in gospodarjev koč. Omejimo se na nekaj podatkov. Zimskosportni odsek (načelnik Senica): Blizu Senjorjevega doma ima odsek progo za slalom in po naklonjenosti g. ing. Lenarčiča progo za smuk. Odsek je priredil brezplačen tečaj v smučanju za šolsko mladino v Ribnici na Pohorju, tradicionalni Orožnov smuk preko Pohorja, tekmo v smuku na Lenarčičevi progi in tekmo za banovinsko prvenstvo v slalomu pod pokroviteljstvom bana dr. Marka Natlačeeaa, ki je za to prireditev daroval dragocena darila. Člani so se udeležili uspešno tekmovanj za državno prvenstvo v Tržiču, skakalnih prireditev v Ribnici na Pohorju, Celju in Mariboru; na veleslalomu na Peci: Cizelj Miran, na mednarodni prireditvi na Dobraču je častno sodeloval naš član Gajšek. V odseku se je ustanovila tudi ženska sekcija.

Alpinistični odsek (načelnik g. Lorger) šteje 21 izrednih članov, vzdržuje tesne stike z našimi in inozemskimi alpinističnimi organizacijami in alpinisti, izpopolnjuje knjižnico, vodi svojo kroniko, s fotografskim materialom. V počitnicah je izvedel drugi alpinistični tabor v Martuljku. Skupno število izvršenih plezalnih vzponov v Julijskih in Kamniških planinah v poletni sezoni je 25. Višek delovanja so letošnji zimski vzponi; omenjamo prvenstvena na Veliko Goličico v Prisojniku in na Frdamane police. Bila so interna strokovna predavanja in eno javno (Uroš Župančič).

Aljažev klub šteje 20 aktivnih in 10 podpornih članov. Oskrboval je s planinskimi mašami redno planinske postojanke: Pohorski dom, oz. Mariborsko kočo, Ruško kočo, Kočo pod Kopo in Sv. Uršulo. Izredno pa Kočo na Pesku, Kočo na Kremžarjevem vrhu, Uletovo kočo na Peci in Senjorjev dom. Vseh planinskih maš je bilo 50, povprečna udeležba 40.

Vsestransko in do podrobnosti so res skrbni gospodarji planinskih postojank poročali o svojih varovankah: g. Dekleva za Mariborsko kočo, g. Senica za Senjorjev dom, g. Forstnerič za Kočo na Klopnem vrhu, g. Zorzut za zavetišče pri Sv. Pankracu na Kozjaku. Vse so aktivne. Dr. Pernat je načel vprašanje premoženjskega stanja. Dr. Jos. Tomišek je naslovil na odbor in društvo priznalne in bodrilne besede.

14. Mislinjska podružnica.

Slovenjgradec, 13. marca 1940.)

Načelnik Grmovšek Miloš se spominja umrlega odbornika dr. Ivana Razborška in poroča, s pozivnim nanašanjem na podružnico, o vseh načrtih Glavnega odbora ŠPD. — Tajnik Žolnir Bogdan poroča o popravilih in o opremi treh postojank (na Kremžarjevem vrhu zbiralnik za vodo), navaja društvene prireditve (Rokova nedelja, Anina nedelja, tabor koroških borcev, planinski tabor

SPD na Plešivcu in 20 letnico podružnice ob vsakokratnem sodelovanju Aljažvega kluba) in našteva številne upravne ukrepe odbora, da se dvigne planinska in narodna zavest domačinov. V načrtu je ustanovitev alpinsko-smuškega odseka. — Blagajnik (Šmid Milan) predloži strokovnjaško poročilo, ki končno izkazuje stanje blagajne 5.883,47 din, čisto premoženje 282.987,27 din. — Gospodar (Kavs Ivan) je vestno zbral vse podatke o obisku in obratu v Domu na Plešivcu, v kočah na Kremžarjevem vrhu in pod Kopo. Vse tri postojanke so donosne. — Mladinski odsek, ki ga vodi gdč. Ema Scheithauer, šteje 50 članov (oz. članic) in se dobro razvija; isto velja za vaješki odsek (vodja Cajnko Vinko) z 18 člani. — Markacijski odsek (Kavs Ivan) je nanovo markiralj Slovenjgradec—Lešnik—Pungart. — Delovni program za 1940 obsega 12 zelo aktualnih točk.

15. Novomeška podružnica (13. marca 1940.)

Načelnik Marinček Matija: Za počastitev naše petindvajsetletnice je imel glavni odbor svojo skupščino v Novem mestu. Prireditev je kvarilo slabo vreme. Podružnica je kupila na Paležu svet za planinsko kočjo. — Tajnik poroča: Članstvo se je dvignilo od 88 do 96. Uspel je cvetlični dan, še bolj pa planinska veselica 6. januarja. — Mladinski odsek se ni mogel prav razviti, markacijski je opravil najnujnejše delo, gradbeni si je ogledal prostor za kočjo na Paležu; na »Gospodično« je treba paziti. — Blagajnik Ogrin Anton poroča o ugodnem stanju, kljub neugodnemu vremenu, s pomočjo dobrotnikov (dr. Ivanetič, Mestna hranilnica). Največji izdatek je nakup zemljišča na Paležu (5.000.— din). Sklad za planinsko kočjo je narasel na 27.768,85 din; v upravnem poslovanju je bilo prejemkov 5.312,45 din, izdatkov 3.119,50, prebitek 2.192,95 din. — Gospodar g. Kos Vinko opozarja, da je pri zavetišču pri »Gospodični« škoda za vsako investicijo; nepridipravi kradejo in kvarijo naprave in opremo. — Nadomestne volitve: načelnik Marinček Matija, načelnikov namestnik učitelj g. Ivanetič Alojzij, tajnik dr. Kyovsky. — V načrtu za bodoče leto je več izletov, med njimi v Kočevsko. Odborniki naj vse svoje ture opišejo, da dobimo sestavke za vodnik.

16. »Peca«-podružnica (Črna, 11. februarja 1940.)

Načelnik Ule Martin poroča o važnejših dogodkih. V odbor je bil kooptiran blagajnik Diehl Branko. Obisk kočje na Peci (1033) tik državne meje je trpel zaradi izrednih razmer. Graničarji so zaprli pot čez Riško goro in od Karavle proti Tomaževi koči nakopali novo pot, ki gre le po jugoslovanskem ozemlju. Na Peci sta se vršili dve prireditvi: na Ciril-Metodovo nedeljo in na Matjažovo nedeljo v avgustu, na letnem kopališču (15. avgusta) pa ena. Na naše posredovanje sta se v jeseni ukinjena vlaka zopet vpostavila. Podpora banske uprave: 5.000 din. — Tajniške posle sta vodila gg. Boštele Tone in Kuhar Milka. Številni članovi je naraslo na 177. — Dohodkov je bilo 27.018,59 din, izdatkov 21.571,44 din, prebitek 5.447,15 din (blagajnik Diehl Branko). — Donos letnega kopališča je bil 3905.— din (uprava: ing. Krivčenko in Verhovnik Marko). — Zimsko-sportni odsek se je reorganiziral; priredil je običajno tekmo na Peci (Diehl Branko). — V odbor se kooptira Lipuš Vilko. — Delegat Glavnega odbora Gajšek Božo pohvali delovanje podružnice in poda praktična navodila za poslovanje; priporoča ustanovitev mladinskega odseka.

17. Podravska podružnica (Ruše, 20. marca in 25. aprila 1940.)

Načelnik ing. Teržan Josip se na rednem občnem zboru (20. III. 1940) spominja pokojnega Franja Pišeka, poroča o ugodni sezoni, o skorajšnji dovrstitvi avtomobilske zveze z Mariborom preko Reke, o ugodni rešitvi spora glede potov v Šumiku, pa tudi o požaru, ki je uničil vilo Planinko. — O podrobnostih sta poročala tajnik (Koruza Albert) in blagajnik. Za smučišče se je kupila posebna parcela. Ruška kočja je bila v sezoni stalno zasedena od letoviščarjev, vpisanih je 4034 gostov, v Hlebovem domu 1470.

Za rešitev velevažnega vprašanja, ali in kako se postavi novo poslopje namesto pogorele Planinke, in ali se še nadalje vzame v najem Hlebov dom,

se je določil in za 25. april 1940 sklical izreden občni zbor. Na njem se je sklenilo: Postavi se nova Planinka kot pristava Ruške koče, pa z možnostjo, kj mora biti v načrtu predvidena, da se da poslopje v potrebi s prizidkom razširiti. Izdelani načrti (za 20 sob, s proračunom okrog 275.000 din) se načelno odobrijo. Pooblasti se odbor, da se pogaja za brezobrestno posojilo v višini 150.000 din in da v slučaju uspeha pristopi k izvedbi del. Za novo stavbo odbor lahko porabi 170.000 din odškodnine in 150.000 din posojila; gmotno stanje podružnice prenaša le brezobrestnost tega posojila. Najcenejši ponudnik je Vršnik in Krofel v Slovenjgradcu. Instalacijo vodovoda in elektrike prevzame ing. Šolar. Hlebov dom se obdrži, dokler bo aktiven. Oskrbnica mora odplačevati letno obresti in 10% na glavnico. Za gospodarja se izvoli Sonnenwald Srečko. — Za blagajničarko se kooptira v odbor J a n k o Divna, za gospodarja se izvoli M o h o r i č Franjo.

18. Poljčanska podružnica (Poljčane-Peklo, 31. marca 1940.)

Načelnik major Volfcetel Srečko ugotavlja ugodno gmotno stanje kljub neugodemu vremenu pri vseh prireditvah na Boču (agilni odborniki s soprogami!). S stavbo Doma na Boču bi se moglo že začeti, a Upravni odbor, kjer odločajo zastopniki Rogaske Slatine, se še ni odločil; zbranih je okoli 80.000 din. — Tudi tajnik R i t o n j a Miro omenja ugodno gmotno stanje. Članov je 74; vsi so zvesti; podružnica je torej dobro podprta. Nazaduje pa restavracija na Boču, oskrbnikov položaj je zato težaven. Stolp se je katraniziral in prepleskal. — V odbor se nadomestno izvoli industrijalec Pahor Karl. — Razmerje s podružnico v Rog. Slatini se bo čimprej uredilo.

19. Posavska podružnica Zidani Most; zbor v Laškem, 10. marca 1940.)

Načelnik Gostiša Andrej poda najprej pregled štiridesetletnega delovanja podružnice, naglasivši zasluge prvega predsednika Lj. Stiasnyja in »duše planinskega pokreta«, častnega člana Jurkota. Sedaj se razprostira delovanje na široko z ustanovitvijo posebnega odseka v Laškem (Šmohor!) in v Sevnici (Lisca!). — Ob tej delitvi (z matico v Zidanem Mostu) in njenih učinkih je podrobno poročal tajnik (Č e s e n); odborove seje se vršijo izmenoma v teh treh sedežih. Inventar opuščene postojanke na Kumu se je prodal naslednici Trboveljski podružnici. Kupil se je zarasel svet pleg koče na Lisci, da ga lastnik ne izseka. Izvršila se je nova razmejitev okoliša napram »Bohorju« in Novemu mestu. Dom na Lisci in (stara) koča na Šmohorju sta dobro obiskani (1735, oz. 718). Sevnica je priredila planinsko rajanje, matica podružnice je obhajala obletnico dograditve Doma na Lisci, obenem s posvetitvijo planinske kapelice, zgrajene na pobudo Blaža Jurka, ki je podaril kip Matere Božje, in župnika Pavliča. — Mladinski odsek obstoja v Laškem. — Popravile so se markacije; tega nujno potrebno s Kuma v Zidani Most po Škratovi dolini pa je izvršila Trboveljska podružnica. Priporoča se naročba »Plan. Vestnika«; oglasov zanj nismo mogli pridobiti. Smuški tečaj na Lisci (o Božiču) nam je skvarilo vreme. — B l a g a j n i š k o stanje (poroča R e b e c) je ugodno.

Predsednik odseka za Laško, dr. D r n o v š e k Dominik, poroča predvsem o budni skrbi odseka za zgradbo nove koče na Šmohorju (stara koča je nedostatna), za katero je pripravljeno zemljišče in precej lesa. — Ker pa je v zasnovi tudi napeljava elektrike in vodovoda pri Domu na Lisci, a podružnica ne zmore vseh stroškov, se po vsestranskem razgovoru zborovalci zedinijo tako, da se na Lisci izvrši naprava za elektriko (ne pa za zdaj vodovod), Šmohor pa dobi svojo novo kočo, z najetjem posojila 60.000 din in s prvenstveno vknjižbo na tej koči; proračun za kočo znaša okrog 150.000 din.

20. Prevaljska podružnica (Prevalje, 20. februarja 1940.)

Načelnik P e r n u š Joško ugotavlja ureditev razmerja do Dravogradske podružnice. Premarkiralo se je sedem dostopov na Sv. Uršulo, na Strojni se je pri posestniku Janežu (1054 m) opremila soba s 4 posteljami, tja se je priredil propagandni izlet. — Tajnik S o d j a Janez opisuje širše to lepo postojanko, omenja predavanje prof. Petkovška in snovanje alpinskega odseka, cirilmetodovo kresovanja, hvali zvestobo članstva (77 rednih, 5 mladinskih članov). — Blagajna izka-

zuje dohodkov 19.012.15 din, izdatkov 7.833.50 din, prebitok 11.178.65 din. Vse obveznosti so izpolnjene (blagajničarka Pernuš Pavla). — Smučarski odsek (odbor: predsednik Klun Janko, teh. vodja Mešl Pavle, tajnik Riegl Erno, blagajnik Fleimiš Pavle, gospodar Krajger Lojze, referent za mladino Weuch Erno) je živahno deloval ob vnetosti mladine. Na klubski dan (28. jan. 1940) so bile 4 uspele prireditve: smuk za seniorje, smuk za dame, spust za mladino, slalom z baklami. Predvidena je bila tekma v alpski kombinaciji na Raduhi. — Delegat Glavn. odbora, Grmovšek Miloš, prikazuje obsežno delovanje tega odbora in izreka priznanje podružnici.

21. Radovljška podružnica

(Radovljica, 27. jan. 1940.)

Predseduje načelnik Šušteršič Slavko. Tajnik Krištof Vladimir poroča o povečanem pisarniškem delu (točna evidenca!); članstvo se je povišalo za 66, na 302, poleg 55 članov mladinskega odseka (ta odsek vodi šol. upravitelj Bulovec Alojzij iz Begunj). Vilfanova koča se bo svoječasno prepustila mladini. odseku. Plan. Vestnik ima premalo naročnikov. Roblekov dom je dobil novega oskrbnika (Lombar Miha), po pogodbi. V Domu se je izpopolnila reševalna priprava in lekarna. Planinski ples je bil v Radovljici in na Bledu. Podružnica je živahno sodelovala z banskim turist. svetom in z Glavnim odborom SPD. V Knafelčevem zemljevidu naš okoliš ni dobro vrisan. Prispevek za Zvezo (po 1 din) in reševalni prispevek (po 4 din) bo podružnica plačala sama, odračunajoč ga od redne članarine. Društveno knjižnico je prevzel Bulovec Alojzij. — Blagajniško poročilo je podano z raznih vidikov in vsestransko, kakor je to bil uvedel dr. Prešern. Dohodki 39.586.28 din, izdatki 37.727.28 din; prebitok 1.859 din. — Roblekov dom je obiskalo povprečno 5 gostov na dan, celotni obisk 1012, čisti dobiček 10.703 din. — Blejsko poverjenišvo (Šolar Franc) poroča: zgradba Doma na Pokljuki se odloži na mirnejše čase, obisk jame pod Babjim Zobom pada.

22. Rateško-Planiška podružnica

(Rateče, 17. marca 1940.)

Načelnik Jože Dolinar se spominja lanske nesreče († Klepec Dušan) in nezgode (Marin Zl.); pri reševanju so pomagali domači reševalci. Podružnica je sodelovala z vsemi tujskoprometnimi ustanovami v prid okoliša, posebno Tamarja. — Tajnik Erlah Alojzij pojasni te težnje s podrobnimi podatki. V Tamarju se je vpisalo 2098 oseb, nekaj manj ko lani (slaba zima, svetovni nemir). Večje naprave (pri Tamarju, pot preko Ponc) se odložijo na boljše čase. Velika opora podružnici je njen oče: konzist. svetnik, župnik Lavtizar Jos., ki preživlja tu tudi svoj pokoj.

23. Ribniška podružnica

(Ribnica, 14. marca 1940.)

Načelnik Trošt Janez izpričuje: »Če kdaj, je posebno danes naša narodna dolžnost, da se trudimo ne samo, da bi ohranili, kar je že ustvarjenega za naš narod, ampak da še izpolnimo nedovršeno delo.« Podružnici manjka delovnih in sposobnih ljudi, ima tudi premalo sredstev. Število članov izven Ribnice skoro ne pride v poštev (v Ribnici 54, v Sodražici 4, v Vel. Laščah 2, v Kočevju 4, v Dobropolju 4). Popravili smo nekaj starih markacij in oskrbeli 10 orientacijskih tabel. Te naprave pa morajo biti zaščiteni. Podružnica SPD v Kočevju se še ni ustanovila — ni delavcev. Glavni odbor pripravlja tam svoj letošnji tabor. V načrtu imamo postavitev koč na ozemlju med Travno goro in Blokami, kjer so v zimskem času najidealnejša smučišča. Zemljišče nam je brezplačno na razpolago. — Tajnik (Majnik Anton) doda nekaj podrobnosti o delovanju.

Pregledno poročilo podružničnega blagajnika (Švajger Slavo) izkazuje majhen prebitok v blagajni. Članstvo je le v Ribnici številno in zavedno.

Volitve novega odbora. Izvolijo se soglasno: načelnik Trošt Janko, ravnatelj meščanske šole; podnačelnik ing. Lipužič; tajnik dr. Lavrič Janko, odvetnik; blagajnik Švajger Slavo, privatni uradnik; odborniki: Klun Ivan, posestnik, Majnik Anton, učitelj, Kobentar Jože, privatni uradnik, Urbanič Herman, privatni uradnik (vsi imenovani v Ribnici); Fajdiga Ivan, trgovec v Sodražici, Andolšek Ludvik, učitelj na Karlovcih pri Vel. Laščah, Ljubič Anton, učitelj v Dobropolju; pregledovalca računov: Peterlin Filip, trgo-

vec, in Oražem Marija, učiteljica, oba v Ribnici. — Delegate za glavno skupščino bo določil odbor.

24. Rogaškoslatinska podružnica.

(Rogaška Slatina, 28. marca 1940.)

Načelnik Gračnar Ivan in tajnik Gröblacher razpravljata predvsem o nameravani gradnji Doma na Boču, ki je zanj na razpolago zemljišče, les in precej denarja. Ovira pa je nesoglasje s posestrimo in sograditeljico Poljčansko podružnico, katere fuzijo z našo smo bili predlagali. Našla se bo primerna rešitev. Obisk koče na Donački gori napreduje, na Boču pada. Dohodki podružnice so 15.644.83 din, izdatki 3.588.75 din, prebitek 12.056.08 din. Za gradnjo Doma je razpoložljivih nad 30.000 din. (Blagajnik Predan Rudolf.) Upravni odbor (skupen za obe podružnici) ima 16.000 din.; prih. leto prehaja na Poljčansko podružnico.

25. Savinjska podružnica.

(Celje, 13. marca 1940.)

Načelnik dr. Hrašovec Milko ugotavlja uspehe lanskega leta, povečani obisk (v Kocbekovem domu Nj. Vel. kralj Peter II.). Gledalo se je na ugoden dostop z avtobusi. Izdatna propaganda! Izvršila se je elektrifikacija postojanke v Logarski dolini, nakup stavbišča in nabava gradbenega materiala za Dom na Golteh, istotam je zgrajena dovozna cesta in izvršen nakup »Lesjakove kočice ter načrt naprave vodovoda. Skrbelo se je za vzgojo in pouk oskrbnikov, vodnikov in reševalcev. Vprašanje dograditve nove Celjske koče je ostalo nerešeno. Za markacije gre posebna zahvala učitelju Francu Hanjšeku (okolih št. Jurija pri Celju). — Tajnik (Zemljik Branko) poroča v izvorno živi obliki podrobno o vseh društvenih akcijah. Popravljen je pot skozi Hudičev graben, na Kopi se je kupil svet 3 ha, Frischaufov in Kocbekov dom sta se popravila, takisto postojanke v Logarski dolini, nadelala se je edinstvena planinska pot s Klemenčje jame čez Škrbino po severovzhodnem grebenu na Ojstrico. Pridobili smo Frischaufovo korespondenco. Za dijaška prenočišča smo nabavili in uredili v solčavski šoli 3 slamnjače in tri odeje. Bila so tri aktualna predavanja: Uroš Župančič: »Nazaj k naravi«, dr. Avčin: »Na smučeh preko Šar-Planine« in dr. I. C. Oblak: »Okrog Karpatov do Črnega morja«. — Blagajnik (F. Vrtovec): Iz točnih številčnih podatkov sledi: dohodki 334.643.75 din, izdatki 334.069.50 din, torej še aktivno. — Mladinski odsek (nač. Tomažič Jos.): 128 članov, udejstvovanje posebno zimskosportno. Alpinski odsek (nač. Kopinšek Andrijo): Gradišnik Dušan in Herle Franc sta preplezala novo smer iz Robanovega kota na Veliki vrh. Odsekovo delo je zgoraj omenjena pot na Ojstrico. — Reševalni odsek (nač. Kopinšek A.) je dobro opremljen za svojo nalogo. Smrtni nesreči: na Vrščih nad Korošico Gerhard Simunich; Robanov sin Rafko na lovu v Kotu. — Zimskosportni odsek (nač. Z. Kovač) je živo deloval. Izvedel je uspešno tekme »mladinskega dneva« (14. jan. 1940) in podvezvino prvenstvo v alpski kombinaciji (24. febr. 1940), oboje pri Celjski koči. Posebno odlični so naši skakači. Na Golteh smo pripravili odlično progo za smuk.

26. Slovenjebistriška podružnica.

(Slovenska Bistrica.)

Edino o tej podružnici ne moremo ničesar poročati, razen da še sploh ni sklicala občnega zbora, češ, da so glavni funkcionarji društva na orožnih vajah. (Sporočilo Osrednjega odbora z dne 24. maja t. l.). Koliko je teh funkcionarjev, oz. njih namestnikov, in kateri so, ni povedano.

27. Šaleška podružnica.

(Šoštanj, 28. marca 1940.)

Načelnik dr. Goričar Jože poroča, da je obsežna propaganda (tudi kolektivna reklama) za kočo na Smrekovcu dobro učinkovala. Gmotno stanje je zelo zadovoljivo, odplačan je ves dolg Obrtni hranilnici; pripomogla je banska podpora (5000 din, priporočilo ban. svetnika Marka Novaka). Članstvo je zelo vestno. — Tajnica Stopar Toni govori obširneje o odličnem posetu društvene koče poleti in pozimi, tudi v skupinah (mladinski odsek »Sljemena«, otroci po podpori Protituberkulozne lige). Huda zima je pokvarila vodovodno napravo, ki se je popravila takoj; kočja je bila vsa zasedena. — Blagajniško stanje je, po pla-

čanem dolgu, še vedno aktivno (blagajnik Arzenšek Anton); prejemki 35.445.40 din, izdatki 33.620,25 din, prebitek din 1825.15. — O popravah in o obratu v koči poroča gospodar Burdian Franc, ki tudi sporoči, da mladinski odsek (ki mu načeluje) šteje 21 članov. Obiskovalci kože se bodo kontrolirali glede članstva. — Delegat Glavnega odbora, nadz. Grmovšek Miloš, poda praktične nasvete v poslovanju.

28. Škofjeloška podružnica.

(Škofja Loka, 28. marca 1940.)

Poslevodeči podnačelnik inž. Šabec graja odrevenlost v članstvu; škodu tudi obmejna lega. Podružnica ni mogla izvršiti nujnih del: ne razglednika vrh Ljubnika in Tošča, ne vodnika po svojem okolišu (naprošeni avtor ni izvršil dela), ni ustanovila odsekov (propagandnega, mladinskega, alpinističnega). Ponatisnila je pa tisoč zemljevidov svojega okrožja. »Nazaj k naravi!« je predaval Uroš Zupančič. — Delegat Glavnega odbora Pučnik A. pojasnuje nekatere zahteve tega odbora. — Tajnik Žagar Viktor graja nedelavnost mladih članov. Vseh članov je 77. — Blagajnik (Potočnik Avgust): prejemki 35.168.50 din, izdatki 11.485.50 din; prebitek 23.683 din. Obisk kože (1479) je napredoval.

Volitev novega odbora: Načelnik Mlakar Franc; tajnik Savnik Martin; blagajnik Potočnik Avgust; odborniki: Žagar Viktor, Sicherl Janko, Guzelj Ignac, Vraničar Franc in Hrašovec Jože; preglednika računov: Žebre Franc, Burdich Otokar; namestnika: Matvejeber Gabriel, Tavčar Karol. — Za zgradbo razgledne terase na Ljubniku se odobri 10.000 din.

29. Trboveljska podružnica.

(Trbovlje, 12. marca 1940.)

Vsa obširna poročila (načelnik Ante Beg, tajnik Kostajnšek Danilo, blagajnik Šip Gustav) s preglednim in tehnično dovršenim zapisnikom vzorno izpričujejo vestno, zavestno in vsepogledno delo glavnih zastopnikov podružnice; delo otesnjujejo tesne podeželske razmere in neumevanje za višje cilje planinstva, ki jih živo in toplo ponazoruje vsako leto načelnik Beg. Podružnica je napredovala, kjer je odbor našel količkaj možnosti. Tu moremo navesti le nekaj dejstev. Članstvo je naraslo od 176 na 197, mladinski odsek od 6 na 31. Blagajniško poslovanje je novi blagajnik g. Šip postavil na strogo moderno podlago, ki ji sledi tudi gospodarstveni odsek (načelnik Šetinc Franc). Od Posavske je naša podružnica odkupila sobico na Kumu (gospodar Pavlič Efrem) in jo za silo uredila. Gosp. Belinc je narisal zemljevid okolice Mrzlice. Za povečanje Doma na Mrzlici so pripravljene vsi načrti. Pri Domu so še vedno sitnosti z dimnikarji — saj tekmujejo kar štirje. — Dolga je 12.000 din (potrben posebno za prekritje Doma z opeko), imovina pa se je vendar zvišala za 13.488.70 din. Najetje večjega posojila (za povečanje Doma) ni uspelo. Čisti donos Doma je 8.766.50 din, vpisanih obiskovalcev okr. 2500. — Ugodna zima je smuškemu odseku dala možnost za večje prireditve: patrolni smuk Mrzlica—Trbovlje, slalom in smuk v alpski kombinaciji za prvenstvo Zasavja, prvenstvena tekma in slalom Ljublj. podzveze, damski smuški tečaj. (Odbor odseka: gg. Ribar Rafael, Plevčak Jože, Flegar Tone, Simčič Viktor, Janežič I., Šip G., Šuštar I., Gorjup I.) — Fotoodsek (nač. Vizjak Adolf) je predvsem oskrbel razglednice za Dom, uvaja tudi barvno fotografijo. — Markacijski odsek (nač. Plevčak) je izvršil prvi del priprave in pregleda obsežnih potov (posebno zveza Kuma). — Mladinski odsek (31 članov, nač. Flegar Tone) deluje pod okriljem meščanske šole; izrabil je posebno zimsko sezono.

Volitve. Soglasno izvoljeni: načelnik Beg Ante, podnačelnik Hauck Josip, tajnik Kostajnšek Gustav; blagajnik Šip Gustav, gospodar Mrzlice Šetinc Fran, gospodar Kuma Pavlič Efrem, nač. markacijskega odseka Gorjup Ivan, nač. fotoodseka Baumgarten Juro, nač. mladinskega odseka Flegar Tone, nač. smuškega odseka Rihar Rafael, odbornik Češčut Jože; poverjenika za Hrastnik: Diermayer Bruno in ing. Ullmann Karl; pregledovalca: Kos Mirko in Hvala Adolf. — Načelnik Beg (in z njim gg. Šetinc, Kostajnšek, Šip) se na vse načine brani sprejeti izvolitev, češ,

v odbor naj pridejo novi, mlajši možje; a enodušno izraženo zaupanje — po dosedanjem desetletnem načelovanju — ga pripravi, da se vda; takisto tovariši. — Sklene se, da se članski prispevek ne poviša nad 30 din; vse davščine (reševalnina, za Glavni odbor, za Zvezo i. dr.) prevzame uprava podružnice nase, dasi ji ostane le 18 din od člana. Uvede se pa zopet vstopnina za obiskovalce Doma. Započeti načrti se bodo skušali izvesti. Plan. Vestnik se priporoča.

30. Triglavska podružnica. (Mojstrana, 17. marca 1940.)

Načelnik Potočnik Tone poroča posebno o popravi in napravi potov (n. pr. od Koče na Mlinci na Kepo). — Tajnik Kovač Tone priporoča III. album planin. slik in naročbo na Plan. Vestnik. Članov je bilo 115. — Blagajna (Košir Janez): dohodki 7.949,06 din, izdatki 7.117,50 din, prebitek 831,56 din, dolgovi 7.500 din. — Gospodar koče (Tolar Franc): čisti dohodek od koče 4.574,75 din; vpisanih obiskovalcev 418. — Delegata za skupščino: Potočnik Tone in Zupan Minca, namestnik Kovač Tone. — Minca Zupan se pritožuje, da se za ta kraj dela v Ljubljani premalo reklame; za mladinske odseke priporoča znižano članarino s pravicami društvenega članstva. — Zavetišče na Kriških Podih se bo postavilo, brž ko se dobijo sredstva; to pojasnilo se da delegatu Glavnega odbora, g. Hodniku.

31. Tržiška podružnica. (Tržič, 17. februarja 1940.)

Načelnik Salberger Nadislav je v svojem obsežnem, pobudnem poročilu osvetlil pomembnejša dejstva poslovnega leta: S svojimi osmimi odseki se je podružnica zasidrala organično v domačem življu. Ima društveno sobo. Odpadlo je nekaj članov — nezavednih; članov je sedaj 119. Dobro urejeno in plodno je gospodarstvo, raztezajoče se na petero postojank. Koča pod Storžičem je pogorela; mogočni, divni Storžič pa ne sme ostati brez koče — o tem se bo posebej razpravljalo. Propagandni in fotoodsek širita glas o lepotah našega okoliša, ki pa mora biti tudi oskrbljen s poti, markacijami, zavetišči. Plezalni odsek privlačuje pogumno mladino. Le mladinski odsek se ne more prav razviti (15 članov). — Tajnik Kokalj Ferdinand je dodal nekaj posameznosti. — Fotoodsek (poroč. Perko Janez): na pobudo nač. Salbergerja prva fotorazstava (v jan. 1940). Odsek ima lastno temnico; vršil se je začetniški tečaj; izdelalo se nad 3000 slik. — Gradbeni odsek (poroč. Salberger) je po gradbenem odboru začel priprave za gradnjo nove koče pod Storžičem, išče se prostor; načrte dela Miha Kurnik. — Gospodarski odsek (poroč. Kališnik) je skrbel za vse postojanke; Dom na Kofcah 1337 obiskovalcev, potrebna popravila (vodovod); zavetišče v Gojzdu, važno pozimi (962 obisk.); Koča na Bistriški planini 413 obisk.; Koča pod Storžičem 3. jan. 1939 pogorela, namesto nje začasno oskrba zasebne Koče na Vel. Poljani. — Markacijski odsek (poroč. Debevc Maksi) in propagandni odsek (poroč. Salberger N.) sta delovala tiho in v podrobem (nova markacija iz Prevalj na Begunjščico in Dobrčo), prodaja spominskih predmetov. — Plezalni odsek (poroč. Debevc Maksi, nač. Avsser Janez) je vršil teoretičen pouk in praktične vaje v skalj in snegu, s čisto plezalnim značajem (9. julija prvenstvena z levih plazov Storžiča naravnost pod steno vrha; plezali so tudi v jamo na Storžiču). — Reševalni odsek (poroč. Cingerli Danilo), 8 članov, 2 pripravnik; obsežen teoretičen tečaj, mnogo opreme, praktičen nastop pri smuških tekmah (5 nezgod). — Mladinski odsek (poroč. Debevc Maksi), 15 članov, še nima razmaha. — Obširno blagajniško poročilo (Rozman Janko) izkazuje poslovni prebitek 15.400,91 din. Podpora banovine 4.000 din (izposloval ban. svetnik Majeršič Janez). — Blagajnik predloži tudi proračun (65.500 din prejemkov kakor izdatkov).

Odbor se pooblasti, da izvrši vse potrebno za stavbo Koče pod Storžičem, sme najeti posojilo do 30.000 din. — Dopolnilno se izvolijo v odbor: za odbornike Poljanšek Stanko (od fotoods.) in Radon Jože (od plezaln. ods.); za namestnike: Košir Ivan, Mahne Ivan, Kurnik Miha, Valjavec Jože. — Načelnik Salberger priporoča Plan. Vestnik in razmotriva bodoče notranje in zunanje delo podružnice.

III. Stalni člani SPD.

1. Častni člani:

Osrednje društvo, Ljubljana (17): Aljaž Jakob, župnik, Dovje, 1897; dr. Frischauf Joh., vseuč. prof., Gradec, 1897; Kadilnik Franc, trg. knjigovodja, Ljubljana, 1897; dr. Chodounský Karl, vseuč. prof., Praga, 1901; dr. Franta Bohuslav, dežel. svetnik, Praga, 1901; Mareš Lavoslav, dežel. svetnik, Praga, 1901; dr. Prahenský Stanislav, odvetnik, Praga, 1901; Prahenska Ana, soproga odvetnika, Praga, 1901; Kocbek Fran, nadučitelj, Gornji Grad, 1902; Inzko Simon, 1902; prof. Orožen Fran, Ljubljana, 1909; prof. Mlakar Janko, Ljubljana, 1928; dr. Oblak Josip C., odvetnik, Ljubljana, 1928; dr. Tuma Henrik, Ljubljana, 1928; Medic Fran, industrijalec, Ljubljana, 1930; prof. Seidl Ferdo, vlad. svetn., Novo mesto, 1931; dr. Tomišek Fran, odvetnik, Ljubljana, 1931.

Podružnica (Savinjska) v Celju (1): Tiller Franc, apel, svetnik v p., Celje. — Podružnica v Kranju (1): Zupan Anton, gimnazijski ravnatelj, Kranj. — Podružnica v Litiji (3): dr. Krevl Josip, notar, Ljubljana; Podboj Franc, ban. svetnik, Ljubljana; Turk Ivan, insp. železn., Ljubljana.

Podružnica v Mariboru (4): dr. Senjor Davorin, viš. sodni svetnik, Maribor; Kravos Ivan, trgovec, Maribor; ing. Slajmer Vladimir, stavbenik, Maribor; Majer Franjo, trgovec in industrijalec, Maribor. — Podružnica »Peca« v Mežici (4): Bargata Georg, Kordan Viktor, Končnik Helena, Šimon Mihco.

Podružnica v Novem mestu (1): Prof. Seidl Ferdo, vladn. svetn., Novo mesto. — Podružnica v Poljčanah (2): Cilenšek Lojze, župnik, dr. Hronovsky R., zdravnik, oba v Poljčanah. — Podružnica v Ratečah-Planici (1): konzist. svetnik Lavtižar Jožef, župnik v p. — Podružnica v Slovenjgradcu (1); dr. Senjor Davorin, viš. sodni svetnik, Maribor. — Podružnica v Srednji vasi v Bohinju (2): Ivan Mohorič, narodni poslanec, Ljubljana; dr. Drago Marušič, senator, Ljubljana. — Podružnica v Trzinu (1): Engelsberger Ivan, trgovec, Trzin. — Podružnica (Posavska) v Zidanem Mostu (5): Baša Alojzij, insp. drž. žel., Zidani Most; Jurko Blaž, nadučitelj v p.; Majcen Ciril, restavratorec; dr. Senjor Davorin, viš. sodni svetnik, Maribor; Stiasny Ljudevit, okr. šol. nadzornik, Radeče.

2. Ustanovni člani.

Osrednje društvo, Ljubljana (47): Okrajni zastop v Gornjem Gradu, 1894; Posojilnica v Celju, 1894; Vošnjak Miha, 1894; Treven Anton, trgovec, Jesenice, 1895; dr. Serneč Josip, odvetnik, Celje, 1895; Zanier Norbert, veleposesnik, Št. Pavel pri Preboldu, 1895; Gornjesavinjska posojilnica, Mozirje, 1895; Belec Anton, trgovec in klepar, Št. Vid nad Ljubljano, 1896; Bole Josip, trgovec na Reki, 1896; dr. Glančnik Jernej, odvetnik, Maribor, 1896; dr. Krek Gregor, vseučil. prof., Gradec, 1896; Primorsko planinsko društvo na Sušaku, 1896; dr. Schegula Jakob, odvetnik, Novo mesto, 1896; Matjan Jakob, posestnik in gostilničar, Šiška, 1897; Stare Fr. Ks., akad. slikar, Ljubljana, 1897; Cuden Fr., urar, Ljubljana, 1897; Kraigher Fran, krojaški mojster, Ljubljana, 1897; »Planinski Piparji«, Ljubljana, 1897; Matjan I., c. in kr. dvorni založnik, Ljubljana, 1897; Tönnies Gust., stavbni podjetnik, Ljubljana, 1897; Valenčič Ivan, trg. in posestnik, Trnovo pri Slov. Bistrici, 1897; Štular Jur, p. d. Suhadolnik, posestnik, Suhi Dol pri Kokri, 1897; dr. Turner Pavel, veleposesnik, Dunaj, 1898; Dejak Ivan, stotnik mornarice, Ljubljana, 1898; Stor Stanko, dijak, Ljubljana, 1901; Makek J., posestnik, Jezersko, 1902; dr. Tuma Henrik, odvetnik, Gorica, 1902; Foerster Antonieta, Berlin, 1902; Velkavrh Ivan, nadporočnik, Ljubljana, 1902; Malý Franc, tovarnar, Ljubljana, 1903; Verovšek Miha, magistrat. uradnik, Ljubljana, 1903; Ljubljanska Kreditna banka, Ljubljana, 1903; Souvan Uršula, vdova veletržca, Ljubljana, 1903; Abram Josip, vikar v Trenti, 1903; Zalaznik Jakob, pek. mojster, Ljubljana, 1904; Rahne Janko, notar na Brdu, 1905; dr. Košmelj Fran, višji štabni zdravnik, Ljubljana, 1908; Arce Rajko, poštni blagajnik, Ljubljana, 1908; Jarc Josipina, zasebnica, Ljubljana, 1910; dr. Stare Josip, pristav fin. prokurat., Ljubljana, 1910; Kilar Ivan, davčni oficial, Ljubljana, 1910; Zorčič Vinko, trgovec, Ljubljana, 1910; Igralno omizje v restavraciji Zg. Rožnik, 1911; Škufca Ljudevit, župnik, Kranjska Gora, 1911; Štupar Fran, pristav kmet. družbe, Ljubljana, 1911; Majdič Peter, 1894; dr. Tomišek Josip, gimn. ravnatelj, urednik

Pl. Vestnika, Maribor, 1912. — Podružnica (Savinjska) v Celju (50): Bregant Ivan, lesni trgovec, Zagreb; Cvenkel Anton, veletrgovec, Sv. Peter v Sav. dolini; Goričar Franc, vodja usnjarne, Šoštanj; Goričar Matija, posestnik, Mozirje; Grobušek Ivan, gostilničar, Brežice; Šribar Angela, Litija; dr. Kalan Ernest, odvetnik, Celje; Kolenc Franc, veleposestnik, Juvanje; Kukec Vilko, veleposestnik, Zalec; Kveder Vinko, trgovec, Zalec; Lipold Vlado, rudarski načelnik, Celje; dr. Majer Fran, odvetnik, Šoštanj; Petek Josipina, trgovka, Ljubno; Podbrežnik Franc, veleposestnik, Gornji Grad; Posojilnica na Vranskem; Šoštar Janko, trgovec, Celje; Šribar Alojz, gostilničar, Sv. Peter v Savinjski dolini; Pevec Rudolf, trgovec, Ormož; Turnšek Maks, trgovec, Nazarje; Vabič Vinko, veletrgovec, Zalec; Vuga Franc, trgovec, Grobelno; Zavolovšek Anton, posestnik, Bočna; Zavolovšek Ignac, veleposestnik, Okonina; Diehl Robert, destilator, Celje; Gruden Mirko, ravnatelj, sedaj v Ljubljani; Stergar Anton, trgovec, Kamnik; Ludvik Joško, Bralslovče; Frangeš Franc, Guštanj; Čater Ivo, industrijalec, Celje; Pertinač Karol, trgovec, Celje; Tiller Franc, apel. svetnik, Celje; Kovačič Julij, potnik, Ljubljana; Oset Andrej, gostilničar, Maribor; Goričar Angela, zasebnica, Mozirje; Mastnak Antonija, soproga trgovca, Celje; Frece Slavko, trgovec, Kranj, Plahuta Jernej, trgovec, Kranj; Ferlež Ivo, potnik, Celje; Rotter Bruno, tisk. faktor, Maribor; Štiglic Ivan, posestnik, Radmirje; Natlačen Anton, posestnik, Radmirje; Kolenc Jože, trgovec, Šabac; Kuhar Jože, trgovec, Črna; Petek Justa, Ljubno; Goltnik Franc, gostilničar, Mozirje; Košenina Fran, notar, Gornji Grad; Tevž Anton, trgovec, Ljubno; Kandušar Fina, posestnica, Celje; dr. Rak Janko, zdravnik, Gornji Grad; Kostanjšek Josip, trgovec, Celje.

Podružnica v Kranju (13): Adamič Zvonko, industrijalec, Kranj; Majdič Joško ml., dijak, Kranj; Berjak Franc, trgovec, Kranj; Berjak Lucijan, trgovec, Kranj; Mayr Mavrilič, posestnik, Kranj; Pirc Halka, trgovka, Kranj; Sirc Franjo, industrijalec, Kranj; Sirc Zdenka, soproga industrijalca, Kranj; Sirc Ljubo, dijak, Kranj; Praprotnik Avgust, industrijalec, Ljubljana; Kokalj Rudolf, trgovec, Ljubljana; Kokalj I., trgovčeva soproga, Ljubljana; Meden Viktor, industrijalec, Ljubljana. — Podružnica v Litiji (2): Šribar Vojko in Šribar Jela, restavraterja v Litiji.

Podružnica v Mariboru (20, vsi v Mariboru): Baloh Igo, trgovec; Toroš Anton, carinski posrednik; Rotter Brunon, faktor; Hutter Josip, industrijalec; Roglič Drago, industrijalec; dr. Tominšek Josip, gimn. ravnatelj, urednik »Plan. Vestnika«; dr. Boštjančič Leopold, odvetnik; dr. Šnuderl Makso, odvetnik; dr. Rojko Makso, ravnatelj klavnice; dr. Kac Leo, zobozdravnik; dr. Sekula Jože, šefzdravnik; Pinter Ferdo in Lenard Rado, veletrgovca; Mr. Ph. Maver Ciril, lekarnar; Strašnik Lojze, tiskarnar; Gnus Miloš, kapetan v pok.; Oset Miloš, veletrgovec; Gusel Leopold, trgovec; Erbus Jakob, krojaški mojster; dr. Rosina Igor, odvetnik. — Podružnica v Poljčanah (1): Zeilhofer S., postaje-načelnik, Štore.

Podružnica v Radovljici (18): Čuden Jožica, vdova Mencinger, hotelirka, Boh, Bistrica; dr. Dobravec Ivan, odvetnik, Radovljica; Florjančič Franica, Rečica, Bled II; Florjančič Janko, Rečica, Bled II; Kristan Alojz, tovarnar, Zapuže; Krištof Vladimir, odvetnik, Radovljica; Langus Alojzij, trgovec, Radovljica; Novak Štefka, tovarnarjeva hči, Radovljica; Novak Janko, tovarnar, Radovljica; Olivotti Franc, trgovec, Rečica, Bled II; Peternel Franc, ravnatelj, Zagreb; dr. Prešern Jakob, sodnik apel. sodišča, Ljubljana; Savnik Tončka, trgovka, Radovljica; Savnik Vinko, trgovec, Radovljica; Šumi Janko ml., Lesce; Kenda Marija, hotelirka, Bled; Šturm Liza, Poljče; Šturm Ida, soproga inženirja, Beograd.

Podružnica (Podravska) v Rušah (8): Dr. Milan Gorišek, odvetnik, Sv. Lenart, Slov. gorice; Hočevnar Ciril, šolski upravitelj, Maribor; ing. Pahernik Franjo, veleposestnik, Vuhred; Pahernik Ivan, posestnik, Sv. Lenart; dr. Robič Franc, profesor, Ljubljana; dr. Robič Hugo, zdravnik, Maribor; dr. Rosina Franjo, odvetnik, Maribor; dr. Turner Pavel, velepos., Maribor. — Podružnica (Bohinjska) v Srednji vasi v Bohinju (2): Nj. Visočanstvo knez Pavle; Mirko Stepič, veletrgovec, Ljubljana. — Podružnica v Rogaški Slatini (1): Stefanciosa Maks, Rogatec. — Podružnica v Kranjski Gori (2): Dr. Tičar Josip, zdravnik, Ljubljana; Jalen Ivan, industrijalec, Rateče.

2. Poset postojank Osrednjega društva Slovenskega planinskega društva v Ljubljani v letu 1939.

Fréquentation des cabanes de la Société Centrale Alpine Slovène à Ljubljana en 1939.

Tekoča št. v. Numéro	Naziv in lega postojanke Osrednjega društva SPD Noms et lieux des cabanes de la Société Centrale SPD	Poset leta Fréquentation en			Jugoslovani Yougoslaves	Italijani Italiens	Rusi Russes	Angleži Anglais	Poljaki Polonais	Romuni Roumains	Bolgari Bulgares	Čehi Tchécoslovaques	Francozi Français	Nemci Allemands	Holandci Hollandais	Razni Divers	Prenočnina Prix de logement				Vstopnina Entrée		Knjižnica v koči, število knjig Bibliothèque dans la cabane, nom- bre des livres				
		1937	1938	1939													postelja lit		skupno ležišče s perilom gîte commune avec linge		član pour les membres Din	nečlan pour les autres Din		član pour les membres Din	nečlan pour les autres Din	član pour les membres Din	nečlan pour les autres Din
																	član pour les membres Din	nečlan pour les autres Din	član pour les membres Din	nečlan pour les autres Din							
1.	Aleksandrov dom (Triglav) . . .	1586	1728	1931	1741	9	—	5	2	—	2	5	—	119	18	30	15.—	30.—	10.—	20.—	2.—	4.—	25				
2.	Aljažev dom (Vrata)	2695	3207	3082	2760	12	—	16	—	—	2	1	—	187	44	60	15.—	30.—	10.—	20.—	2.—	4.—	23				
3.	Cojzova koča (Kokrsko sedlo) . .	1071	926	1305	1214	5	—	—	—	1	5	4	—	26	40	10	15.—	30.—	8.—	14.—	2.—	4.—	18				
4.	Češka koča (pod Grintavcem) . .	593	597	630	582	1	—	—	—	—	—	—	3	29	8	7	15.—	30.—	8.—	14.—	2.—	4.—	38				
5.	Dom v Kamniški Bistrici	1623	1407	1986	1858	20	1	5	4	2	3	13	8	36	12	24	15.—	20.—	7.—	14.—	—	—	51				
6.	Dom na Komni	1631	1403	1144	1053	8	2	2	—	—	3	3	1	52	10	10	10—25.—	15—30.—	—	—	2.—	4.—	94				
7.	Dom na Krvavcu	1122	1352	1560	1502	—	1	—	—	—	—	3	—	6	48	—	15.—	30.—	8.—	14.—	2.—	4.—	41				
8.	Erjavčeva koča (Vršič)	1033	1374	1349	1262	2	—	4	—	—	—	—	3	48	—	30	10.—	20.—	8.—	14.—	1.—	2.—	27				
9.	Koča na Jermanovih Vratih	1674	1768	1691	1619	3	—	4	—	—	—	3	—	16	26	20	15.—	30.—	8.—	14.—	2.—	4.—	15				
10.	Koča pri Triglavskih jezerih . .	1720	1789	2048	1804	7	2	2	—	—	2	4	4	155	48	20	15.—	30.—	8.—	14.—	2.—	4.—	21				
11.	Koča na Veliki Planini	1153	1261	1736	1709	4	—	1	—	—	1	1	—	—	—	20	—	—	8.—	14.—	2.—	4.—	27				
12.	Krekova koča (Ratitovec)	585	850	729	710	—	—	11	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
13.	Malnarjeva koča (Črna Prst) . . .	—	—	169	149	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	6	—	—	8.—	14.—	2.—	4.—	—				
14.	Orožnova koča (Črna Prst)	251	324	283	242	—	—	—	—	—	—	—	—	25	12	4	15.—	30.—	8.—	14.—	2.—	4.—	12				
15.	Staničeva koča (Triglav)	1043	896	822	787	—	14	—	—	—	—	1	3	77	—	—	15.—	30.—	10.—	20.—	2.—	4.—	24				
16.	Triglavski dom (Kredarica)	2436	2988	3236	2874	37	2	22	—	—	8	16	3	218	32	24	15.—	30.—	10.—	20.—	2.—	4.—	32				
17.	Vodnikova koča (nad Velim Poljem)	720	913	796	738	—	—	—	1	—	—	—	1	51	—	5	—	—	8.—	14.—	2.—	4.—	10				
18.	Zlatorog (Bohinjsko jezero) . . .	855	916	1395	1209	5	—	—	—	2	—	3	—	55	80	41	15—35.—	15—35.—	5.—	7.—	—	—	158				
Skupaj — Somme . . .		21835	23699	25952	23813	113	22	72	7	5	26	57	26	1122	378	311							616				

